

KAG MGA BINUHATAN

IT MGA APOSTOLES

KAG MGA PA-UNÁNG BISAYA TUNGÓR SA MGA BINUHATAN IT MGA APOSTOLES

Kag “Mga Binuhatan it mga Apostolés” ay kasugrong it nasuyat sa Ma-adong Balità ni Lukas bilang usáng masasaligang pagsuyat it pagtunà it Kristyanismo. Kalí ay ingsuyat ni Lukas para sa ida amigo nak si Teófilo nak usáng dungganong tawo. Rilí ay ging-u-umà kung pa-unó ingpalapnag kag Ma-adong Balità it mga unang disípulos ni Hesús nak ingpapanguyuhan it Ispíritu Santo. Kalí ay nag-u-umà kung pa-unó nak kag mga Kristyano ay nagtunà bilang usáng grupo yang it mga lahi it Hudyo ag tong marugay kag inra pagtu-o ay naglapnag sa bug-ós nak kalibutan. Gingpapakità ni Lukas sa ida sinuyat nak kag mga Kristyano ay bukò usáng relihiyusong pamahóg sa gobyerno it Emperyo it Roma, ag kag Kristyano ay imáw kag katuparan it relihiyón it mga lahi it Hudyo.

Usáng mahalagang ging-u-umà sa Binuhatan ay kag paghiwat it Ispíritu Santo nak gingpangakò ni Hesús nak mapapasa-ida mga tagasunór. Halí ay atò makikità kag pagpasa-inra it Ispíritu Santo nak di rakóng gahóm rutó sa Herusalém, katóng Adlaw it Pentecostes, ag nagpadayon sa pag-agubay ag pagpakusog sa mga nagtutu-o ag sa mga nagpapanguna rilí sa tanáng mga nahitabò nak nasuyat dilíng libró. Kag mga unang mensahe it Kristyanismo ay pinalip-ot sa pilang mga pagwali, ag kag gahóm it kalí ay nakikità sa mga kabuhì it mga nagtutu-o kang Hesús ag sa inra pagsinunranan.

SI-O KAG NAGSUYAT IT BINUHATAN?

Kag libróng kalí, ag kag Ma-adong Balità ni Lukas ay parehong ingsuyat it usáng manugbuyong nak kag ngayan ay Lukas. Sidá ay ka-ibhanan ni Pablo sa maramò nidáng pagbiyahe, nak ma-a-ayaman kung ida inggagamit sa pagsuyat kag “kamí” o “kitá” (magtunà sa Binuhatan 16:10, 20:6, 27:1). Si Lukas ay ma-a-aring bukò usáng lahi it Hudyo (Colosas 4:12-14). Kag ida ingsuyat ay usáng masasaligan nak abáng tamang pag-istorya it kung ni-o kag natabò sa unang mga nagtutu-o, nak nagsasambit it mga yabot-yabót nak mga bagay ag it ibá pang mga nahitabò sa Emperyo it Roma sa panahóng kató.

Kalíng libró ay ma-a-aring nasuyat mga 30 tu-ig pagkatapos sa kamatayon ni Hesús. (Kalí ay ingbibilang nak 60 A.D.)

KAG SUYÓR IT BINUHATAN

KAG MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO SA HERUSALÉM:—

Kag Promisa ni Hesús Prabér Sidá

Magkayab pa-Langit 1:1-11

Kag Pagbuhos it Ispíritu Santo sa mga Nagtutu-o

kang Kristo sa Herusalém 1:12 - 5:42

KAG UNANG MGA MISYÓN IT MGA APOSTOLÉS:—

Kag mga Misyón sa Hudeya ag Samarya 6:1 - 12:25

KAG MGA MISYÓN NI PABLO:—

Kag Unang Misyón ni Pablo

Ka-ibahan ni Bérnabe 13:1 - 14:28

Kag Paghinu-on it mga Kamaguyangan

it Simbahan sa Herusalém 15:1-35

Kag Pangruháng Misyón ni Pablo 15:36 - 18:22

Kag Pangtatlong Misyón ni Pablo 18:23 - 21:16

KAG PAGKAPRISO KANG PABLO:—

Kag Pagkapriso kang Pablo sa Herusalém 21:17 - 23:30

Kag Pagkapriso kang Pablo sa Cesareya 23:31 - 26:32

Kag Pagbiyahe ni Pablo pa-Roma 27:1 - 28:31

KAG MGA NAGTUTU-O KANG KRISTO SA HERUSALÉM

Kag Promisa ni Hesús Prabér Sidá Magkayab pa-Langit

1 ¹Pinalanggáng Teófilo,
Ging-umà nakò sa imo sa akò unang suyat^a kag mga
ginghumán ag ingtudlò ni Hesús, tunà pa sa una ²hanggáng it
katóng gingpakayab Sidá pa-langit, pagkatapos nak Sidá ay magta-ó
it mga panugon sa Ida mga piniling apostolés parayan sa Ispíritu
Santo. ³Pagkatapos it kamatayon ni Hesús, maramong beses nak
nagpakità Sidá sa inrá ag nagpamatu-or nak Sidá ay talagáng buhî.
Nagpakità Sidá sa inrá sa suyór it kwarantang adlaw ag nagbisaya

^a1:1 Lukas 1:1-4.

sa inrá nahanungór sa paghari it Diós.^b ⁴ Ag it katóng ka-ibahan pa ninrá si Hesús, ingtugon Nidá sinrá, “Bada-ey anay kamó gihalín sa Herusalém, hastáng wayâ pa natutupár kag gingpromisa it Tatay sa Langit, nak Akò nasilingéy sa inró. ⁵ Nagbawtismo ngani si Juan sa tubì pero indi-éy marugay ay abawtismuhan ra kamó sa Ispírito Santo.”

Kag Pagkayab ni Hesús pa-Langit

⁶ It katóng magtiniponéy sinrá nak ka-ibahan si Hesús, kag mga apostolés ay nagpangutana sa Idá, “Gino-o, ngasingéy nak panahón bagá Nimó ipatinrog ray kag ginghari-án it Israél?”

⁷ Nagsabát Sidá sa inrá, “Buko-éy kinahangyan nak ma-ayaman pa ninró kag mga oras ag mga panahón nak ingtermino it Tatay sa Langit dahil karapatán Nidá kató. ⁸ Pero makakabaton kamó it gahóm pag mapasa-inró kag Ispírito Santo, ag kamó kag ma-umà it tungór sa Akò, una sa Herusalém, sumunór sa bug-ós nak Hudeya ag Samarya, ag hanggáng sa tanáng parti it kalibutan.”

⁹ Pagkasilíng Nidá it kalí, habang nagmumuyat sinrá, si Hesús ay gingpakayab pa-langit ag natabunan Sidá it panganor.

¹⁰ It kag nagtatangâ pa sinrá nak nagmumuyat habang Sidá ay nagpapa-ibabaw, gulpi yang sinrá nak inggwá't nakitâ nak ruháng kayake nak nakaputí nak nagtitinrog sa inra tupár. ¹¹ Nagsilíng sinrá, “Mga taga Galileya, asing nagtatangâ pa kamó rahâ sa langit? Katóng Hesús nak nagkayab pa-langit ay mabalik ra tuyár sa inró pagkakitâ it Ida pagpa-ibabaw.”

Kag Pagbuhos it Ispírito Santo sa mga Nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém

Kag Pagpilì it Kabaydo ni Judas Bilang Apostól

¹² Pagkatapos, guminanéy kag mga apostolés pa-Herusalém halín rutó sa Baguntor it mga Olibo,^c nak halos usáng kilometro^d kag yadô halín sa syudad. ¹³ Pag-abót ninrá rutó, nagsuyór sinrá sa bayáy

---

^b1:3 o “ginghari-án it Diós.” Sa Bibliyang Griyego, kung ka-usá pag nagsilíng nak “ginghari-án it Diós” kag gustong bisayahon ay kag paghari it Diós sa kabuhì it mga tawo; kung ka-usá ra ay kag langit kung hari-ín kag Diós ay naghahari.

^c1:12a o “Baguntor it Olibét.”

^d1:12b Kalí sa bisayang Griyego ay “kag yadô nak ingtutugot sa inrá nak panawón sa Adlaw it Inugpahuway.”

nak inra ingdadayunan ag nagsakà sa usáng kwarto sa ibabaw. Kalí sinrá ay sa Pedro, Juárez, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, si Santiago nak anák ni Alpeo, si Simón nak makabansa, ag si Judas nak anák ni Santiago. ¹⁴ Kalí tanán sinrá ay pu-át nak magka-ibahan nak nagpipinangamuyò, ka-ibahan kag mga kakabadin-an ag si Maria nak nanay ni Hesús, imáw ra kag Ida mga hali.

¹⁵ Usá sa mga adlaw nak kató ay nagtinipon sa usáng lugar kag mga syento beynte nak tawo nak nagsusunór kang Kristo. Tuminrog si Pedro sa inra tungâ ag nagsiling,

¹⁶ “Mga hali nakò sa Gino-o, kinahangyán nak matupár kag nakasuyat sa Sagradong Kasuyatan— kag gingsilíng it Ispíritu Santo katóng una parayan kang Haring David, nahanungór kang Judas nak imáw kag nagpanguna sa mga nagrakóp kang Hesús. ¹⁷ Dati, ka-umir sidá sa amò ag ka-ibahan sa amò pagministeryo.”

¹⁸ Ngasing nahanungór sa suhoy nak nabaton ni Judas sa paghumán it kaya-inan ay gingbakáy nidá kag usáng parsela it dutà. Pagbikti nidá, tumikrag kag ida yawas nak una kag uyo ag bumuswáng kag ida bituka, kadâ nawas-ag kag ida mga tripilya. ¹⁹ Nabantog kalí sa tanáng mga taga Herusalém, kadâ katóng parsela it dutà ay gingtawag sa inra sariling linggwáhe nak Akeldama, nak kag gustong bisayahon ay “Bukir it Rugò.”

²⁰ “Gingsuyat ni David sa libró it Mga Salmo,

‘Kabáy pang kag ida tinerán ay payadu-án it tanán,
ag kabáy pang wayá't mag-istár rutó nak sin-o man.’^e

“ag ingsuyat ra,

‘Kabáy pang sa ida kasablagan, ilisan sidá it ibá.’^f

²¹ “Ngani, usá sa mga ka-ibahan namò sa bug-ós nak panahón tong si Gino-ong Hesús ay ka-ibahan namò rilí nak nagpapanglibutan, ²² tunà tong bawtismuhán Sidá ni Juárez hanggáng sa adlaw it Ida pagkayab sa langit. Usá sa mga kayaking kinâ kag kinahangyán nak magíng ka-ibahan namò sa pagpamatu-or it Ida pagkabanhaw.”

²³ Ag pumilì ngani sinrá it ruháng kayake rutó. Kag usá ay si José Bársabas nak ingtatawag ra nak Justo, ag kag usá ay si Matias.

²⁴ Bag-ó nagpangamuyò sinrá it tuyár kalí, “Gino-o Ikáw kag nakakasador it suyór it tagipusu-on it tanáng tawo. Kadâ tudlu-án sa amò kung si-o rilí sa ruhá kag Imo pinili ²⁵ nak mag-ilis sa

^e1:20a Salmo 69:25.

^f1:20b Salmo 109:8.

pagministeryo ag sa pagka-apostol, nak tinalikuran ni Judas nak pumagto sa lugar nak dapat yang nidá nak pagtu-án.”²⁶ Pagkatapos ay ingpabunot ninrá kalíng ruhá, ag kag nakabunot ay si Matias, kadá sidá kag gingrugang sa onseng apostolés.

Kag Pagta-ó it Ispíritu Santo sa mga Nagsusunór kang Kristo sa Adlaw it Pentecostes

2¹ Pag-abót it Adlaw it Pentecostes, nak kag gustong bisayahon ay Pangsingkwentang Adlaw halín sa pagtunà it pag-ani,⁸ nagtinipon sinráng tanán nak nagsusunór kang Kristo sa usáng bayáy sa Herusalém. ² Ag gulpi yang sinráng nakarungóg it hagunghong halín sa langit tuyár sa pag-abót it makusog nak hangin. Ag napunô it kalíng hagunghong kag bug-ós nak bayáy kung hari-ín sinrá gi-i-iningkór. ³ Ag inggwá sinrá it nakità nak pay mga rayab it kayado nak kurting rilà, nak nagbuyag-buyág ag nagtongtong sa uyo it bawat usá sa inrá. ⁴ Sinráng tanán ay napun-an it Ispíritu Santo, ag sinrá ay nagbisaya it mga linggwáhe nak wayâ ninrá dating natun-i, kumporme sa gingpabisaya sa inra it Ispíritu Santo.

⁵ Hagtó ra it kató sa Herusalém kag maramong mga matutom nak kalahing Hudyo halín sa yabot-yabót nak mga nasyón.

⁶ Pagkarungóg ninrá sa hagunghong, nagrinagipon kag karuramong tawo. Nagkatingaya sinrá dahil narunggan it bawat usá sa inrá nak gingbibisaya it mga nagsusunór kang Kristo kag inra mga sariling linggwáhe. ⁷ Sa inra katingaya, mansigpangutana sinrá, “Bukò bagá kalíng mga tawo nak nagbibisaya ay puro mga taga Galileya? ⁸ Asing narurunggan it bawat usá sa atò nak gingbibisaya ninrá kag atò mga sariling linggwáhe? ⁹ Kitáng mga Partonhon, Medonhon ag Elamnon;^h mga taga Mesopotamya, mga taga Hudeya ag Capadosya, mga taga Ponto ag mga taga Asya, ¹⁰ mga taga Prigiya ag Pampilya,ⁱ mga taga Ehipto ag mga taga parti it Libya nak hampig sa Cirene;^j

---

⁸2:1 Kag tig-ani sa Hudeya ay sa pagkalipas it Pista it Pagkaluwás sa Ehipto ag it Pista it Tinapay nak Wayát Pangpa-alsa.

^h2:9 Kalíng mga bansà ay asa bandang Amihanan it Hudeya ag ngasing ay sakop it Irán.

ⁱ2:10a Kalíng mga bansà ay asa bandang Norte it Hudeya ag ngasing ay sakop it Turkey ag Iráq.

^j2:10b Kalíng mga bansà ay asa bandang Habagatán it Hudeya ag ngasing ay sakop it Africa.

mga bisita rilí nak halín sa Roma^k nak mga talagáng lahi it Hudyo ag magíng kag mga nagsuyór yang sa atò relihiyón; ¹¹ imáw ra kag mga halín sa Islâ it Creta^l ag sa Arabya,^m— atò narurunggan sa atò sariling linggwáhe nak inra ging-u-umà kag mga milagro nak inghumán it Diós.” ¹² Ag kag tanán ay natitingaya ag nalilibugan, kadâ nagsilíng sinrá sa usa'g-usá, “Ni-o kag gustong bisayahon it kali?”

¹³ Pero ginggur-an kag mga nagsusunór kang Kristo it pilá sa inrá ag pay pang-insultong nagsiling, “Ah, mga yangó yang kinâ!”

Kag Pagpamatu-or ni Pedro sa mga lahi it Hudyo nak si Hesús nak Gadór kag Kristo

¹⁴ Pero si Pedro nak ka-ibahang nagtinrog it ibáng mga apostolés, ay nagbisaya it makusog sa mga tawo:

“Mga Kasimanwa nak taga Hudeya ag sa inróng tanán nak rahalí ngasing sa Herusalém, inggwá akó it ipa-ayam sa inró, ag panimati-i ninró kalí it ma-ado. ¹⁵ Kalíng mga tawo ay bukò yangó nak tuyár sa inro ging-i-isip dahil alas nwebe pa yang it aga,ⁿ ¹⁶ kundî imáw kalí kag katuparan it gingsilíng it kató pa ni Propeta Joél nak:

¹⁷ ‘Silíng it Diós, “Sa hulíng mga adlaw,
matatabô nak iparaya Nakò kag Akò Ispírito sa tanáng
tawo.

Kag inro mga anák nak kayake ag kabade ay magigíng mga
propeta nak mata-ó it mga mensahe halín sa Akò,
makakakitâ kag inro mga kabata-an it mga pangita-ón
halín sa Akò,
ag mapananamgo kag inro mga kamaguyangan it mga
langitnong pananamgo.

¹⁸ Ohò, sa mga adlaw nak kató,
iparaya Nakò kag Akò Ispírito sa Akò mga sugu-ón nak
kayake ag kabade
ag sinrá ay magigíng mga propeta nak mabisaya it mga
mensahe halín sa Akò.

---

^k2:10c It kató kag Roma ay imáw kag Kapitolyo o Centro it inra kalibutan. Kalí ay asa bandang Sugbuhan it Hudeya.

^l2:11a Kalí ay usáng islâ nak asa bandang Sugbuhan it Hudeya.

^m2:11b Kalíng bansà ay asa bandang Subatan it Hudeya sa tabók it disyerto.

ⁿ2:15 Kalí sa bisayang Griyego ay “sa pangtatlong oras sa adlaw.” Kag pagbilang it mga lahi it Hudyo ay tunà sa alas syete nak imáw kag unang oras sa adlaw.

¹⁹ Ag mapakità Akó it mga katitingayang bagay sa langit,
ag mga tanrà rilí sa dutà;
rugô, kayado, ag maramoy nak asó.

²⁰ Maruyóm kag adlaw,
ag mapuyá it tuyár sa rugô kag hadag it buyan bag-ó
mag-abót kag adlaw it Gino-o;
katóng rakô ag kapapangidlis nak adlaw it Ida paghukóm.

²¹ Ag matatabô pa nak abér sin-o kag ma-ayaba
sa Gino-o ay maluluwás.”^o

²² “Mga Israelinhon, panimati-i ninró kali: si Hesús nak taga
Nazarét ay gingpamatu-uran it Diós nak Ida Sinugò parayan sa mga
milagro, sa mga katitingayang bagay, ag sa mga tanrà nak inghumán
it Diós sa inro tungâ parayan sa Idá, kadâ ayam nak gadór ninró
kalí. ²³ Kalíng Hesús nak trina-idór kumporme sa kabubut-on ag
sa datéy nak pagka-ayám it Diós, ay inro gingpalansang sa krus ag
ingpamatáy sa mga maya-ing tawo. ²⁴ Pero gingbanhaw Sidá it Diós,
pagkatapos nak bawi-on Nidá Sidá sa pagkapigong it kamatayon,
dahil indí Sidá puyding pungan it kamatayon. ²⁵ Silíng nganì ni
Davíd nahanungór sa Ida:

‘Nakikità nakò permi kag Gino-o sa akò tupár,
hinâ Sidá sa akò tu-ó
kadâ indí akó matanrog.

²⁶ Ag dahil dilí, nasasadyahán kag akò tagipusu-on,
ag napapakanta akó sa kasadya;
ag kag akò kalibutanhong yawas ay mapangabuhî nak inggwá't
pag-asa,

²⁷ dahil indí Nimó gipabad-an kag Akò kalág nak hagtó yangéy sa
ingpapagtu-án it mga minatáy.^p
Imáw ra ay indí Nimó gisugtan nak kag Imo Bala-an ay
mayunot sa yuyubngan.

²⁸ Gingtudlò Nimó sa Akò kag rayan papagto sa kabuhì,
ag dahil Ikáw ay Akò ka-ibahan mapupunò Akó it kasadya.”^q

²⁹ “Mga Kahalihán nakong mga Israelinhon, masisilíng nakò sa
inró it wayá't pangruha-ruha nak katóng atò Olong si Davíd ay
namatáy ag gingyubóng, ag halí pa kag ida yuyubngan hanggáng
ngasing. ³⁰ Dahil sa ida pagkapropeta, ayam nidá nak nagsumpà sa

^o2:21 Joél 2:28-32.

^p2:27 Kalí sa bisayang Griyego ay “Hades.”

^q2:28 Salmo 16:8-11.

ida kag Diós nak usá sa ida mga inanak ay ibutáng Nidá sa trono it paghari ni Davíd. ³¹ Katóng una pa ay iday nakità ag gingsilíng kag nahanungór sa pagkabhaw ni Kristo; nak kalíng Kristo ay indî gipabad-an nak hagtó yangéy sa ingpapagtu-án it mga minatáy ag indî gisugtan nak kag Ida yawas ay yumunot sa yuyubngan.

³² “Kalíng si Hesús ay gingbanhaw it Diós, ag kamíng tanán ay makakapamatu-or rilí. ³³ Tong gingta-as Sidá sa tu-ó it Diós, nabatonéy Nidá kag ingpromisang Ispíritu Santo halín sa Tatay nak Diós. Gingparaya Nidá kalí sa amò kadâ imáw kalíng inro nakikitá ag narurungan. ³⁴ Kag atò Tatay nak si Davíd ay wayâ gikayab pa-langit, pero sidá mismo ay nagsilíng:

‘Gingsilíng it Gino-o sa akò Gino-o:

“Inkòr rilí sa Akò tu-ó,

³⁵ hanggáng sa humanón Nakò kag Imo mga ka-away nak tongtongan it Imo sikí.” ^r

³⁶ “Kadâ nganì dahil rilí, dapat ma-ayaman it bug-ós nak Israél nak kalíng Hesús nak inro gingpalansang sa krus ay imáw nak gadór kag ingbutáng it Diós nak Gino-o ag Kristo.”

³⁷ Rumuyót sa mga tagipusu-on it mga rahagtóng nagrínagipon kag inra narungan, kadâ nagpangutana sinrá kang Pedro ag sa ibáng mga apostolés, “Mga hali, ni-o kag amò ahumanón?”

³⁸ Ag nagsabát si Pedro, “Maghinuysoy kamóng tanán, ag magpabawtismo kamó sa pangayan ni Hesu-Kristo agór kamó ay patawaron sa inro mga salá, ag mapapasa-inró kag Ispíritu Santo.

³⁹ Dahil kalíng promisa ay para sa inró ag sa inro mga anák, ag para sa tanáng rutó sa mayadô ra— para sa tanán nak atawagon it atò Gino-ong Diós nak magpayungot sa Idá.”

⁴⁰ Maramò pa kag gingbisaya ni Pedro sa pagpamatu-or sa inrá, ag gingtugra-án nidá sinrá sa pagsiling, “Gahiná kag inro mga sarili rilí sa mga makasal-anan nak mga tawo ngasing.” ⁴¹ Nganì, kag mga nagtu-o sa ida ingbisaya ay nagpabawtismo ag it kag adlaw nak kató narugang sa inrang mga nagsusunór kang Kristo kag mga tatlong libo nak tawo.

⁴² Ag nagtutom sinrá sa pagsunór sa mga gingtudlò it mga apostolés, sa pagpakig-usá sa mga nagsusunór sa Gino-ong Hesu-Kristo, sa pagka-on it binika-bikà nak tinapay bilang pagromrom sa kamatayon ni Kristo,^s ag sa pagpinangamuyò.

^r2:35 Salmo 110:1.

^s2:42 o “pagbika-biká it tinapay.” Kalí kag inra tawag sa sagradong paninghapon.

⁴³ Nagka-inggwá it kahadlok sa Diós sa tagipusu-on it tanán, ag maramong mga milagro kag ginghumán it mga apostolés. ⁴⁴ Kag tanáng nagtutu-o kang Kristo ay nagka-usá, ag kung ni-o kag inggwá sa usá sa inrá ay wayâ gi-inakán sa ibá. ⁴⁵ Inabaligyà ninrá kag inra mga propriyedad ag inapana-ó kag binta rutó sa nagkikinahangyán sa inra mga ka-ibahan. ⁴⁶ Ag adlaw-adlaw, sinrá ay nagrurungan-rungan sa pagdayaw sa Templo. Magka-ibhanan sinrá nak nagkaka-on it paninghapon ag it binika-bikà nak tinapay sa inra mga bayáy, bilang pagromrom sa kamatayon ni Kristo, nak inggwá't kasadya ag bukás kag inra mga tagipusu-on. ⁴⁷ Nagpupuri sinrá sa Diós ag namumut-an sinrá it mga tawo. Adlaw-adlaw gingrurugang sa inra it Gino-o kag mga naluluwás.

Kag Pagpa-ado na Pedro ag Juán sa Yupog

3 ¹ Usáng adlaw, alas tres it hapon nak oras it inugpangamuyò, sumakà sa Pedro ag Juán sa Templo. ² Inggwá it usáng kayaking yupogéy tunà pa it tong sidá ay matawo, nak adlaw-adlaw ay gingrarayá rutó sa pasuyurón it Templo nak gingtatawag nak Magandáng Pwertahan, agór magpalimós sa mga nagsusuyór sa Templo. Habang ingbababâ sidá it tong nagrarayá sa idá, ³ nakità nidá sa Pedro ag Juán nak pasuyuronéy sa Templo, ag nagpalimós sidá sa inrá. ⁴ Gingpakamuyatan anay sidá ni Pedro ag patí ni Juán bag-ó nagsilíng si Pedro, “Muyat yang sa amò.” ⁵ Ag nagmuyat ngani sidá sa inra sa pagsalig nak sidá ay alimusán.

⁶ Pero nagsilíng yang si Pedro, “Wayâ akó it kwarta, pilak man o buyawan, pero kung ni-o kag dilí sa akò, imáw kag ita-ó nakò sa imó. Sa gahóm it pangayan ni Hesu-Kristo nak taga Nazarét, tinrog ag pumanaw!” ⁷ Ag ingpunggan nidá sidá sa tu-óng damót ag gingpatinrog. Sa nak ra-an nagka-inggwá't kusóg kag ida mga sikí ag kag mga buko-bukò it kalí. ⁸ Napayukso sidá ag nagtinrog, bag-ó nagpanaw-panaw ag nagrungan sa inra pasuyór sa Templo, nak habang nagpapanaw sidá ay napapa-utbo-utbo pa ag nagpupuri sa Diós. ⁹ Nakità it tanáng tawo rutó nak sidá ay nagpapanawéy ag nagpupuri sa Diós, ¹⁰ ag nakilaya ninrá sidá nak sidá katóng yupog nak nagpapalimós sa Magandáng Pwertahan sa Templo. Ag sinrá ay nagkatingaya nak gadór sa natabô sa idá.

Kag Pagwali ni Pedro Pagkapa-ado sa Yupog

¹¹ Habang ginghahawiran it kalíng yupog sa Pedro ag Juán, nagrinagipon sa inra kag mga tawo rutó sa patyo nak gingsisilíng ninrá nak kang Haring Solomón ag pay indí sinrá kapati. ¹² Pagkakità ni Pedro sa mga tawo, nagsilíng sidá sa inra:

“Mga Israelinhon, asing ingkakatingayahan ninró kali? Ag asing nagpapakamuyat kamó sa amò nak pay bagá amò sidá napapanaw dahil sa amò sariling gahóm o dahil sa amò pagigíng bala-an? ¹³ Kag Diós ni Abrahám, Diós ni Isaác, Diós ni Jacób, ag Diós ra it ibá pa natong mga ginikanan kag naghimaya sa Ida Sinugò^t nak si Hesús. Sidá ay imáw kag inro ingta-ó sa mga sundalo it Roma, ag gingsikway sa atubangan ni Gobernador Pilato tong nagdisidér sidáng buhi-an tan-á si Hesús. ¹⁴ Gingsikway ninró Kag Bala-an ag Matarong ag inro hinagar nak usáng mamamatay-tawo kag ida buhi-an. ¹⁵ Ag gingmatáy ninró kag Inghahalinán it Kabuhì nak Wayá't Katapusán pero ingbanhaw it Diós, ag kamí kag makakapamatu-or rilí.

¹⁶ Ag parayan sa Ida pangayan— parayan sa pagtu-o namò sa Ida pangayan, ay nag-ado kalíng tawo nak inro nakikità ag nakikilaya. Kag pagtu-o kang Hesús kag nagta-ó it ka-aduhan sa tawong kalí nak rahalí sa inro atubangan ngasing.

¹⁷ “Ag ngasing ngani, mga Kahalihán namò nak mga Israelinhon, ayam nakò nak nahimò yang kató ninró dahil wayâ ninró nasasaduri nak kató ay salá, ag imáw ra kag inro mga Punò. ¹⁸ Pero kag ingsilíng it Diós it kató pa parayan sa tanáng Ida mga propeta, nak kag Kristo ay kinahangyán nak magrayan it maramong hirap, ay Ida ingtupár parayan hinâ sa inro inghumán. ¹⁹ Kadâ ngani maghinuysoy kamó ag talikuran kag inro mga salá agór kalí ay mapaya. ²⁰ Himu-on kalí ninró agór mapapasa-inró kag mga panahón it kahilwayan nak halín sa presensya it Gino-o, ag agór iparaya ray Nidá kag Kristo nak datéy Nidáng pinilì para sa inró— nak wayá't ibá kundí si Hesús. ²¹ Kinhangyán nak magpabilin anay Sidá sa langit hanggáng mag-abót kag panahón nak abag-uhón kag tanán nak mga butáng, kumporme sa ingsilingéy it kató pa it Diós parayan sa Ida mga bala-an nak propeta. ²² Silíng ni Móises:

‘Kag Gino-ong Diós kag mata-as it usáng Propeta para sa inró halín sa inro lahi tuyár sa Ida pagta-as sa akò.

Dapat ninró Sidáng panimati-an kung ni-o man kag Ida isiling.

^t3:13,26 o “Anák.”

²³ Kag tanán nak indí magpanimatì sa Propetang kalí ay awagiton sa listahan it mga tawo it Diós.’

²⁴ “Ag tanáng ibá pang mga propeta ra, magtunà kang Samuél ag hanggáng sa mga nagsunór sa ida ay nagsilíng ra it nahanungór Rilí.

²⁵ Kamó kag makakabaton it katuparan it mga promisa it Diós nak gingsilíng it mga propetang kinâ, ag kamó kag mga manugpanubli it kasugtanan nak ingta-ó it Diós sa inro ginikanan, tong gingsilíng Nidá kang Abrahám:

‘Parayan sa imo inanak kag tanáng katawuhan sa mga nasyón ay makakabaton it pagpakama-ado.’

²⁶ “Pagkata-as it Diós sa Ida Sinugò, gingparaya anay Nidá Kalí sa atò agór kitá’y pakama-aduhon, ag kag bawat usá sa atò ay magtalikor sa atò maya-in nak ginghuhumán.”

Kag Pag-atubang na Pedro ag Juán sa mga Konsehál

4¹ Habang nagbibisaya pa sa Pedro ag Juán sa mga tawo, nag-abót kag mga Parì, mga Saduseo, ag kag Kapitán it mga sundalo sa Templo. ² Hangít sinrá rilíng ruháng apostolés dahil nagpapanudlò sinrá sa mga tawo ag inra ingbabantalà nak nabanhaw si Hesús ag imáw kalí kag nagpapamatu-or nak mababanhaw kag mga minatáy. ³ Gingrakóp ninrá kalíng ruhá ag ingpriso anay hanggáng pagka-aga, dahil haponéy kató. ⁴ Pero maramò sa mga nakarungóg it inra pagwali kag nagtu-o kang Hesús, ag kag bilang it mga kayake pa yang ay naka-abotéy sa mga limáng libo.

⁵ Pagka-aga, nagtipon sa Herusalém kag mga Punò, mga Kamaguyangan it Sinagoga^u ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós.^v ⁶ Ka-ibahan ninrá si Anas nak Pinaka-mata-as nak Parì, ag si Caipas, ag sa Juán ag Alejandro, ag kag tanáng mga kakayakin-an nak myembro it pamilya it Pinaka-mata-as nak Parì. ⁷ Gingpatinrog ninrá kag ruháng apostolés sa inra atubangan ag ingpangutana, “Sa ni-ong gahóm ag kanin-ong pangayan ninró ginghumán katóng natabô itahapon?”

⁸ Si Pedro nak punò it gahóm it Ispíritu Santo ay sumabát:

“Mga Punò it atò banwa ag mga Kamaguyangan it Sinagoga, ⁹ kung ging-u-usisa ninró kamí ngasing nahanungór sa pagbulig díling yupog— sa kung pa-unóng sidá ay nag-ado, ¹⁰ gingpapasador nakò sa inrong tanán ag sa tanáng mga Israelinhon, nak sidá ay nag-ado

^u4:5a o “mga Punò it Sinagoga.”

^v4:5b o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

parayan sa gahóm it pangayan ni Hesu-Kristo nak taga Nazarét, nak inro pinalansang sa krus ag ingbanhaw it Diós. Parayan nganì sa Ida kalíng tawo ay nag-ado ag ngasing ay nakakatinrog dilí sa inro atubangan.

¹¹ “Si Hesus kag ingsisilíng sa Sagradong Kasuyatan nak:
 ‘Kag Bató nak wayâ gigamita ninróng mga nagpapatugrok it bayáy
 ay Imáw kag ginggamit it Gino-o nak pangpatibay sa bayáy.’^w

¹² “Wayá’t ibáng makakaluwás sa tawo kundî si Hesu-Kristo yang, dahil wayá’t ibáng pangayan sa irayom it langit nak gingta-ó sa mga tawo agór kitá ay maka-agom it kaluwasan.”

¹³ Pagkakità ninrá nak masupog sa Pedro ag Juán nak mag-atubang sa inrá, ag kapín pa ay namumuyatan ninrá nak kalíng mga tawo ay wayá’t mga inarayan ag mga mababáng tawo yang, natingaya sinrá. Ag nakilaya ninrá nak sinrá ay ka-umir sa mga dating permi nak ka-ibahan ni Hesus. ¹⁴ Pero dahil nak inra nakikità kalíng tawong napa-ado nak nagtitinrog sa inra tupár ay wayâ sinrá’t mabisayang kuntra sa inrá. ¹⁵ Kadâ, pinaliwás anay ninrá sinráng tatló sa inra ingtitipunan,^x bag-ó sinrá nagpinangbisaya. ¹⁶ Silíng ninrá, “Ni-o kag atò ahimu-on sa mga tawong kalí? Dahil kalíng pambihirang milagro nak inra ginghumán ay na-ayaman it tanáng mga tawo rilí sa Herusalém, ag indî kalí natò malipran. ¹⁷ Pramas indi-éy kalí lalong mapakabantog, abawalan natò sinrá nak magbisaya pa abér kanin-o sa pangayan it katóng Hesus.”

¹⁸ Nganì, gingtawag ray ninrá sa Pedro ag ingmandahán nak indi-éy nak gadór magbisaya o magtudlò sa pangayan ni Hesus. ¹⁹ Ugaling, nagsabát sa Pedro ag Juán, “Kamó kag maghusgár kung tamà sa pagmuyat it Diós nak magsunór kami sa inro imbis nak sa Diós, ²⁰ dahil indî namò mapigahán nak ibisaya kag amò nakità ag narunggan.”

²¹ Ag pagkatapos nak pakapahugon pang gadór ninrá kag ruháng apostolés, gingbuhi-anéy ninrá sinrá dahil wayâ sinrá it nakitang bangranan agór maparusahan kalíng ruhá, kumo kag tanáng mga tawo ay nagpupuri sa Diós dahil sa natabô rutó sa yupog. ²² Dahil kalíng tawo nak napa-ado parayan dilíng milagro ay subrang kwarenta anyoséy.

^w4:11 Salmo 118:22.

^x4:15 o “Sanhedrin.”

Kag Pagpangamuyò Agor Indî Mahadlok nak Magpadayon sa Pagwali

²³ It katóng mabuhi-anéy sa Pedro ag Juán, nagdiretso sinrá rutó sa inra mga ka-ibhanan ag ging-umà kung ni-o kag silíng sa inra it mga Punong Parì ag mga Kamaguyangan it Sinagoga. ²⁴ Pagkarungóg ninrá it kalí, nagka-usá sinrá sa pagpangamuyò sa Diós:

“Gino-ong Nakakasakop sa tanán, nak imáw it naghumán it langit, dutà, ragat, ag tanáng rahinâ; ²⁵ Diós nak parayan sa yubà it amò Lolo Davíd nak imo ulipon ay nagsilíng sa irayom it gahóm it Ispírito Santo nak:

‘Asing pay nagmiminaliya kag mga nasyón,
ag asing kag mga tawo'y nag-i-isip it mga bagay nak wayá't
asampután?

²⁶ Kag mga harì sa kalibutan ay naghahanrà sa paglaban,
ag kag mga punò ay nagka-usá nak
maglaban sa Gino-o
ag sa Ida Pinilì, ’y

²⁷ “Dahil matu-or nak dilí sa amò syudád, si Haring Herodes, ag si Gobernador Póncio Pilato ay parehong naki-usá sa mga taga ibáng nasyón^z ag sa mga Israelinhon nak maglaban sa Imo Bala-an nak Sinugò nak si Hesús, nak imáw Nimó’t Pinilì. ²⁸ Kalí ay katuparan it tanáng bagay nak datéy Nimóng inggamhán ag gingbu-ót nak matabô. ²⁹ Ag ngasing ngani, Gino-o, muyati kalíng inra pangpahog sa amò. Kabáy pang buligan Nimó kamí nak Imo mga ulipon nak magpadayon nak wayá't kahadlok sa pag-umà it Imo bisaya. ³⁰ Hunata kag imo damót agór magpa-ado sa mga di sakít ag maghimò ka it mga milagro parayan sa pangayan Nidá nak imo Bala-ang Sinugò, si Hesús.”

³¹ Pagkatapos ninráng magpangamuyò, kag bayáy nak inra gingtitipunan ay humudong. Sinráng tanán ay napunò it gahóm it Ispírito Santo ag wayá't kahadlok nak magbisaya it mga bisaya it Diós.

Kag Pagbinulig-buligán it mga Maghali sa Gino-o

³² Ngasing, kag grupo it mga nagtutu-o kang Kristo ay nagka-usá sa isip ag kabubut-on, ag wayâ sa inra it nagsilíng nak kag ida

---

^y4:26 o “Kristo.” (Salmo 2:1-2)

^z4:27 o “mga Hentil” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

propriedád ay ida yang, kundî wayâ ninrá kalí gi-inakán sa inra mga ka-ibahan. ³³Inggwá't rakóng gahóm kag mga apostolés nak nagpamatu-or sa pagkabanhaw it Gino-ong Hesus, ag kag rakóng pagpakama-ado ay napasa-inrang tanán. ³⁴Wayá't usá man sa inra nak nawawar-an, dahil kag bawat usá sa inra nak mga di dutà ag di mga bayáy ay hanrà nak magbaligyà it kalí, ag kag binta ³⁵ay ina-imbyár ninrá sa mga apostolés. Bag-ó kalí ay inapangta-ó sa inra mga ka-ibahan nak inggwá't kinahangyán.

³⁶Inggwá sa inra it usáng kalahing Hudyo nak halín sa Islâ it Cipre. Sidá ay halín sa lahì ni Levi ag kag ida ngayan ay José. Sidá ay gingpalayawan it mga apostolés nak Bérnabe nak kag gustong bisayahon ay “Manugpakusog.” ³⁷Usá sidá sa nagbaligyà it usáng parsela it ida bukir ag ingta-ó kag binta sa atubangan it mga apostolés.

Kag Pagbinakák na Ananias ag Sapira

5 ¹Pero inggwá sa inra it mag-asawa nak kag pangayan it kayake ay Ananias ag kag ida asawa ay si Sapira, nak nagbaligyà ra it usáng parsela it inra dutà. ²Gingbuhinan anay ni Ananias kag inra nabaton nak kabadarán, ag kalí ay ayam ra it ida asawa, bag-ó kag nabilín ay ida ing-imbyár sa mga Apostolés ag nag-umà nak imáw yang kató kag tanáng nabaton ninrá nak kabadarán it inra dutà.

³Nagpangutana si Pedro sa idá, “Ananias, asing nagpara-og-ra-og ikáw kang Satanás nak magbinakák sa Ispíritu Santo ag buhinan kag kabadarán it katóng imo dutà? ⁴Bukò bagá katóng wayâ pa nimó kató nababaligyà, imo ra kató? Ag tong imo'y kató nabaligyà, imo pa ra gihapon katóng kwarta ag sa imo'y kató kung imo ita-ó o indí. Asing imo na-isipan nak himu-on kali? Bukò ikáw sa tawo gibinakák kundí sa Diós.”

⁵Pagkarungóg ni Ananias it kalíng ida bisaya, natumba sidá ag namatáy. Ag kag tanán nak nakarungóg it tungór rilí ay napunô it rakóng kahadlok. ⁶Nagtinrog kag ibáng mga binatà rutó ag ingpuros ninrá kag minatáy bag-ó binadawan kalí paliwás ag gingyubóng.

⁷Pagkalipas it mga tatlong oras, nag-abót kag asawa ni Ananias nak wayâ pa nakakasador kung ni-o kag natabô. ⁸Sa nak ra-an, pinangutana sidá ni Pedro, “Uma-an sa akò kung imáw yang talagá kalí kag intro nabatong kabadarán it intro dutà?”

Ag nagsabát sidá, “Ohô, imáw yang talagá kinâ.”

⁹Kadâ nagsilíng sa ida si Pedro, “Asing nagka-usá kamó nak purbahán kag Ispírito it Gino-o? Hay, hina-éy katóng mga nagyubóng sa imo asawa, ag ikáw ray kag inra isunór.”

¹⁰Sa nak ra-an, natumba sidá sa atubangan ni Pedro ag namatáy ra. Pagsuyór it katóng mga binatà, nakità ninrá nak sidá ray kag namatáy, kadâ ingbadawan ra ninrá sidá paliwás ag gingyubóng sa tupár it ida asawa. ¹¹Ag abáng rakóng kahadlok kag nabatyagán it tanáng nagtutu-o kang Kristo ag it tanáng nakarungóg it kalíng mga natabô.

Kag mga Milagro nak Nabuhat Parayan sa mga Apostolés

¹²Maramong mga milagro nak nabuhat sa mga tawo parayan sa mga apostolés, ag sinráng tanán nak mga nagsusunór kang Kristo ay perming nagtitinipon rutó sa Patyo ni Solomón. ¹³Kag mga bukò ka-umir sa inra ay wayâ gisasabo-sabo nak mag-ibá sa inra grupo dahil sa natabô kang Ananias ag sa ida asawa, pero gingtatahor ninrá sinrá. ¹⁴Ag lalong maramò nak mga kayake ag kabade kag narugang sa inra nak mga nagsusunór kang Kristo. ¹⁵Dahil sa mga milagro nak ginghumán it mga apostolés, maramong inggwát sakít kag inra ingpangrayá sa habig it rayan ag gingpangpahigrà sa mga katri o sa mga baníg, agór sa pagrayan ni Pedro ay miskan masinrungán yang kag ibá sa inra it ida anino ay mag-ado. ¹⁶Patí ra kag mga tawo halín sa mga banwang nakapalibot sa Herusalém ay nagrayá it inra mga masakít ag it mga nasasaniban it mga maya-ot nak ispírito, ag sinráng tanán ay napa-ado.

Kag Pagpahirap it mga Punong Parì sa mga Apostolés

¹⁷Ngani, kag Pinaka-mata-as nak Parì ag kag tanáng ka-ibahan nidá sa sekta it Saduseo ay naghiwas. Sinrá ay nahilì sa mga apostolés, ¹⁸kadâ gingpangparakóp ninrá sinrá ag ingpaprìso sa prisuhan it syudad. ¹⁹Ugaling pagkagab-í, binuksan it anghél it Gino-o kag mga pwertahan it prisuhan ag ingnunót sinrá paliwás, bag-ó sinugò nidá sinrá, ²⁰“Pagtó kamó sa Templo ag magwali sa mga tawo it tanáng nahanungór rilíng Bag-óng Kabuhì.”

²¹Ingtuman ngani ninrá kag ingsilíng it katóng anghél ag nagsuyór sinrá sa Templo it katóng nagpapanghudag-hudagéy bag-ó nagtuna-éy sinrá it pagtudlò.

Tong aga rang kató, nag-abót kag Pinaka-mata-as nak Parì ag kag ida mga ka-ibahan sa inra tilipunán. Ida gingpatipon kag mga

Konsehál^a ag tanáng mga Kamaguyangan it Israél. Gingpatawag nidá kag mga apostolés sa prisuhan. ²² Pero pag-abót rutó it katóng mga ingsugò, waya-éy ninrá nakità kag mga apostolés rutó, kadâ nagbalik sinrá ag nag-umà, ²³ “Nakità namò nak nakatranka it ma-ado kag prisuhan ag nakatinrog ra kag mga bantay sa pwertahan; pero tong buksan namò kató waya-éy it tawo sa suyór.” ²⁴ Tong marunggan kalí it Kapitán it mga sundalo sa Templo ag it mga Punong Parì nagkatingaya sinrá, ag nagkalibóg kung ni-o ray arâ kag matatabô dahil dilí.

²⁵ Ag inggwá't nag-abót nak nag-umà sa inrá, “Katóng mga kayake nak gingpriso ninró ay hagtó sa Templo nak nagtutudlò sa mga tawo.” ²⁶ Kadâ, kag Kapitán, ka-ibahan kag ida mga sundalo ay nagpagto sa Templo ag gingrakóp ray kag mga apostolés ag ingnunót sa tilipunán it Konseho. Pero wayâ ninrá sinrá gihaprusá dahil nahadlok sinrá nak sabaling sinrá ay bunggu-ón it bató it mga tawo.

²⁷ Pagkapasuyór ninrá rutó sa mga apostolés, gingpa-atubang ninrá kalí sa Konseho. Ag binisar-an sinrá it Pinaka-mata-as nak Parì, ²⁸ “Ingbawalanéy nak gadór namò kamó nak magtudlò sa pangayan it kináng Hesús, pero muyati kalíng inro ginghamán. Nagsigi gihapon kamó it pagtudlò sa bug-ós nak Herusalém ag kag gustong gadór ninró nak matabô ay ita-ó sa amò kag tanáng kabasuyan sa pagkamatáy Nidá.”

²⁹ Pero nagsabát si Pedro ag kag ibá pang mga apostolés, “Mas dapat namong sunrón kag Diós kisa sa tawo. ³⁰ Kag Diós it atò mga ginikanan ay imáw kag nagbanhaw kang Hesús— nak inro gingpamatáy sa paglansang sa krus. ³¹ Gingta-as Sidá it Diós sa Ida tu-ó ag ingbutáng nak Punò ag Manugluwás. Kalí ay agór mataw-an kag mga Israelinhon it lugár nak maghinuysoy ag makabaton it kapatawarán it inra mga salâ. ³² Ag kamí kag nagpapamatu-or sa mga bagay nak kalí, ag imáw ra kag Ispíritu Santo nak ingta-ó it Diós sa mga nagsusunór sa idá.”

³³ It katóng inra kalí marunggan, abáng kahangit ninrá ag gusto ninrá nak matyón kag mga apostolés. ³⁴ Pero inggwá't usáng Konsehál rutó nak Pariseo, kag ngayan ay si Gamaliel. Sidá ay usáng ma-ayong Manugtudlò it Kasugu-án it Diós, ag gingtatahor it tanáng mga tawo. Nagtinrog sidá ag nagsugò nak iliwás anay kag mga apostolés. ³⁵ Bag-ó nagsilíng sidá sa ida mga ka-ibahan sa Konseho, “Mga Kasimanwa nakong mga Israelinhon, isipa anay

---

^a5:21 o “Sanhedrin.”

ninró it ma-ado kag inro ahumanón sa mga tawong kalí. ³⁶ Kung inro natatanra-án, katóng pilang panahóng nagligar ay inggwá't nabantog nak usáng pay susin-o nak rebelde nak kag ngayan ay si Teudas. Ag maramong tawo, mga ap-át nak gatós, kag nagsunór sa idá. Ugaling gingmatáy sidá ag nagkawagit-wagít kag tanáng nagsusunór sa ida ag wayâ sa inra it nanumat. ³⁷ Sumunór ay nagy-áw ray si Judas nak taga Galileya it katóng panahón it pagpalista it mga tawo, ag maramò rang mga tawo kag ida narayá nak magsunór sa idá. Namatáy ra sidá ag nagkawagit-wagít ra kag tanáng nagsunór sa idá. ³⁸ Kadâ kag akò masisilíng sa inró tungór rilíng problema ngasing sa mga tawong kalí ay ayâ sinrá gipasinglabuté! Pabad-i yang sinrá! Dahil kung kalíng inra ging-i-isip ag inghuhumán ay halín sa tawo yang, wayâ sa inra it manunumat, ³⁹ pero kung kalí ay halín sa Diós, indî ninró sinrá mapirdi. Ag maliwás pang kamó ay naglalaban sa Diós!”

⁴⁰ Gingsunór ngani it Konseho kag laygay ni Gamaliel.

Pagkapasuyór liwát ninrá sa mga apostolés, pinabalbal ninrá sa Pedro bag-ó ingbawalan ray nak magbisaya sa pangayan ni Hesus. Pagkatapos sinráy binuhi-anéy.

⁴¹ Naghalín sinrá sa atubangan it Konseho nak nasasadyahán, dahil gingbilang sinrá it Diós nak angay nak mag-agom it kahud-anan alang-alang sa pangayan ni Hesus. ⁴² Ag adlaw-adlaw rutó sa Templo ag abér sa inra mga bayáy, wayâ sinrá gitutugon it pagtudlò ag pagwali nahanungór kang Hesus nak imáw kag Kristo.

KAG UNANG MGA MISYÓN IT MGA APOSTOLÉS

Kag mga Misyón sa Hudeya ag Samarya

Kag Pagpili it Pitóng Manugpatigayon sa Pagbulig sa mga Dapat Buligan sa mga Nagtutu-o

6¹ It kag panahóng kató nak nagraramò kag mga disípulos, inggwá't mga lahì it Hudyo nak mga tubong Gresya nak nagnginguyob laban sa mga tubong Hudeya, dahil kag inra mga balo ay napapabad-an sa pang-adlaw-adlaw nak pagsustento it inra mga kinahangyán. ² Kadâ gingtipon it doseng apostolés kag mga disípulos ag nagsilíng sa inrá, “Bukò tamà nak pabad-an namò kag pagwali it bisaya it Diós agór mag-intyendi sa pagpanagtag it pagka-on o bulig nak kwarta sa atò mga ka-ibahan. ³ Ngani, mga hali namò,

magpili kamó sa mga ka-ibahan ninró it pitóng kayake nak ma-ado kag pagkakilaya it mga tawo, punô it Ispírito Santo, ag ma-ayam, agór sinrá kag amò ibutáng sa kasablagang kalí. ⁴ Ag kag amò bug-ós nak panahón ay amò ita-ó sa pagpangamuyò ag sa pagwali it bisaya it Diós.”

⁵ Ag kalíng inra plano ay namut-an it tanán, kadâ gingpili ninrá si Estebán nak usáng kayake nak inggwá it rakóng pagtu-o ag punô it gahóm it Ispírito Santo; imáw ra sa Felipe, Procoro, Nicanór, Timón, Pamenas, ag si Nicolás nak usáng Griyego nak taga Antiokya sa Sirya. Sidá ay dating narayá sa relihiyón it mga lahi it Hudyo. ⁶ Gingpa-atubang sinrá sa mga apostolés ag sinrá'y gingpangamuyu-an ninrá habang ingbababawan it inra mga damót.

⁷ Padayon nak nabantog kag bisaya it Diós ag nagpakaramò kag mga disípulos sa Herusalém, ag maramong mga Parì it mga lahi it Hudyo kag nagsunór sa pagtu-o kang Kristo.

Kag Pagrakóp kang Estebán

⁸ Si Estebán nak usáng tawong maluluy-on, ag punô it gahóm it Ispírito Santo ay naghumán it mga milagro sa atubangan it mga tawo. ⁹ Ngasing, inggwá it mga lahi it Hudyo nak myembro it sinagoga^b nak gingtatawag nak Sinagoga it Libréy nak mga Ulipon, nak lumaban it su-ay-su-ayán kang Estebán. Kalí sinrá ay mga taga Cirene sa Libya, taga Alejandria sa Ehipto,^c ag kag ibá ay halín sa mga Probinsya it Cilisya ag Asya.^d ¹⁰ Pero wayâ sinrá't para-óg sa ida ka-ayam ag sa gahóm it Ispírito Santo nak asa idá.

¹¹ Kadâ patagô ninráng gingsogsog kag pilang mga kayake nak magsiling, “Narunggan namò nak ida gingpapasipalahan si Móises ag kag Diós.”

¹² Ag dahil dilí nahangit kang Estebán kag mga tawo, mga Kamaguyangan it Sinagoga,^e ag mga Manunudlò it Kasugu-án it Diós,^f kadâ pinagtu-án ninrá sidá ag ingrakóp bag-ó gingrayá

^b6:9a Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^c6:9b Kag Alejandria ay usáng importanting syudad sa Ehipto nak ingrurunggu-an it mga batíl.

^d6:9c Kalíng Asya ay usáng probinsya nak nasasakop ngasing it Turkey.

^e6:12a o “mga Punò it Sinagoga.”

^f6:12b o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

sa atubangan it Konseho.⁸ ¹³ Nagba-óy sinrá it mga testigo ag ingtudlu-án nak magbinakák sa inra pagtestigo laban sa idá. Kag inra silíng ay, “Kalíng tawo ay wayâ pu-át it bisaya laban sa atò bala-an nak Templo ag laban sa Kasugu-án ni Móises. ¹⁴ Narunggan namò sidá nak nagsilíng nak kalíng Templo ay aguba-ón it kalíng si Hesús nak taga Nazarét, ag abayduhan Nidá kag mga sulunranon nak namat-anéy natò halín pa kang Móises.”

¹⁵ Pero habang inra gingpapakamuyatan si Estebán nak asa atubangan it Konseho, nakità ninrá nak kag ida uda ay nagíng kasusilaw nak pay tuyár sa uda it usáng anghél.

Kag Pagpamatarong ni Estebán sa Ida Sarili sa Atubangan it Konseho

7 ¹ Nagpangutana kag Pinaka-mata-as nak Parì kang Estebán, “Matu-or bagá katóng tanán nak inra gingsiling?”

² Nagsabát si Estebán:

“Mga Kahalihán nakò nak mga Israelinhon ag mga Kamaguyangan, runggi ninró akó. Kag Diós nak Makagagahom ay nagpakità sa atò Katatay-tatayan nak si Abrahám it katóng hagtó pa sidá sa Mesopotamya, bag-ó pa sidá nag-istár sa banwa it Haran sa Padan-aram. ³ Nagsilíng kag Diós sa idá,

‘Halín dilí sa imo sariling banwa ag bada-e kag imo kahalihán, ag magpagto sa lugár nak Akò itudlò sa imó.’

⁴ “Kadâ naghalín ngani sidá sa Mesopotamya kung hari-ín gi-i-istár kag mga Caldeyanhon, ag nagsaydo rutó sa Haran. Pagkamatáy it ida Tatay, sidá'y ingpasaydo it Diós halín sa Haran papalí sa lugár nak kalí kung hari-ín kamó gi-i-istár ngasing. ⁵ It kató wayâ pa sidá nataw-i it Diós it panubli-on nak abér usáng komkom yang nidá nak ragâ, ugaling gingpromisa sa ida nak kalíng dutà ay mapapasa-ida, bag-ó sa ida inanak ray, miskan it kató ay wayâ pa sidá it anák. ⁶ Ag tuyár kalí kag silíng it Diós sa idá,

‘Kag imo inanak ay magigíng mga estranghero sa lugár nak bukò inrá.

Rutó sinrá a-ulipunon ag a-ihigon sa suyór it ap-át nak gatós nak tu-ig.

⁷ Pero aparusahan Nakò katóng nasyón nak nag-u-ulipon sa inrá, ag pagkatapos mahalín sinrá ag madayaw sa Akò sa lugár nak kalí.’

---

⁸6:12c o “Sanhedrin.”

⁸“Ag gingta-ó it Diós kang Abrahám kag pagtuli bilang tanrà it Ida kasugtanan sa idá. Kadâ nganì tong magíng anák nidá si Isaác, ingtuli nidá kalí pag-abót it pangwayóng adlaw. Nagíng anák ni Isaác si Jacób, ag si Jacób ay imáw kag nagíng Tatay it doseng Inghalinán it atò lahi.

⁹“Usá sa inra ay si José, ugaling nahilì kang José kag ibá pa nidáng mga hali nak atò ra mga Lolohon. Kadâ gingbaligyà ninrá sidá sa Ehipto bilang ulipon, pero kag Diós ay ida ka-ibahan ¹⁰ ag Imáw it nagtabang sa ida sa tanáng ida kahirapan. Gingpaburán sidá it Diós nak mamut-an ni Paraón nak harì it Ehipto, ag ingtaw-an ra sidá it ka-ayam, kadâ binutáng sidá ni Paraón nak Gobernador it Ehipto ag it ida tanáng sinakupan.

¹¹“Tong hulí, nagka-inggwá it tigkagutom ag masyarong kahirapan sa bug-ós nak lugár it Ehipto ag Canaan, kadâ kag atò mga Lolohon ay wayá't nabay-an it pagka-on. ¹² Pagkarungóg ni Jacób nak inggwá pa it uyás sa Ehipto, gingsugò nidá kag atò mga Lolohon nak magpagto, ag imáw kató kag primerong pagkapagto ninrá rutó. ¹³ Sa pangruhá ninráng pagpagto, nagpakilaya si José sa ida mga hali, ag nakilaya ra sinrá ni Paraón. ¹⁴ Gingpasapóy ni José kag ida Tatay nak si Jacób ag tanáng ida kahalihán; sinrá tanán ay sitentay singko. ¹⁵ Ag sa Jacób ay pumagto sa Ehipto. Rutó sidá namatáy, ag kag ibá pa natò nak mga Lolohon. ¹⁶ Ag ginggrayá sinrá pabalik dilí sa Síquem, bag-ó gingyubóng sa yuyubngan nak binakáy it inanak ni Abrahám it pilang bilóg nak pilak, halín sa mga anák ni Hamor sa Síquem.

¹⁷“Tong mayungotéy kag panahón it pagtupár it Diós sa Ida promisa kang Abrahám nak ibalik sinrá rilí, pumakaramo-éy kag mga Israelinhon sa Ehipto. ¹⁸ Dayon pa kag inra pagramò hanggáng sa maghari sa Ehipto kag Paraón nak wayâ nakakakilaya kang José. ¹⁹ Kag Paraón nak kalí ay inggwá it pagkatuso sa ida pagtratár sa atò lahi, ag gingmandahán nidá kag atò ginikanan nak ipilák kag inra mga bag-óng puslot nak mga anák agór mapangmatáy kalí, ag indi-éy sinrá magramò pa.

²⁰“It kag panahóng kató, ging-anák si Móises ag namut-an sidá it Diós. Tatlong buyan sidáng ging-alaga-an sa bayáy it ida Tatay, ²¹ ag tong sidáy binutáng sa liwás, sidá ay nakità ag ging-akò it anák nak rayaga ni Paraón. Ag pinarakò sidá it kalí nak pay ida sariling anák. ²² Gingtudlu-án sidá it tanáng ka-ayaman it mga Ehiptohanon,

ag sidá ay naging ma-ayo sa ida pagbisaya, naging matigson ag ma-abtik.

²³ “Tong sidá ay kwarenta anyoséy, nabatyagán nidá nak gusto nidáng pasyarán kag ida mga kahaliháng mga Israelinhon. ²⁴ Rutó ay nakità nidá kag usáng Israelinhon nak ingpipintasán it usáng Ehiptohanon ag ida ging-apinan katóng Israelinhon, ag ingmatáy katóng Ehiptohanon bilang pagbayos. ²⁵ Kabi nidá ay na-intyendihán it ida mga kahaliháng mga Israelinhon nak gingtataw-an sinrá it Diós it kaluwasan parayan sa idá, pero wayâ yakí. ²⁶ Pagka-aga, nagpagto ray sidá sa inra ag inggwá sidá it nakitang ruháng nag-a-away nak parehong Israelinhon ag ida sinrá ingsawáy ag apabugnuhón tan-á. Silíng nidá, ‘Mga amigo, kamó ay maghali; asing kamó ay nag-a-away?’

²⁷ “Pero tinuyór sidá it katóng tawo nak imáw it di salâ rutó sa ida kasimanwa. Silíng it kalí, ‘Sin-o kag nagbutáng sa imo para magíng punò namò ag magíng manughusgár sa amò? ²⁸ Amatyon bagá akó nimó tuyár it imo ginghumán itahapon rutó sa Ehiptohanon?’ ²⁹ Pagkarungóg ni Móises sa panabát it kalíng Israelinhon, nagtakas sidá ag rutó gi-istár sa lugár it Mídián. Rutó sidá nagka-asawa ag nagka-inggwá’t ruháng anak nak kayake.

³⁰ “Pagkalipas it kwarentang tu-ig, nagpakità kang Móises kag usáng anghél rutó sa mabatóng kabukiran mayungot sa Baguntor it Sináy, sa usáng nagrarayab-rayab nak mababáng puno’t kahoy. ³¹ Pagkakità it kalí ni Móises, natingaya sidá, kadâ ida kalí gingpayungutan agór muyatan it ma-ado. Habang nagpapayungot sidá, narunggan nidá kag boses it Gino-o nak nagsiling, ³² ‘Akó kag Diós it imo ginikanan, Diós ni Abrahám, Diós ni Isaác ag Diós ni Jacób.’ Nagpanguyog si Móises sa kahadlok, kadâ ida tinakyubán kag ida uda it ida damót.

³³ “Gingsilíng sa ida it Gino-o, ‘Hukasa kag imo sandalyas dahil kalíng lugár nak imo gingtitinrugán ay bala-an. ³⁴ Nakitang gadór Nakò kag pag-ihíg sa Akò banwa rutó sa Ehipto, ag narunggan Nakò kag inra pag-aguyo, kadâ nagpalí Akó agór sinrá’y luwasón. Kadâ ngasing, maléy, asugu-ón ka Nakò papagto sa Ehipto.’

³⁵ “Kalíng Móises nak inra gingsikway tong sinrá’y nagsilíng nak, ‘Sin-o kag nagbutáng sa imo para magíng punò namò ag magíng manughusgár sa amò?’ ay imáw it ingsugò it Diós nak magíng punò ag manugluwás parayan sa anghél nak nagpakità sa ida rutóng mababáng puno’t kahoy. ³⁶ Sidá kag nagpamunò sa inra halín sa

pagka-ulipon sa Ehipto, pagkatapos nak maghumán sidá it mga milagro rutó sa Ehipto ag sa Mapuyang Ragat, ag hasta rutó sa disyerto, sa suyór it kwarantang tu-ig.

³⁷ “Imáw ra kalí kag Móises nak nagsilíng sa mga Israelinhon, ‘Kag Diós kag mata-as it usáng propeta para sa inró halín sa inro lahi, tuyár sa Ida pagta-as sa akò.’ ³⁸ Imáw Sidá kag ka-ibhanan it mga tinipon nak mga Israelinhon nak nagdadayaw sa Diós rutó sa mabatóng kabukiran, it katóng nagbisaya kag anghél sa ida ag sa atò mga ginikanan sa Baguntor it Sináy. Imáw kató kag oras tong ida batunon kag mga bisaya halín sa Diós nak nagtata-ó it kabuhì agór ita-ó ray nidá sa atò.

³⁹ “Pero wayâ gihapon sidá gisunra it atò mga ginikanan. Gingsikway ninrá sidá, ag sa inra mga tagipusu-on ay gusto ninrá nak magbalik sa Ehipto. ⁴⁰ Kadâ silíng ninrá kang Aaron, ‘Himu-e kamí it mga diós nak imáw kag mapanguna sa amò, dahil wayâ natò nasaduri kung na-unóy katóng Móises nak nagpanguna sa atò paliwás sa Ehipto.’ ⁴¹ Kadâ naghumán matu-or sinrá it ribultong baka, ag nagpadagà sinrá para rutó bag-ó nagkinasadya dahil rutó sa ribulto nak ginghumán it inra mga damót. ⁴² Dahil rutó, tinalikuran sinrá it Diós ag pinabad-an nak magdayaw sa mga bitu-on sa langit, kadâ nganì ingsuyat sa libró it mga propeta:

‘Lahì ni Israél, sa Akò bagá ninró gihalaran
ag gipadaga-an kag mga hadop rutó sa disyerto sa suyór it
kwarentang tu-ig?

⁴³ Bukò! Kag inro rayá ay kag tolda it dios-diosan nak si Moloc,
ag kag ribulto nak bitu-on it dios-diosan nak si Renpan.

Ginghumán ninró sinrá agór inro adayawon,
kadâ akò kamó atabugon
papagto sa unhan pa it Babilonya.^h

⁴⁴ “Naghumán ra kag atò mga ginikanan it tolda nak nagpapamatu-or it presensya it Diós sa tungâ ninrá rutó sa disyerto kumporme sa ingsugò it Diós kang Móises, ag kató ay kumporme sa plano nak gingpakitâ Nidá sa idá. ⁴⁵ Gingrayá kató it atò ginikanan sa pagpanguna ni Josué, tong inra nasakop kag mga nasyón nak dating rutó,ⁱ nak ingpapirdi sa inra it Diós. Katóng tolda ay hagtó sa inra hanggáng sa panahón ni Haring David. ⁴⁶ Sidá ay namut-an it Diós, ag sidá kag nagpamuhón sa Diós nak mapatugrok it magandang

^h7:43 Amos 5:25-27.

ⁱ7:45 o “mga Hentil” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

istaran para sa Diós it inra Lolo Jacób. ⁴⁷ Pero kag ida anak nak si Solomón kag nagpatinrog it kalí para sa idá.

⁴⁸ “Ugaling sa gihapon kag Pinaka-mata-as nak Diós ay wayâ gi-i-istár sa mga bayáy nak ginghumán it tawo. Silíng nganì it propeta:

⁴⁹ ‘Kag langit kag Akò trono,
Kag kalibutan kag tongtongan it Akò siki’,
silíng pa it Diós,
‘Ni-o pang bayáy kag inro ipatugrok para sa Akò,
ag ni-o pang lugár kag Akò apahuwayan?’

⁵⁰ Bukò bagá Akó kag naghumán it tanáng bagay nak kali?’^j

⁵¹ “Kamóng mga tawo nak mga hunitan it uyo, wayâ pa nabag-ó kag inro tagipusu-on ag wayâ ninró gustong magrungóg it kamatu-uran, ag permi ninróng ginglalaman kag Ispíritu Santo! Kung ni-o kag inghumán it inro ginikanan imáw ra kag inro ginghimò! ⁵² Nak inggwá bagá it abér usáng propeta nak wayâ gipahirapi it inro ginikanan? Gingmatáy pa nganì ninrá kag mga nagpa-una it silíng tungór sa pag-abót Nidá nak Matarong. Ag ngasing inróy Sidá natra-idór ag na-ipamatáy— ⁵³ kamó nak nagbaton it Kasugu-án nak ingta-ó it Diós sa parayan it mga anghél pero wayâ ninró gisunra.”

Kag Pagmatáy kang Estebán sa Pagbunggò it Bató

⁵⁴ Pagkarungóg dilí it mga Konsehál, abáng kahangit ninrá, ag pay nag-u-ungot kag inra mga ngisì kang Estebán. ⁵⁵ Pero si Estebán nak punò it Ispíritu Santo, ay nagtangâ sa langit, ag nakità nidá kag kahimaya-an it Diós, ag si Hesús nak nagtitinrog sa tu-ó it Diós. ⁵⁶ Ag nagsilíng sidá, “Muyati, nakikità nakò nak abrido kag kalangitan ag kag Anak it Tawo ay nagtitinrog sa tu-ó it Diós.”

⁵⁷ Pero nag-inukáw sinrá ag gingtabunan kag inra mga talinga agór indî marunggan kag ida ingsisilíng ag rinaguso ninrá sidá.

⁵⁸ Ingtabog ninrá si Estebán hanggáng sa liwás it syudad ag rutó ninrá sidá ingbunggò it bató. Ging-uba it mga testigo sa pagmatáy^k kag ibá ninráng barò ag ingbutáng sa atubangan it usáng binatà nak kag ngayan ay Saulo.

^j7:50 Isaiás 66:1-2.

^k7:58 Pag inggwá sa inra it nahusgarán it kamatayon, kalí ay inra ingtutuman parayan sa pagbunggò it bató hastáng mamatáy katóng inghusgarán. Sa inra paghimò it kalí kinahangyán nak inggwá it pilang mga matinrog nak testigo ag sinrá kag unang mabunggò.

⁵⁹ Ag habang ingbubunggò ninrá si Estebán, nagpangamuyò sidá, “Gino-ong Hesús, batunà kag akò ispírito.” ⁶⁰ Ag nagyuhór sidá bag-ó nag-ukáw it makusog, “Gino-o, ayâ ra sinrá gipapanabata sa salâ nak kalí.” Pagkasilíng nidá it kalí nabugtu-án sidá it ginhawa.

8 ¹ Ag si Saulo ay nagkumporme ra sa pagmatáy kang Estebán.

Kag Pagpahirap sa mga Nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém ag kag Pagkabuyag-buyág Ninrá

It kag adlaw nak kató, nagtunà kag rakóng pagpahirap laban sa mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém, kadâ puyra yang sa mga apostolés, kag karamu-an ay nagkinalát sa mga lugár it Hudeya ag Samarya. ² Pilang mga matutom nak manugsunor kang Kristo kag nagyubóng kang Estebán ag nagpangalisór sinrá it rakô para sa idá. ³ Si Saulo ray ra ay sigi sa pagpahirap sa mga nagtutu-o. Gingsusuyór nidá kag mga bayáy-bayáy ag ingrarakóp nidá kag mga nagsusunór kang Kristo ag ingpapangdordor papagto sa prisuhan, magíng mga kayake man o mga kabade.

Kag Pagwali ni Felipe sa Usáng Syudád sa Samarya

⁴ Ngasing, abér ri-ín maka-abót katóng mga nagkalat nak mga nagsusunór kang Kristo nag-u-umà sinrá it tungór sa bisaya it Diós. ⁵ Si Felipe ay nagpagto sa usáng syudád sa Samarya, ag rutó ay ingbantalà nidá sa mga tawo kag nahanungór kang Kristo. ⁶ Ag tong marunggan it maramong mga tawo kag ida gingsilíng ay nagka-usá sinrá nak panimati-an sidá, lalo-éy tong makità ninrá kag mga milagro nak ida ginghumán. ⁷ Maramong maya-ot nak ispírito kag ida napalayas ag kalí ay nagpapaka-inidágak habang naghahalín sa mga tawo nak inra nasasaniban. Maramò rang mga yupog ag piháy kag ida napa-ado. ⁸ Ngani, rakô nak kasadya kag nabatyagán it mga taga Samarya.

Si Simón nak Usáng Bantog nak Amulitan

⁹ Inggwá it usáng kayake nak nag-i-istár sa syudád nak kalí sa Samarya nak kag ngayan ay Simón. Sidá ay usáng amulitan ag maramò sidáng nahihimong mga katitingayá sa pagmuyat it bug-ós nak nasyón it Samarya. Ida gingpapahambog nak inggwá sidá it rakóng gahóm. ¹⁰ Ag ingpapatihan sidá it tanáng tawo rutó, pobre man o manggaranon. Silíng ninrá, “Kalíng tawo ay di gahóm halín sa Diós ag sidá ay gingtatawag nak Kag Gamhanan.” ¹¹ Marugay

nak panahón nak sidá'y ingpapatihan it mga tawo dahil sa ida mga katitingayáng ginghihimò. ¹² Pero tong nagtu-o sinrá sa Ma-adong Balità nak ingwali ni Felipe nahanungór sa pagharì it Diós ag kang Hesu-Kristo, nawar-an sinrá it pagpati kang Simón, ag sinrá ay nagpabawtismo, magíng mga kayake man o mga kabade. ¹³ Abér si Simón mismo ay nagtu-o, ag pagkapabawtismo nidá, sidá ay nagnunot-nunot kang Felipe. Ag pagkakità nidá sa mga maragkong milagro^m nak inghumán ni Felipe sidá ray kag natingaya.

¹⁴ Pagkarungóg it mga apostolés sa Herusalém nak kag mga taga Samarya ay nagbaton sa bisaya it Diós, ingparaya ninrá rutó kag mga apostolés nak sa Pedro ag Juán. ¹⁵ Pag-abót ninrá rutó, nagpangamuyò sinrá para sa mga nagtu-o kang Kristo nak inra mabaton kag Ispíritu Santo, ¹⁶ dahil wayâ pa Kalí napapasa-inra, kundí ay nabawtismuhán yang sinrá sa pangayan it Gino-ong Hesus. ¹⁷ Ag gingpatong na Pedro ag Juán kag inra mga damót sa mga taga Samarya ag nabaton ninrá kag Ispíritu Santo.

¹⁸ Tong nakità ni Simón nak sa parayan it pagpatong it damót it mga apostolés ay napapasa-inra kag Ispíritu Santo, gingruhitan nidá sa Pedro it kwarta ¹⁹ ag nagsiling, “Taw-e ra akó it kalíng gahóm nak abér sin-o kag akò mababawan it damót ay makakabaton it Ispíritu Santo.”

²⁰ Pero sinabát sidá ni Pedro: “Ikáw ag kináng imo kwarta ay mapagto sa impyerno sa imo kamatayon dahil hináng imo huna-hunà. Kabi bagá nimó ay mababadaran kag regalo it Diós nak Ispíritu Santo? ²¹ Wayâ ka't karapatán, ag bukò ikáw ka-umir sa bagay nak kalí, dahil kag imo tagipusu-on ay bukò matarong sa atubangan it Diós. ²² Ngani, maghinuysoy ka sa imo maya-in nak hanrom, ag magpangamuyò sa Gino-o nak kung ma-a-ari, patawaron ka sa imo ing-i-isip nak kinâ. ²³ Dahil nakikità nakò nak ikáw ay inggwát gingkukomkom nak kahilì ag ikáw ay gapos it kasal-anan.”

²⁴ Ag nagsabát si Simón, “Pangamuyu-an akó sa Gino-o, nak kabáy pang kag inro insilíng ay indí matabò sa akò.”

²⁵ Pagkatapos nak makapamatu-or ag makawali it bisaya it Gino-o sa Pedro ag Juán, guminanéy sinrá pabalik sa Herusalém. Ag habang

---

¹⁸:12 o “ginghari-án it Diós.”

^{m8}:13 Kalí sa bisayang Griyego ay “mga tanrà ag mga milagro.” Kag mga milagro ay perming ingtatawag nak “mga tanrà” dahil kalí kag nagtata-ó it mga pamatu-or tungór sa pagka-Diós ni Kristo.

sinrá ay nagrарayan sa mga baryo it Samarya, sige ra kag inra pagwali it Ma-adong Balità.ⁿ

Kag Pagwali ni Felipe sa Usáng Opisyal nak Taga Etiopya

²⁶ Pagkatapos, nagpakità kag usáng anghél it Gino-o kang Felipe ag nagsiling, “Panaw pa-Habagatán— papagto sa rayan pa-Gaza halín sa Herusalém.” Kalí ay sa disyerto. ²⁷ Ag nagpagto matu-or si Felipe. Rutó ay inggwá sidá it nakità nak usáng kayake nak taga Etiopya. Sidá ay usáng mata-as nak Opisyal it Rayna it Etiopya, kadâ kalíng Opisyal ay kapon.^o Sidá kag Manugpasulit it tanáng manggár it Rayna, ag paghalín pa yang nidá sa Herusalém kung hari-ín sidá ay nagdayaw sa Diós. ²⁸ Papa-uli-éy sidá, ag habang nakasakáy sidá sa pay karitela, gingbabasa nidá kag libró ni Propeta Isáias. ²⁹ Ag nagsilíng kag Ispíritu Santo kang Felipe, “Abuta ag bisayahan katóng sakáy it karitela.”

³⁰ Kadâ rumayagan sidá ag na-abót nidá kag karitela. Pagtyampar nidá rilí, narunggan nidá nak nagbabasa sa libró ni Propeta Isáias kalíng tawo, kadâ nagpangutana sidá, “Na-intyendihán bagá nimó kag imo gingbabasa?”

³¹ Ag nagsabát sidá, “Pa-unó kalí nakò ma-i-intyendihán? Ma-ado kung inggwá it nagpapahadag it kalí sa akò.” Ag ging-ikag nidá si Felipe nak magsakáy sa ida karitela ag mag-ingkór sa ida tupár.

³² Imáw kalí kag parti it Sagradong Kasuyatan nak ida gingbabasa:
 “Tuyár sa usáng karnero nak wayâ gimimihì habang inggugudor
 papagto sa ihawan,
 imáw ra sa Ida Anák nak wayâ gihihiwág habang gingpipigong
 pag ingtutupihán,
 Sidá ra ay wayâ nak gadór gilihók.

³³ Sa pagpakahudá sa Idá, kag katarungan ay ging-inak sa Idá.
 Sin-o pa't makakasilíng it tungór sa Ida mga magigíng mga
 linahì pa tan-á,
 dahil nak inráy Sidá ingwagit dilí sa ibabaw it kalibutan.”^p

³⁴ Nagsilíng kalíng Opisyal kang Felipe, “Uma-an sa akò, kanin-o gipapatungurá it kalíng propeta kalíng ida mga bisaya, sa ida sarili bagá o sa ibáng tawo?” ³⁵ Kadâ, maghalín haling parti it Sagradong

ⁿ8:25 o “Ebanghelyo.”

^o8:27 o “Eunico.”

^p8:33 Isáias 53:7-8.

Kasuyatan, gingpahadag nidá sa Opisyal kag Ma-adong Balità nahanungór kang Hesús.

³⁶ Ag sa pagpadayon ninrá, inggwá sinrá it nakitang usáng subâ sa rayan, ag nagsilíng kag Opisyal, “Muyati, inggwá it suba! Ni-o arâ kung bawtismuhán nimó akó ngasing, puyde bagá?”

³⁷ [Nagsilíng si Felipe sa idá, “Kung nagtutu-o ka it hugót sa imo tagipusu-on ay puyde!”

Nagsabát kag Opisyal, “Ohô, nagsasalig akó nak si Hesu-Kristo kag Anák it Diós.”]

³⁸ Ag pinapara nidá kag inra sasakyán, ag pagkasalta, nagyusong sinráng ruhá sa tubì ag ingbawtismuhán ni Felipe kag Opisyal.

³⁹ Pagtakas ninrá halín sa tubì, gingba-óy si Felipe it Ispíritu Santo ag nawagit sidá sa atubangan it Opisyal, ag kalí ay nalisadya nak nagpadayon papa-uli, ⁴⁰ samantalang si Felipe ray ra ay nakamalay yang nak sidá ay asa banwa it Azoto. Halin rutó ay nagpadayon sidá sa pagwali it Ma-adong Balità sa mga banwa nak ida nararayanan sa mga habig it baybay hanggáng naka-abót sidá sa marakóng banwa it Cesareya.

Kag Pagkakilaya ni Saulo kang Kristo Bilang Gino-o ag Manluluwás

9¹ Myentras nagwawali si Felipe sa mga banwa pa-Cesareya, rakô gihapon kag hanrom ni Saulo nak pahirapan ag pangmatyon kag mga disípulos it Gino-o. Nagpagto pa sidá sa Pinaka-mata-as nak Parì ² ag naghagar it mga permiso agór pagtu-án pa kag mga sinagoga sa syudád it Damasco sa Sirya. Gingtuman nidá kalí pramas kung inggwá sidá it makità rutó nak mga nagsusunór haling Bag-óng Rayan it Kaluwasan, magíng kayake man o kabade, puyde nidá kalí sinráng rakpón ag ray-ón pabalik sa Herusalém nak nakagapos.

³ Tong mayungotéy sidá sa Damasco, gulpi yang sidá nak nalibón it hadag nak kasiga-sigà halín sa langit. ⁴ Natumba sidá ag nakarungóg kalí it Boses nak nagsisiling, “Saulo, Saulo, asing imo Akó ingpapahirapan?”

⁵ Ag nagsabát sidá, “Sin-o Ikáw, Gino-o?”

Ag nagsabát kag Boses, “Akó si Hesús, nak imo ingpapahirapan.

⁶ Bangon rahâ ag pumagto sa syudád kung hari-ín isilíng sa imo kag imo dapat himu-on.”

⁷ Dahil rilí, kag ida mga ka-ibahan papagto sa Damasco ay naparuyóg ag wayâ nakalihók. Inggwá ra sinrá it narunggan nak

Boses pero wayâ sinrá it nakitang nagbibisaya. ⁸ Ag bumangon si Saulo, pero tong ida minukyá kag ida mga matá, indî sidá makakitá, kadâ ging-agkay sidá it ida mga ka-ibahan papagto sa Damasco. ⁹ Sa suyór it tatlong adlaw wayâ sidá nakakitá, ag wayâ sidá gika-on ag gi-inóm.

¹⁰ Ngasing, rutó sa Damasco ay inggwá it usáng disípulo nak kag ngayan ay si Ananias. Nagbisaya kag Gino-o sa ida parayan sa usáng pangita-ón nak nagsisiling, “Ananias!”

Nagsabát si Ananias, “Hali akó, Gino-o.”

¹¹ Nagsilíng kag Gino-o sa idá, “Tinrog, ag magpagto sa karsada nak gingtatawag nak Tadlong, ag rutó sa bayáy ni Judas, pangutana kung inggwá rutó it usáng kayake nak taga Tarso nak kag ngayan ay Saulo. Ginghamuyat ka nidá, dahil sa ida pagpangamuyó ¹² ay nakitá nidá kag usáng tawo nak kag ngayan ay Ananias nak nagsuyór sa bayáy ag ingbabaw kag ida damót sa ida agór sidá ay makakitá liwát.”

¹³ Pero nagsabát si Ananias, “Gino-o, karamò kag akò narunggan nahanungór haling tawo, tungór sa subrang kaya-inan nak ida ginghamán laban sa Imo katawuhan sa Herusalém. ¹⁴ Ag nagpa-alí nganì sidá sa Damasco nak rayá kag permiso halín sa mga Punong Parì agór rakpón kag tanán nak nag-a-ayaba sa Imo pangayan.”

¹⁵ Pero nagsilíng kag Gino-o sa idá, “Pagtó yang, dahil pinilì nakò sidá agór parayan sa ida ay makilaya kag Akò pangayan it mga bukò Hudyo,^q ag abér inra mga hari, ag imáw ra it mga Israelinhon, ¹⁶ dahil akò ipakitá sa ida kung pa-unó't rakò kag kahirapan nak ida atagman dahil sa Akò pangayan.”

¹⁷ Kadâ, nagpanawéy nganì si Ananias, ag pag-abót nidá rutó sa bayáy ni Judas nagsuyór sidá ag ingbabaw kag ida damót kang Saulo, ag nagsiling, “Haling Saulo, kag Gino-o— nak imáw si Hesús nak nagpakitá sa imo rutó sa rayan papalí sa Damasco, ay nagsugò sa akò nak pali-án ikáw agór ikáw ay makakitá liwát, ag agór ikáw ay mapupun-an it Ispíritu Santo.” ¹⁸ Ag imáw katóng nahuyog halín sa mga matá ni Saulo kag pay mga himbis ag sidá ay nakakitá liwát. Nagtinrog sidá ag nagpabawtismo. ¹⁹ Pagkatapos, nagka-onéy sidá kadâ nagkusog-kusóg kag ida pamatyag.

---

^q9:15 o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

Kag Pagbantalà ni Saulo sa Syudad it Damasco sa Sirya nak si Hesús kag Kristo

Sa suyór it pilang adlaw nagíng ka-ibahan ni Saulo kag mga disípulos sa Damasco. ²⁰ Ag nagpagto sidá sa mga sinagoga ag sa nak-ra-an ingbantalà nidá nak si Hesús kag Anák it Diós.

²¹ Kag tanán nak nakarungóg sa ida ay nagkatingaya ag nagsiling, “Bukò bagá kalí katóng tawo nak nagpapanggulò sa mga nag-a-ayaba sa pangayan ni Hesús rutó sa Herusalém? Bagoy nagpalí sidá agór guluhón ra rilí sinrá, rakpón ag gapuson bag-ó ray-ón sinrá sa atubangan it mga Punong Parì rutó sa Herusalém.”

²² Pero lalong pinanghugtan ni Saulo kag ida pagpangwalihan ag naguluhán kag isip it mga lahi it Hudyo sa Damasco, dahil talagáng kapapatí kag ida pagpamatu-or nak si Hesús kag Kristo.

²³ Nagligar kag maramong mga adlaw, ag nagplano kag mga lahi it Hudyo nak matyón si Saulo, ²⁴ pero kalí ay naka-abót sa idá. Adlaw ag gab-í ay gingbabantayan ninrá kag mga pwertahan it syudad agór sa ida pagliwás ay amatyon sidá. ²⁵ Ugaling usáng gab-í, ingsuyór si Saulo sa usáng bukot it mga disípulos bag-ó tinonton pa-ubós sa liwás it padér it syudad.

Kag Pagbalik ni Saulo sa Syudad it Herusalém

²⁶ Pagkabalik ni Saulo sa Herusalém, pinurbahán nidá nak mag-ibá sa mga disípulos rutó, pero sinrá ay nahadlok sa ida dahil indí sinrá makapati nak ngasing sidáy disípuloy ra. ²⁷ Ugaling ingnuntan sidá ni Bérnabe rutó sa mga apostolés ag ging-umà sa inra kung pa-unó nagpakità ag nagbisaya sa ida kag Gino-o rutó sa rayan papagto sa Damasco, ag kung pa-unó pagkatapos it kató wayá't kahadlok nak nagwali si Saulo sa pangayan ni Hesús. ²⁸ Kadâ gingbaton ninrá sidá ag tunà it kató sidá ay nagíng ka-ibahanéy ninrá sa Herusalém nak masupog nak nagwawali sa pangayan it Gino-o. ²⁹ Nagbisaya si Saulo sa mga lahi it Hudyo nak tubong Gresya ag masyaro kag inra pagsinu-ay. Gingplanuhan ninrá nak sidá ay matyón. ³⁰ Tong na-ayaman kalí it mga hali sa Gino-o, hinatór ninrá si Saulo pa-ubós sa marakóng banwa it Cesareya ag inra sidá gingpapa-uli sa banwa it Tarso sa Cilisya.

³¹ Ngani, kag mga nagtutu-o kang Kristo sa tanáng mga lugár it Hudeya, Galileya ag Samarya ay nagka-inggwá it katimunungan, ag

sinrá ay nagtibay sa inra pagtu-o. Sa inra pagpangabuhî nak inggwá't kahadlok sa Gino-o ag sa bulig it Ispíritu Santo ay nagramò sinrá.

Kag Paghimò ni Pedro it mga Milagro sa mga Banwa it Lida ag Jope

³² Ngasing, sa pagpanglibutan ni Pedro naka-abót sidá sa lugár nak ging-i-istaran it mga katawuhan ni Kristo rutó sa banwa it Lidá.

³³ Inggwá sidá rutó it nakità nak usáng kayake nak kag ngayan ay Eneas. Minatáy kag ida kabikang yawas ag wayong tu-igéy nak indíng gadór sidá makabayoy-bayo sa ida higra-an. ³⁴ Ag nagsilíng si Pedro sa idá, “Eneas, ingpapa-adoy ikáw ni Hesu-Kristo. Tinróg, ag yukuton kináng imo higra-an.” Ag sa nak ra-an, nagtinrog sidá. ³⁵ Nakità sidá it tanáng mga nag-i-inistár sa Lida ag sa lugár ra it Saron, kadâ sinrá ay nagtu-o sa Gino-o.

³⁶ It kag panahón nak kató, inggwá sa banwa it Jope it usáng disípulo nak kabade nak kag ngayan ay Tabita, nak sa bisayang Griyego ay Dorcas (kag gustong bisayahon it kalí ay kag hadop nak usá). Sidá ay mabinuligón sa mga tawo ag maluluy-on sa mga mahirap. ³⁷ Nagkasakit sidá ag namatáy, ag pagkahanrà sa ida yawas, gingramayan ninrá sidá sa usáng kwarto sa ibabaw it ida bayáy. ³⁸ Narunggan it mga disípulos nak taga Jope nak si Pedro ay rutó sa Lida, dahil kag banwa it Lida ay mayungot yang sa banwa it Jope. Ag nagsugò sinrá it ruháng kayake agór pagtu-án ag pangabayón sidá nak magnunót nak ra-an sa inra sa Jope.

³⁹ Nagnunót nganì si Pedro sa inra sa Jope, ag pag-abót nidá rutó, gingpasakà sidá sa ibabaw kung hari-ín gingraramayan si Tabita. Maramong nagtitinibaw nak mga balong kabade kag nagtininrog sa tupár nidá, ag ingpakità ninrá sa ida kag mga barò ag mga alimongmong nak ginghumán ni Tabita tong buhî pa kalí.

⁴⁰ Gingpaliwás anay ni Pedro sinráng tanán bag-ó yumuhór sidá ag nagpangamuyò. Pagkatapos ay nagtinrog sidá ag nag-atubang sa minatáy ag nagsiling, “Tabita, bangon!” Nagmukyap kalí ag pagkakità kang Pedro ay bumangon ag umingkór. ⁴¹ Ginghuytan ni Pedro kag ida damót ag ingbuligan sidá nak magtinrog. Ging-ayaba nidá kag katawuhan ni Kristo rutó ag imáw ra katóng mga balo, ag ingpa-atubang sa inra kag nabuhing si Tabita. ⁴² Nabantog kalí sa bug-ós nak Jope, ag dahil rilí karamò kag nagtu-o sa Gino-o.

⁴³ Nagrugay si Pedro sa Jope. Nagdayon sidá sa bayáy ni Simón nak usáng manugpa-ugá it anit it hadop.

Kag Pagpatawag kang Pedro it Usáng Kapitán it mga Sundalo it Roma

10¹ Inggwá it usáng tawo sa banwa it Cesareya nak kag ngayan ay si Cornelio. Sidá ay Kapitán it usáng grupo it mga sundalo nak gingtatawag ninrá nak Cohorte it Italyano. ² Sidá ay relihiyuso ag inggwá't kahadlok sa Diós, imáw ra kag ida bug-ós nak panimayáy. Sidá ay ma-atag sa mga naghahagar it bulig sa idá, ag mapinangamuyu-on sa Diós. ³ Usáng hapon, bandang mga alas tres nak oras it inra inugpangamuyò, nagka-inggwá sidá it usáng pangita-ón nak usáng anghél it Diós kag nagsuyór ag nagsilíng sa idá, “Cornelio.”

⁴ Dahil sa hadlok pumakayaga sidá rilí it wayá't pisok-pisók, ag nagsilíng sidá, “Ni-o kag imo kinahangyán Gino-o?”

Nagsabát kag anghél sa idá, “Kag imo mga pangamuyò ag kag imo ka-atag ay nagpapa-ibabaw nak pay nagpaparomrom sa Diós it tungór sa imó. ⁵ Ag ngasing ay magsugò ka it tawo sa banwa it Jope agór sapuyón kag usáng tawo nak kag ngayan ay Simón nak gingtatawag rang Pedro. ⁶ Sidá ay nagdadayon sa bayáy ni Simón nak manugpa-ugá it anit it hadop. Kag bayáy it kalí ay sa habig it baybay.”

⁷ Pagkawagit it anghél, gingtawag nidá kag ruhá sa ida mga sugu-ón ag imáw ra kag usáng sundalo nak inggwá't kahadlok sa Diós, nak usá sa mga sundalo nak nagsiserbisyo sa ida sariling kinahangyán. ⁸ Ag pagka-umà it natabô, sinugò nidá sinrá pa-Jope.

Kag Pangita-ón ni Pedro.

⁹ Tong sumunór nak adlaw, habang asa rayan pa papagto sa banwa it Jope katóng mga gingsugò ni Kapitán Cornelio, si Pedro ray ra ay nagsakà sa pahuwayan sa ibabaw it bayáy agór magpangamuyò. Ma-alas doséy it kató,^r ¹⁰ ag abáng gutoméy sidá ag gustóy nidáng magka-on. Myentras ginghahanrà pa kag pagka-on ay padayon sidáng nagpangamuyò, ag pay nagpananamgo sidá it batí. ¹¹ Nakità nidá nak na-abrihán kag langit ag inggwá't nagpapa-ubós nak tuyár sa usáng marakóng tamóng nak pay inghahawiran sa kada kanto ag ingtutonton pa-ubos. ¹² Asa suyór it kinâ kag mga yabot-yabót nak mga hadop nak nagpapanaw ag nagkakamang sa dutà, ag imáw ra

---

^r10:9 Batasanéy ninrá nak magpangamuyò sa mga oras it inugpangamuyò rutó sa inra mga pahuwayan sa mga diskanso sa ibabaw it bayáy.

kag mga yabot-yabót nak pispis. ¹³ Ag inggwá sidá it narunggan nak Boses nak nagsisiling, “Pedro, tinrog rahâ. Ba-óy it a-ihawon ag kuma-on.”

¹⁴ Pero nagsabát si Pedro, “Indî akó Gino-o, dahil wayâ pang gadór akó nakakaka-on it mga hadop nak gingbabawal ag bukò malimpyo.”

¹⁵ Ag narunggan ray nidá kag Boses nak nagsiling, “Ni-o mang inghumáng malimpyo it Diós ay ayâ gi-isipa nak madupít.”

¹⁶ Tatlong beses kalí nak natabô bag-ó binatakéy pa-langit katóng tamóng.

¹⁷ Habang gingkakilibugan pa it isip ni Pedro kag gustong bisayahon it katóng pangita-ón, nag-abót katóng mga sugu-ón ni Kapitán Cornelio. Sa inra kapapangutana ay nakità ra ninrá kag bayáy ni Simón. Ag ngasing sinrá'y nakatinrog sa liwás it pwertahan ¹⁸ ag nagpapangutana kung rutó matu-or gidadayon kag usáng nagngangayan nak Simón nak gingtatawag rang Pedro.

¹⁹ Myentras naghahanap sinrá sa ida ay nagbabana-bana pa gihapon si Pedro it katóng pangita-ón. Nagsilíng kag Ispíritu Santo sa idá, “Muyati, inggwá't tatlong kayake nak naghahanap sa imó.

²⁰ Tinrog ag pumilhig, ag ayâ gipangruha-ruha sa pagnunót sa inra dahil akó kag nagsugò sa inrá.”

²¹ Kadâ, pumilhig ngani si Pedro ag ging-atubang katóng mga tawo ag nagsiling, “Akó kag inro inghahanap. Asing nagpa-alí kamó?”

²² Nagsabát sinrá, “Kamí ay mga sugu-ón ni Cornelio nak usáng Kapitán it mga sundalo it Roma. Sidá ay ma-adong tawo ag inggwát kahadlok sa Diós, ag gingtatahor it tanáng mga lahi it Hudyo. Gingsugò sidá it usáng bala-an nak anghél nak ipasapóy ikáw agór papagtu-ón sa ida bayáy, pramas magrungóg sa imo ibisaya.”

²³ Gingpasuyór sinrá ni Pedro sa bayáy ag rutó gipakatuyuga tong gab-íng kató.

Pagka-aga, guminanéy sinrá kanunot si Pedro ag nagnunót ra sa inra kag pilang mga hali sa Gino-o nak taga Joje. ²⁴ Tong sumunór nak adlaw nag-abót sinrá sa marakóng banwa it Cesareya kung hari-ín naghuhuyat sa inra si Kapitán Cornelio nak natiponéy kag ida mga hali ag mga amigo. ²⁵ Pagsuyór ni Pedro, gingsapoy-sapoy sidá ni Cornelio ag nagyuhór sidá it rapat kag uyo sa sayóg sa atubangan ni Pedro bilang pagpa-ubós sa idá. ²⁶ Pero gingbangon sidá ni Pedro ag nagsilíng, “Tinrog, dahil tawo ra akó tuyár sa imó.”

²⁷ Habang nagsusuyór sa bayáy sigi kag inra inistoryahan, ag tong rutóy sinrá, nakità ni Pedro nak maramong mga tawo sa suyór.

²⁸ Nagsilíng sidá sa inrá, “Kamó mismo ay nakaka-ayám nak abáng bawal para sa usáng lahi it Hudyo nak mag-ibá sa bukò mga Hudyo o magpamasyár sa inra bayáy. Pero ingpa-ayam sa akò it Diós nak bukò tamà nak mag-isip akó nak madupít ag bukò malimpyo kag abér sin-o mang tawo. ²⁹ Kadâ, tong gingpasapóy akó ni Kapitán Cornelio nagnunót akó nak wayá't reklamo. Kadâ ngasing, uma-an sa akò kung asing ingpasapóy akó ninró.”

³⁰ Ag nagsilíng si Kapitán Cornelio, “Ap-át nak adlawéy kag nakarayan, pareho ngasing ay mga bandang alas tres it hapon ra it kató, ag dahil oras kató it inugpangamuyò ay nagpapangamuyò akó rilí sa akò bayáy. It yang nakità nakò kag usáng kayake nak nakatinrog sa akò atubangan nak kag bisti ay kasilaw-silaw.

³¹ Nagsilíng sidá sa akò, ‘Cornelio, gingrungóg it Diós kag imo pangamuyò ag kag imo ka-atag ay ida gingromrom. ³² Kadâ ngasing magsugò ka it tawo sa Jope ag ipahanap si Simón nak ingtatawag nak Pedro. Sidá ay nagdadayon sa bayáy ni Simón nak manugpa-ugá it anit it hadop sa habig it baybay.’ ³³ Ngani, gingpasapóy ka nakò nak ra-an, ag salamat sa imo ma-adong kabubut-on ag ikáw ay nagpa-alí ra. Ag ngasing ngani ay halí kamíng tanán sa atubangan it Diós agór magpanimatì sa tanáng insugò it Diós nak isilíng nimó sa amò.”

Kag Pagwali ni Pedro sa Bayáy ni Kapitán Cornelio

³⁴ Ag nagtunà si Pedro it pagwali sa inrá, “Ngasing, na-ayamanéy nak gadór nakò nak kag Diós ay wayá't pinili-án. ³⁵ Imbis ay ingbabaton Nidá kag abér si-o mang tawo, taga ri-ín man nak nasyón sidá basta inggwá it kahadlok sa Ida ag naghihimò it matarong kumporme sa kabubut-on it Diós. ³⁶ Na-ayamanéy ninró kag mga bisaya nak gingparaya it Diós sa mga Israelinhon, nak nag-u-umà it Ma-adong Balità nahanungór sa katimunungan parayan kang Hesu-Kristo nak imáw kag Gino-o it tanáng tawo. ³⁷ Imáw kalí kag mga bisaya nak ingbantalà sa bug-ós nak lugár it Hudeya, magtunà sa Galileya, tong magwali si Juán nak Manugbawtismo nak kag tawo ay kinahangyán nak maghinuysoy ag magpabawtismo; ³⁸ kung pa-unò pinilí it Diós si Hesús nak taga Nazarét sa pagparaya sa Ida it Ispíritu Santo ag sa pagta-ó sa Ida it gahóm; kung pa-unò sidá nagpanglibutan sa paghimò it ma-ado ag nagpa-ado sa tanáng ingpapahirapan ni Satanás dahil kag Diós ay ka-ibahan Nidá.

³⁹ “Kamí ay testigo sa tanáng Ida ginghumán sa mga kalugarán it mga lahi it Hudyo ag sa syudad it Herusalém. Gingmatáy ninrá Sidá parayan sa paglansang sa krus nak kahoy. ⁴⁰ Pero tong pangtatlong adlaw, ingbanhaw Sidá it Diós ag ingpakitá Sidá sa amò, ⁴¹ bukò sa tanáng tawo, kundî sa amò yang nak tong una pa ay pinili-éy it Diós bilang mga testigo; kamí nak naka-ibahan Nidá nak nagka-on ag nag-inóm pagkabanhaw Nidá. ⁴² Ag Sidá kag nagsugò sa amò nak magwali sa mga tawo ag mapamatu-or nak imáw Sidá kag pinili it Diós nak maghusgár sa mga buhî ag abér sa mga minatáy. ⁴³ Sidá kag gingpapatungran it tanáng mga propeta it katóng una sa inra pagsilíng nak kag tanán nak magtu-o sa Ida ay apatawaron kag mga salá parayan sa Ida pangayan.”

Kag Pagta-ó it Ispíritu Santo sa mga Bukò Hudyo

⁴⁴ Ag habang nagbibisaya pa ngani si Pedro ay napasa-inrang tanán nak nagpapanimatî kag Ispíritu Santo. ⁴⁵ Katóng mga nagnunót kang Pedro nak mga kalahing Hudyo^s halín sa Jope, nak mga nagsusunór ra kang Hesus ay natingaya dahil kag regalo it Diós nak Ispíritu Santo ay ingparaya ra sa inra abér sinrá ay bukò mga Hudyo. ⁴⁶ Ayam ninrá kalí dahil narurunggan ninrá nak sinrá ay nagbibisaya it mga linggwáhe nak wayâ ninrá dating natun-e ag inra ingpupuri kag Diós.

Kadâ nagsilíng si Pedro, ⁴⁷ “Pa-unó natò ngasing mababawalan nak mabawtismuhán kalíng mga tawo ay gingpun-an ra sinrá it Ispíritu Santo nak tuyár sa atò.” ⁴⁸ Ag sinugò nidá nak bawtismuhán sinrá sa pangayan ni Hesu-Kristo. Pagkatapos it kalí, hinawiran anay ninrá si Pedro it pilang adlaw.

Kag Pag-umà ni Pedro sa mga Nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém it Tungór sa Ida Pagwali ag Sa Ida Pagpakig-usá sa mga Bukò Hudyo

11 ¹ Ngasing, narunggan it mga apostolés ag it mga hali sa Gino-o sa Hudeya nak kag mga bukò Hudyo^t ay nagbaton ra it bisaya it Diós. ² Kadâ tong tumukár ray sa Pedro sa Herusalém sidá ay insurà it mga lahi it Hudyong nagtutu-o nak nagpapati nak kinahangyán nak magpatuli kag mga nagsusunór kang Kristo.

^s10:45 Sa pagsalin it bisayang Griyego kag “mga natuli” ay “mga kalahing Hudyo” sa Asì nak bisaya.

^t11:1 o “mga Hentil” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

³ Nagsilíng sinrá, “Asing ikáw ay nagpagto sa bayáy it mga bukò natò kaparehong mga tulí ag nagka-on pa ikáw nak ka-ibahan ninrá?”

⁴ Ngani ging-umà it usa-usá sa inra ni Pedro kag tanán nak natabò tunà sa primero:

⁵ “It katóng rahagtó akó sa banwa it Joje, usáng adlaw, habang akó ay nagpapangamuyò pay nagpananamgo akó it batí. Nakità nakò nak nagpapa-ubós kag pay usáng marakóng tamóng nak pay inghahawiran sa kada kanto ag ingtutonton pa-ubós halín sa langit ag kalí ay tumugpà sa akò atubangan. ⁶ Tong muyatan kinâ nakò it ma-ado, nakità nakò rahâ kag mga ma-anar ag mga ma-ilà nak hadop; mga nagpapanaw ag mga nagkakamang, ag patí mga pispis. ⁷ Ag narunggan nakò kag usáng Boses nak nagsiling, ‘Pedro, tinrog rahâ. Ba-óy it a-ihawon ag kuma-on.’

⁸ “Pero nagsabát akó, ‘Indî akó Gino-o, dahil wayâ pang gadór nasusudle kag akò yubà it mga karne nak gingbabawal ag bukò malimpyo.’

⁹ “Pero nagsabát ray kag Boses nak halín sa langit, ‘Ni-o mang inghumáng malimpyo it Diós ay ayâ gi-isipa nak madupít.’ ¹⁰ Tatlong beses kalí nak natabò, bag-ó binatakéy pa-langit katóng pay tamóng.

¹¹ “It kag oras nak kató ay nag-abót sa bayáy nak akò gingdadayunan kag tatlong kayake nak ingsugò nak sapuyón akó. Sinrá ay halín sa marakóng banwa it Cesareya. ¹² Gingsilíng sa akò it Ispíritu Santo nak indî akó magpangruha-ruha sa pagnunót sa inra abér si-o pa sinrá. Nagnunót ra sa akò kalíng an-om nak mga hali natò sa pagtu-o, ag pag-abót namò sa Cesareya ay nagpagto kamí sa bayáy it usáng Kapitán it mga sundalo it Roma nak kag ngayan ay Cornelio, nak imáw it nagpasapóy sa akò. ¹³ Pagkasuyór namò sa ida bayáy nag-umà sidá sa amò nak nakità nidá kag usáng anghél nak nagtitinrog sa ida bayáy ag nagsiling, ‘Magsugò ka it pilang tawo sa banwa it Joje agór sapuyón kag usáng tawo nak kag ngayan ay Simón nak ingtatawag rang Pedro. ¹⁴ Ma-umà sidá sa inro it mensahe nak imáw kag parayan agór ikáw ay maluwás, patí kag imo bug-ós nak panimayáy.’

¹⁵ “Nagtutunà pa yang akó it pagwali ay napasa-inrang tanánéy kag Ispíritu Santo tuyár it pagpasa-atò it Ispíritu Santo tong una.

¹⁶ Imáw katóng naromromán nakò kag mga bisaya it Gino-o tong nagsilíng Sidá nak, ‘Nagbawtismo si Juan sa tubì pero kamó ay abawtismuhan it Ispíritu Santo.’ ¹⁷ Kung sinrá ra ay gingtaw-an it

Diós it Ispíritu Santo nak pareho sa Ida regalo sa atò tong kitá ay nagtu-o sa Gino-ong Hesu-Kristo, sin-o akó nak mapigá sa Diós?”

¹⁸ Pagkarungóg ninrá it kalí, napahipos sinrá. Ag nagdayaw sinrá sa Diós ag nagsiling, “Patí yakí sa mga bukò atò kalahì ay inata-ó ra it Diós kag oportúnidad nak maghinuysoy agór maka-agom it kabuhì.”

Kag Unang mga Nagtutu-o kang Kristo sa Syudád it Antiokya sa Sirya

¹⁹ Myentras kalíng tanán ay natatabô, katóng ibáng mga hali ra sa Gino-o nak nagpangkinalat dahil sa pagpahirap nak nagtunà sa pagkamatáy ni Estebán, ay naka-abót sa mga lugár it Penisya, sa Islá it Cipre, ag sa syudád it Antiokya sa Sirya. Ag nagpadayon sinrá sa pagpang-uma-umâ it bisaya nak nahanungór kang Kristo, ugaling ay sa mga lahì it Hudyo yang. ²⁰ Pero inggwá it pilá sa inra nak mga taga Cipre ag mga taga Cirene sa Libya, nak sa pag-abót sa Antiokya ay nagbisaya ra sa mga Griyego ag nagwali nahanungór sa Gino-ong Hesus. ²¹ Kag gahóm it Gino-o ay hinâ sa inrá, kadâ karuramò kag nagtu-o ag nagsunór sa Gino-o.

²² Naka-abót kalíng balità sa mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém, kadâ gingsugò ninrá si Bérnabe nak magpagto sa Antiokya. ²³ Pag-abót nidá rutó, nakità nidá kung pa-unó it rakô kag pagpakama-ado it Diós sa inrá. Sidá ay nasadyahán ag inglaygayán nidá sinráng tanán nak magpabilin nak matutom ag nagpapaninrugan sa Gino-o, ²⁴ kumo sidá ay ma-adong tawo ag punò it pagtu-o ag gahóm it Ispíritu Santo. Ag karamo-ramong tawo kag narayá sa Gino-o.

²⁵ Ngani, nagpagto si Bérnabe sa banwa it Tarso sa Cilisya agór hanapon si Saulo. ²⁶ Pagkakità nidá sa idá, kalí ay ida gingnunót pabalik sa syudád it Antiokya. Sa suyór it usáng tu-ig nagíng ka-ibahan sinrá it mga nagtutu-o kang Kristo rutó ag nagtudlò sinrá sa maramong tawo. Rutó sa Antiokya unang ingtawag kag mga disípulos nak mga Kristyano.

²⁷ It kag mga adlaw nak kató ay inggwá it mga propeta nak nag-abót sa mga nagtutu-o sa syudád it Antiokya halín sa mga nagtutu-o rutó sa Herusalém. ²⁸ Kag ngayan it usá sa inra ay si Agabo. Nagtinrog sidá sa inra tungâ ag sa irayom it gahóm it Ispíritu Santo ay nagta-ó sidá it pa-andam nak magkaka-inggwá it abáng masyarong tigkagutom sa bug-ós nak kalibutan, ag kalí ay natupár

matu-or sa kapanahunan it Cesár nak si Claudio. ²⁹ Tong matabô kalí, nagka-usá kag mga disípulos sa Antiokya nak kada usá sa inra ay magta-ó it bulig kumporme sa inra masasarangan para sa mga hali sa Gino-o nak nag-i-istár sa Hudeya, dahil mas masyaro rutó kag tigkagutom. ³⁰ Imáw nganì kalí kag inra inghimò, ag ingparaya ninrá kag inra bulig sa mga kamaguyangan it mga nagtutu-o parayan kana Bérnabe ag Saulo.

Bag-ó ray nak Pagpahirap sa mga Nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém

12 ¹ It kag mga panahóng kató, gingpabalbal it Harì nak si Herodes^u kag pilang nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém.

² Gingpapugutan nidá si Santiago nak maguyáng ni Juán, ³ ag pagkakità nidá nak kalí ay namut-an it mga lahi it Hudyo, pinarakóp dayon nidá si Pedro. Natabô kalí sa pagtunà it Kapistahan it Tinapay nak Wayá't Pangpa-alsa.^v ⁴ Pagkaparakóp nidá kang Pedro, ida kalí ingpapriso ag gingpabantayan sa ap-át nak grupo it tig-a-ap-át nak sundalo nak nagsusubli-subli-án sa pagbantay.^w Kag ging-i-isip nak ahumanón ni Haring Herodes ay iliwás si Pedro pagkatapos it Pista it Pagkaluwás sa Ehipto^x agór mahusgarán sa atubangan it mga tawo.

⁵ Kadâ si Pedro ay gingpriso anay. Myentras asa prisuhan pa si Pedro, kag mga nagtutu-o ay nagpapangamuyò sa Diós para sa ida it hugót sa inra tagipusu-on.

Kag Pagpaliwás it Anghél kang Pedro sa Prisuhan

⁶ It kag gab-íng kató bag-ó mapaliwás ni Haring Herodes si Pedro agór husgarán, sidá ay nagkakatuyog sa tungâ it ruháng sundalo ag kag ida magkanyudong mga damót ay nakakadina sa inrá. Puyra pa sa ruháng sundalong kalí ay inggwá pa it mga nagbantay sa pwertahan it prisuhan. ⁷ Habang nagkakatuyog sinrá, inggwá't usáng

^u12:1 Herodes Agripa I.

^v12:3 o “Pista it Tinapay nak Wayá't Lebadora.” Sa suyór it usáng dominggo wayâ sinrá gikaka-on it tinapay nak di lebadora, dahil ingruromrom ninrá nak imáw kag inghumán it inra ginikanan tong adlaw nak maghalín sinrá it rali-rali sa Ehipto. Wayâ ninrá gika-una kalí dahil para sa mga Hebroganong kag lebadora ay simbulo it kaya-inan. (Exodo 12:14-20)

^w12:4a Kadâ grupo it apát nak sundalo ay nagbantay tong gab-íng kató it tigtatlóng oras, tunà tong alas sa-ís it gab-í.

^x12:4b Kag Pista it Pagkaluwás sa Ehipto ay imáw ra kag primerong adlaw it Kapistahan it Tinapay nak Wayá't Pangpa-alsa.

anghél it Gino-o nak yumu-aw yang rutó ag naghadag sa kwarto. Gingpikpik it kalí sa kilir si Pedro ag gingpukáw bag-ó sinilíng, “Tulina, bangon.” Ag imáw katóng tumangkas kag mga kadina sa ida mga damót.

⁸ Ag nagsilíng ray kag anghél, “Soksokán kináng imo pangbugkos sa hawak ag sumandalyas.” Ag nagtuman ngani si Pedro. Silíng pa't anghél, “Alimongmong ag sumunór sa akò.” ⁹ Ag nagsunór ngani sidá sa anghél paliwás sa selda, pero wayâ nidá na-a-ayamí nak kag mga ginghuhumán it anghél ay talagáng matu-or, dahil kabi nidá ay pangita-ón yang kató ag sidá ay nagpapananamgo. ¹⁰ Pagkalampas ninrá sa una ag sa pangruháng bantay, naka-abót sinrá sa di tyakór nak saysayon nak pwertahan paliwás sa prisuhan pasuyór sa syudád. Kalí ay nag-abri yang it idá, ag lumiwás sinrá bag-ó pumanaw hanggáng sa kanto it karsada rutó. Pagkatapos nawagitéy kag anghél.

¹¹ Imáw katóng namarasman ni Pedro nak matu-or yaking sidá'y asa liwaséy, ag napasilíng sidá, “Siguradong kag Gino-o kag nagsugò it Ida anghél agór malibre akó sa mga damót ni Herodes, ag sa tanáng ingpapa-abot it mga lahì it Hudyo nak matatabò sa akò.”

¹² Tong ida'y kalí ma-isip, dumiretso sidá sa bayáy ni Maria nak nanay ni Juán nak ingtatawag rang Markos. Rutó ay nagtitinipon kag maramong manugsunor ni Kristo nak nagpapangamuyò. ¹³ Pagkatók ni Pedro sa ma-isót nak tyakór sa pwertahan it bayáy ni Maria, kag nagsu-or ay kag dalagitang kabulig nak kag ngayan ay Roda, agór muyatan kung sin-o kag nagkakatók. ¹⁴ Nabosesan nak ra-an nidá si Pedro, ag sa ida subrang kasadya wayâ nidá na-abrihé kag pwertahan, kundî ay naparayagan sidá pabalik sa suyór ag nag-umà sa mga tawo rutó nak si Pedro ay asa pwertahan.

¹⁵ Silíng ninrá sa idá, “Nagbubu-angéy ka arâ!” Pero nagpapakasilíng gihapon sidá nak talagáng rutó si Pedro, kadâ silíng ray ninrá, “Sabali arâ nak anghél nidá kató!”

¹⁶ Habang nagsusu-ay pa sinrá, si Pedro ay padayon sa pagpanoktok sa pwertahan, ag tong inra'y kalí abrihán, nakità matu-or ninrá sidá, ag sinrá'y napakatingaya. ¹⁷ Gingsinyasán anay sinrá ni Pedro nak maghipos bag-ó ging-umà nidá kung pa-unó sidá pinaliwás it Gino-o sa prisuhan. Pagkatapos, nagsilíng sidá, “Uma-an kalí sa Pinunò it simbahan nak si Santiago^y ag sa ibáng mga hali natò sa Gino-o.” Ag naghalín sidá rutó ag nagpagto sa ibáng lugár.

---

^y12:17 Si Santiago kag manghór o hali ni Hesús, nak usá sa mga nagpapanguna sa mga nagtutu-o kang Kristo in Herusalém.

¹⁸ Pagka-aga, nagkagulò kag mga sundalo dahil sa pagkawagit ni Pedro rutò sa prisuhan. ¹⁹ Gingpahanap ni Haring Herodes si Pedro ag tong wayâ kalí nakità, ida gingpa-imbistigár kag mga bantay ag pagkatapos ay ingsugò nidá nak sinrá'y matyón.

Pagkatabò it kalí, nag-os-os si Haring Herodes papagto sa marakóng banwa it Cesareya ag nagrugay sidá rutò.

Kag Kamatayon ni Haring Herodes

²⁰ Ngasing, si Haring Herodes ay rugayéy nak hangít sa mga taga Tiro ag Sidón. Kadâ napagka-usáhán ninrá nak papagtu-ón sa ida kag ibá ninráng mga kasimanwa. Nakumbinyo ninrá kag Manugpasulit it Harì nak kag ngayan ay si Blasto, nak imáw it mapatigayon sa paghinu-on ninrá it Harì. Naghagar sinrá it areglo, dahil kag inra mga banwa ay rutò sa mga dutà nak sakop it Harì gibaba-óy it pagka-on.

²¹ Pag-abót it ida piniling adlaw nak mag-atubang sa mga tawo, sumoksok si Haring Herodes it ida bisti nak pangharì ag umingkór sa ida trono ag nagdiskurso sa mga tawo. ²² Pagkabisaya nidá, nag-inukáw it pagdayaw sa ida kag mga tawo, “Kalí kag bores it usáng diós, bukò it usáng tawo!” ²³ It katóng ra-an, natagman ni Haring Herodes kag parusa it Gino-o parayan sa usáng anghél. Sidá ay nagkasakit dahil ging-akò nidá ag wayâ gitaw-an sa Diós kag kapurihán nak dapat ay sa Diós. Sidá ay binitos ag namatáy.

²⁴ Sa yudó it mga pagpahirap ni Herodes sa mga nagsusunór sa Gino-o, nagpadayon sa paglapnag kag bisaya it Diós ag nagramò sinrá.

²⁵ Myentras ginghihimò kalí ni Herodes, sa Bérnabe ag Saulo ay bumalikéy sa syudad it Antiokya halín sa Herusalém pagkatapos nak inra matuman kag inra misyón nak pagrayá it bulig rutò, ag ingnunót ninrá si Juán nak gingtatawag rang Markos.

KAG MGA MISYÓN NI PABLO

Kag Unang Misyón ni Pablo Ka-ibahan ni Bérnabe

Kag Pagparaya Kana Bérnabe ag Pablo Agor Magwalí sa Ibáng Lugár

13 ¹ Ngasing, sa simbahan sa syudad it Antiokya sa Sírya ay inggwá it mga propeta ag mga manugtudlò nak sa Bérnabe,

Simeon nak gingtatawag nak Negro, Lucio nak taga Cirene sa Libya, Manaen nak usáng malulot nak amigo ag opisyal ni Prinsipe Herodes,^z ag si Saulo. ²Habang sinrá ay nagpupu-asa ag nagdadayaw sa Gino-o, nagsilíng sa inra kag Ispíritu Santo, “Gahiná para sa Akò sa Bérnabe ag Saulo para sa talagáng trabaho nak tinawag Nakò sinrá.”

³Pagkatapos ninrá it pagpu-asa ag pagpangamuyò ingbabaw ninrá kag inra mga damót kana Bérnabe ag Saulo, ag pinapanawéy sinrá.

Kag Pagwali na Bérnabe ag Pablo sa Islâ it Cipre

⁴Ngani, dahil sa pagsugò kana Bérnabe ag Saulo it Ispíritu Santo, nag-os-os sinrá papagto sa banwa it Selusya ag halín rutó ay naglarga sinrá papagto sa Islâ it Cipre. ⁵Pagrunngo ninrá sa banwa it Salamina, nagwali sinrá it bisaya it Diós sa mga sinagoga^a it mga lahi it Hudyo. Kanunot ra ninrá si Juán Markos nak nagbubulig sa inrá.

⁶It tong ma-uyban ninrá it pangwalihan kag islâ kutob sa banwa it Papos, inggwá sinrá it nakilaya rutó nak usáng albularyo. Sidá ay usáng kalahing Hudyo nak nagpapakilaya nak Propeta it Diós kunó pero bukò ra. Ag kag ida ngayan ay si Bar-Hesús. ⁷Sidá ay ka-ibahan it Gobernador rutó nak si Sergio Paulo. Kalíng Gobernador ay usáng ma-ayo nak tawo ag ida gingpatawag sa Bérnabe ag Saulo, dahil gusto nidá nak magpanimati it bisaya it Diós. ⁸Pero kalíng albularyo nak si Bar-Hesús nak gingtatawag nak Elimas sa bisayang Griyego ay nagkuntra sa inra agór mapigahán kináng Gobernador nak magtu-o sa Gino-o. ⁹Ugaling si Saulo, nak gingtatawag ra nak Pablo sa bisayang Griyego, nak punô it gahóm it Ispíritu Santo ay nagpakatarok it muyat sa idá, ¹⁰ag nagsiling, “Ikáw nak anák ni Satanás ag ka-away it tanáng matarong, ma-ayo kang gadór magpangluko ag maghumán it kaya-inan. Waya-éy bagá it katapusan kináng imo pagpaliwás nak kag kamatu-uran halín sa Gino-o ay kabakakan? ¹¹Hala, ngasing, matatagman nimó kag bug-at it damót it Gino-o ag ikáw ay mabubulág. Rugay nimong indî makita-kità kag silak it adlaw.”

Sa nak ra-an, nagyubóg anay kag ida pagmuyat, bag-ó waya-éy sidá it nakità kundí karuymanan, kadâ nagpanghaphap sidá sa mga tawo rutó sa paghanap it ma-agkay sa idá. ¹²Ngani it katóng makità

^z13:1 o “Herodes Antipas nak Tetrarka.”

^a13:5 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

it Gobernador kag natabô, nagtu-o sidá sa Gino-o, dahil para sa ida kató ay makatitingaya ag imáw ra kag mga tudlò tungór sa Gino-o.

Kag Pagwali na Pablo ag Bérnabe sa Banwa it Antiokya sa Pisidya

¹³ Pagkatabô rilí, halín sa Papos ay nagtabók sa Pablo ag ida mga ka-ibahan papagto sa banwa it Perga sa Pampilya. Rutó ay gingbada-an sinrá ni Juán Markos ag puma-ulì sa Herusalém, ¹⁴ pero sa Pablo ay nagpadayon it pagtukár halín sa Perga hanggáng maka-abót sinrá sa banwa it Antiokya sa Pisidya. Pag-abót it Adlaw it Inugpahuway^b nagsuyór sinrá sa sinagoga ag nag-ingkór rutó. ¹⁵ Pagkatapos it pagbasa it Kasugu-án ni Móises ag pagkabasa ra sa mga libró it mga propeta, kag mga Punò it Sinagoga ay nagta-ó sa inra it lugár nak sinrá'y makabisaya sa pagsugò it nagsilíng sa inra nak, “Mga hali, inggwá bagá kunó kamó it gustong ibisayang makakapakusog sa bu-ót it mga tawo?”

¹⁶ Ngani, tuminrog si Pablo ag nagsinyas agór mahipos kag mga tawo ag nagbisaya:

“Mga hali nakò nak mga Israelinhon, ag kamó nak inggwá't kahadlok sa Diós, panimatì anay kamó sa akò. ¹⁷ Gingpilì it Diós it atò nasyón nak Israél kag atò mga ginikanan ag inghumán sinrá nak usáng makusog ag rakóng nasyón habang sinrá ay nagtitinér sa bansà it Ehipto. Ag sa parayan it Ida rakóng gahóm^c sinrá ay gingpaliwás halín rutó. ¹⁸ Sa suyór it mga kwarantang tu-ig gingtis-an it tatap Nidá sinrá sa disyerto. ¹⁹ Pagkapirdi Nidá sa pitóng nasyón sa lugár it Canaan, kag inra mga dutà ay ingta-ó Nidá sa inra nak mga Israelinhon bilang panubli-on ninrá.

²⁰ “Kalí tanán ay natabô sa suyór it halos kwatro syentos ag singkwentang tu-ig.

“Pagkatapos it panahóng kinâ, gingtaw-an nidá sinrá it mga hukóm nak nagpamunò sa inra hanggáng sa panahón ni Samuél nak propeta. ²¹ Bag-ó naghagar sinrá it usáng hari ag ingta-ó ra sa inra it Diós si Saulo nak anak ni Cis nak halín sa lahì ni Benjamin. Ag naghari sidá sa suyór it kwarantang tu-ig. ²² Pagba-óy sa ida it Diós sa ida pagiging hari gingbutáng Nidá nak hari si Davíd ag tuyár kalí kag Ida ingsilíng tungór sa idá, ‘Nakità Nakò kang Davíd nak anak ni

^b13:14 Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.” Kalíng adlaw ay magtunà sa pagsugbo it adlaw sa Biyernes hanggáng sa pagsugbo it adlaw sa Sabado.

^c13:17 Sa pagsalin it bisayang Griyego “nakata-as nak damót” ay “parayan it Ida rakóng gahóm” sa Asì nak bisaya.

Jese kag tawo nak Akò namumut-an, nak hanrang magtuman it Akò mga kabubut-on.’

²³ “Halin sa inanak ni Davíd ingta-ó it Diós sa Israél kag Manluluwás nak si Hesús, kumporme sa Ida gingpromisa. ²⁴ Bag-ó mag-abót si Hesús, si Juán nak Manugbawtismo ay nagbantala nak kag tanáng mga tawo sa Israél ay kinahangyán nak maghinuysoy ag magpabawtismo.^d ²⁵ Ag tong mayungotéy matapos ni Juán kag ida tuyò rilí sa kalibutan nagsilíng sidá, ‘Kabi bagá ninró ay akó kag Kristong intro inghuhuyat? Bukò akó Sidá. Pero inggwá’t ma-abót sunór sa akò nak miskan sa paghubár it higót it Ida sandalyas ay bukò akó angay.’

²⁶ “Mga hali nakò nak mga anák it lahi ni Abrahám, ag kamó rahâ nak inggwá’t kahadlok sa Diós, sa atò gingparaya kag mensahe tungór sa kaluwasang kalí. ²⁷ Pero sinráng mga taga Herusalém ag kag inra mga punò, dahil wayâ ninrá gikilay-a Sidá ag wayâ ninrá gi-intyendihá kag mga ingbabasa ninrá kada Adlaw it Inugpahuway nak imáw kag mga gingsilíng it mga propeta tong una pa, inra kalí gingtupár tong inra husgarán si Hesús it kamatayon. ²⁸ Abér wayâ ra sinrá it bangranan nak husgarán Sidá it kamatayon, hinagar gihapon ninrá kang Gobernador Pilato nak Sidá ay ipamatáy. ²⁹ Ag tong inráy natupár kag tanáng ingsuyat it mga propeta tungór sa Idá, gingba-óy kag Ida yawas it Ida mga disípulos sa krus nak kahoy ag ingbutáng Sidá sa yuyubngan. ³⁰ Pero Sidá ay ingbanhaw it Diós, ³¹ ag sa suyór it maramong adlaw nagpakità Sidá sa mga nagsunór sa Ida pa-Herusalém halín sa Probinsya it Galileya. Ngasing ay sinrá kag mga nagpapamatu-or sa mga tawo it tungór sa Idá.

³² “Ag hali kamí ngasing nak nagrarayá sa intro it Ma-adong Balità, nak kung ni-o kag gingpromisa it Diós sa atò mga ginikanan, ³³ ay Ida ingtupár sa atò nak inra inanak sa Ida pagbanhaw kang Hesús. Kadâ ngani nasuyat sa pangruháng salmo:

‘Ikawéy kag Akò Anák,

ag ngasing Ako-éy apamatu-uran nak Akó kag Imo Tatay.’^e

³⁴ Ag nahanungór sa kamatu-uran nak gingbanhaw Nidá si Hesús nak indi-éy nak gadór magrayan liwát it kamatayon, imáw kalí kag Ida ingsiling,

^d13:24 o “bawtismo it paghinuysoy.”

^e13:33 Salmo 2:7.

'Ita-ó nakò sa inro kag mga bala-an ag sigurado nak pagpakama-ado nak gingpromisa kang Davíd.^f

³⁵ Kadâ ingsilíng ni Davíd sa ibáng salmo,

'Indî Nimó gitugot nak kag yawas it Imo Bala-an ay mayunot sa yuyubngan.^g

³⁶ "Dahil si Davíd, pagkatapos nak ida matuman kag kabubut-on it Diós sa ida kabuhì, sa ida pagtaliwan dilí sa dutà, sidá ay gingyubóng sa tupár it ida ginikanan, ag kag ida yawas ay yumunot rutó. ³⁷ Pero sidá nak binanhaw it Diós ay wayâ girayan it pagyunot.

³⁸ "Ngani, mga hali namò, dapat ninróng ma-ayaman nak parayan kang Hesús, mababaton ninró kag kapatawarán it inro kasal-anan.

³⁹ Ag parayan sa Idá, abér si-o nak magtu-o ay malilibre sa pagka-ulipon it kasal-anan nak indíng gadór matabô kung parayan yang sa pagsunór sa Kasugu-án ni Móises. ⁴⁰ Kadâ mag-andam kamó, sabaling sa inro matabô kalíng mga gingsisilíng it mga propeta katóng una pa:

⁴¹ 'Muyati, kamóng mga ma-ayo magpangminos, magkakatingaya kamó ag madidisgrasya, dahil sa inro kapanahunan ay inggwá akó it abuhaton nak indî ninró mapatihan inggwá man it mag-umà it kalí sa inró.' ^h

⁴² It katóng paliwasonéy sa Pablo ag Bérnabe sa sinagoga, gingpangabayan sinrá it mga tawoⁱ nak sa masunór nak Adlaw it Inugpahuway ay magwali liwát tungór sa mga bagay nak kalí. ⁴³ Ag katóng magbinuyaganéy sinrá agór magpina-ulì, katóng mga halín sa sinagoga nagsinunor kana Pablo ag Bérnabe kag maramong mga lahi it Hudyo ag imáw ra kag mga dating pagano nak ngasing ay narayáy ag matutoméy sa relihiyón it mga lahi it Hudyo. Gingtudlu-án sinrá na Pablo ag inglaygayán nak magpadayon sa pagpangabuhi it matarong kumporme sa ka-aduhan it Diós.

⁴⁴ Katóng sumunór nak Adlaw it Inugpahuway, halos tanáng mga tawo rutó sa banwa it Antiokya ay nagtinipon agór magpanimatì sa bisaya it Diós. ⁴⁵ Pero, tong nakità it ibáng mga lahi it Hudyo katóng maramong mga tawo, abáng kahilì ninrá, kadâ gingkuntra ninrá kag mga ingbisaya ni Pablo ag gingmaya-in ninrá sidá.

^f13:34 Isáias 55:3.

^g13:35 Salmo 16:10.

^h13:41 Habakuk 1:5.

ⁱ13:42,46 o "mga Hentl" nak halín sa bisayang Inglis nak "Gentile."

⁴⁶ Pero wayá't kahadlok nak nagbisaya gihapon sa Pablo ag Bérnabe. Silíng ninrá, “Gingkinahangyán nak sa inro anay nak mga lahi it Hudyo ma-iwali kalíng bisaya it Diós, ugaling wayâ ninró kalí gibatunà ag ingpakità ninró nak bukò kamó angay nak maka-agom it kabuhì nak wayá't katapusan, kadâ muyati ngani nak aray-on namò kalí sa mga bukò Hudyo. ⁴⁷ Dahil imáw kinâ kag sugò sa amò it Gino-o tong magsilíng Sidá nak:

‘Gingbutáng ka Nakò agór magíng iwág para sa mga bukò Hudyo,
agór imo ma-iwali kag parayan it kaluwasan hastáng sa pinaka-mayadóng parti it kalibutan.’ ^j

⁴⁸ Ag tong narunggan kalí it mga bukò Hudyo nagkinasadya sinrá ag inra inghimaya kag bisaya it Diós, ag sinrá nak rahagtó nak pinili it Diós agór maka-agom it kabuhì nak wayá't katapusan ay nagtu-o.

⁴⁹ Ag nabantog kag bisaya it Gino-o sa tanáng mga lugár hampig rutó. ⁵⁰ Ugaling ay gingsogsog it katóng ibáng mga lahi it Hudyo kag mga kabading dungganon nak mga matutom sa inra relihiyón ag imáw ra kag mga kayake nak mga punò it inra banwa, nak magkuntra sa inrá. Sinrá ra kag nagpatirayá sa mga paghingabót laban kana Pablo ag Bérnabe ag inra sinrá pinangtabog halín sa lugár nak inra nasasakupan. ⁵¹ Prabér sinrá humalín, gingtaktakán ninrá it taybo kag inra mga sikí bilang tanrà it pa-andam sa mga tawo rutó nak waya-éy sinrá it salabton sa inra mga kabuhì, ag nagpadayon sinrá papagto sa banwa it Iconyo. ⁵² Ag kag mga disípulos rutó sa Antiokya ay napunò it kasadya ag gahóm it Ispíritu Santo.

Kag Pagwali na Pablo ag Bérnabe sa Banwa it Iconyo

14 ¹ Sa Iconyo kag mga natabô ay pareho ra sa mga natabô sa banwa it Antiokya. Pag-abót na Pablo ag Bérnabe rutó sumuyór sinrá sa sinagoga^k it mga lahi it Hudyo. Kabubale kag inra pagwali kadâ maramong mga lahi it Hudyo ag mga Griyego ra kag nagtu-o. ² Ugaling inggwá rutó it mga lahi it Hudyo nak indí gustong magtu-o ag insogsog ninrá kag ibáng mga bukò Hudyo nak indí ra magtu-o ag gingsira-an ninrá kag mga nagtutu-o kang Kristo. ³ Sa gihapon ay nagrugay rutó sa Pablo ag Bérnabe ag wayá't kahadlok nak nagwali rutó it tungór sa Gino-o nak imáw kag nagpamatu-or

^j13:47 Isáias 49:6.

^k14:1 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

sa inra gingwawali tungór sa Ida ka-aduhan, sa pagpakità it mga milagro nak Ida ginghumán sa parayan ninrá. ⁴ Kadâ, naparti sa ruháng grupo kag mga tawo rutó. Kag ibá ay nag-apin sa mga lahì it Hudyo ag kag ibá ay sa mga apostolés.

⁵ Ka-ibahan kag mga Punò it banwa, aguluhón ag abunggu-ón tan-á sa Pablo it katóng mga lahì it Hudyo ag mga Griyego nak bukò ampin sa inrá. ⁶ Ugaling nasaduran kalí na Pablo kadâ naglikáw sinrá papagto sa mga banwa it Listra ag Derbe sa Licaonya ag sa mga lugár palibot rutó. ⁷ Rutó ay nagpadayon sinrá sa pagwali it Ma-adong Balità.¹

Kag Pagwali na Pablo ag Bérnabe sa Banwa it Listra

⁸ Ngasing, rutó sa banwa it Listra ay inggwá't usáng kayake nak nagpapaka-ingkór yang dahil sidá ay yupog ag tunà pa sa ida pagkatawo ay indi-éy sidá makapanaw. ⁹ Nagpanimatì sidá sa pagwali ni Pablo. Nakità sidá ni Pablo ag sa ida pagpakamuyat dilíng yupog ay nabatyagán nidá nak kalí ay inggwá't pagtu-o nak sidá ay mapapa-ado. ¹⁰ Kadâ nagsilíng it makusog si Pablo, “Tinrog sa imo sariling mga sikí.” Ag gulpi nganing napa-iknat sidá ag imáw katóng nakapanawéy.

¹¹ Tong makità it mga tawo kalíng ginghumán ni Pablo, nag-inukáw sinrá sa inra sariling bisaya nak Licaonyanhon ag nagsiling, “Nagpilhig sa atò rilí sa dutà kag mga diós nak naghitsurang tawo!” ¹² Si Bérnabe kunó kag diós ninrá nak si Zeus, ag si Pablo ray kunó ay kag diós ninrá nak si Hermes, dahil sidá kag manugbisaya. ¹³ Kag Templo ni Zeús ay rutó sa pasuyurón it banwa. Ag kag parì rutó ay nagrayá sa pwertahan it banwa it mga kulintas nak humán sa mga buyak ag mga turong baka, agór kató ay ipadagà ag ihalar tan-á nidá ag it mga tawo kana Bérnabe ag Pablo.

¹⁴ Pero tong nasaduran kalí it mga apostolés nak sa Bérnabe ag Pablo, inra ginisì kag inra mga barò^m bilang pagpakità nak abáng rakóng salá kag ahumanón it tong mga tawo. Ag nagrali-ralí sinráng ruhá it patungâ sa karamu-an ag nag-ukáw it:

¹⁵ “Mga Nonong, ya anay! Asing ginghuhuman ninró kali? Mga tawo ra kamíng pareho ninró, ag ingwawali namò sa inró kag Ma-adong Balità agór inro talikuran kalíng mga wayá't

¹14:7 o “Ebanghelyo.”

^m14:14 Kalí ay pagpakità it inra kalisór o kahangit lalo-éy sa pagpasipala sa Diós. Kag inra paggisì it inra barò ay tunà sa li-ab.

kapuyos-puyós nak inro ginghuhumán ag magsunór kamó sa buhî nak Diós nak Imáw kag naghumán it langit, dutà ag ragat, ag tanáng rahinâ. ¹⁶ Sa suyór it marugay nak panahón ay gingpabad-an yang Nidá kamó ag kag ibá pang mga nasyón nak magpangabuhî it abér pa-unó ninró gusto, ¹⁷ pero nagta-ó Sidá it mga pamatu-or agór makilaya ninró Sidá. Gingkaluy-an kamó Nidá sa pagta-ó sa inró it uyán halín sa langit ag mga tubasón sa tamang mga panahón— mga pagka-on nak makakata-ó sa inró it kabusgán, ag it kasadyahan ra sa inro mga tagipusu-on.” ¹⁸ Abér inra kalí gingbisaya, isót yangéy gihapon tan-á nak wayâ ninrá napigahé kag mga tawo sa pagpadagà ag paghalar sa inrá.

¹⁹ Pero inggwát mga lahi it Hudyo nak nag-abót halín sa mga banwa it Antiokya ag Iconyo. Inra naka-ér kag ibáng mga tawo rutó laban kang Pablo. Kadâ inra sidá gingpangbunggò it bató bag-ó ginggudor paliwás sa banwa dahil ingpamutáng ninrá nak minatayéy sidá. ²⁰ Pero it katóng ragipunan sidá it mga disípulos rutó, sidá ay bumangon ag nagbalik sa banwa. Pagka-aga nagpadayonéy sinrá ni Bérnabe pagapto sa banwa it Derbe.

Kag Pagbalik na Bérnabe ag Pablo sa Syudád it Antiokya sa Sirya

²¹ Pagkawali na Pablo ag Bérnabe it Ma-adong Balità sa banwa it Derbe kung hari-ín ay maramò sinráng narayá nak nagíng mga disípulos, ay nagbalik sinrá papagto sa mga banwa it Listra, Iconya ag Antiokya sa Pisidya. ²² Gingpakusog ninrá kag mga bu-ót it mga disípulos sa mga banwang kalí ag linaygayán sinrá nak magpabilin nak matutom sa pagtu-o sa Gino-o. Ag gingparomrom ra ninrá sa inra nak talagáng marayan anay nak gadór it maramong hirap bag-ó makasuyór sa ginghari-án it Diós. ²³ Ag sa kada banwa ay nagpili sinrá it mga maguyang nak marumaya sa simbahan rutó. Nagpangamuyò sinrá ag nagpu-asa, ag sinrá ay inráy gingtugyan sa Gino-o nak imáw kag inra ingtutu-uhan.

²⁴ Pagkarayan ninrá sa mga banwa it Pisidya, naka-abót sinrá sa Probinsya it Pampilya. ²⁵ Pag-abót ninrá sa banwa it Perga, nagwali sinrá it bisaya it Diós sa mga disípulos rutó bag-ó nag-os-os pa-banwa it Atalya. ²⁶ Halin rutó, lumarga sinrá pabalik sa syudád it Antiokya sa Sirya kung hari-ín sinrá gitugyanán it kató sa ka-aduhan it Diós para sa misyón nak ngasing ay inráy natuman.

²⁷ Pag-abót ninrá rutó, gingtapon ninrá kag mga nagtutu-o ag ging-uma-an it tanáng inghimò it Diós parayan sa inrá. Nag-umà ra

sinrá kung pa-unó gingbuksan it Diós kag rayan agór kag mga bukò Hudyo ra ay magtu-o. ²⁸ Nagrugay sinrá rutó ka-ibahan kag mga disípulos.

Kag Paghinu-on it mga Kamaguyangan it Simbahan sa Herusalém

15 ¹Ngasing, inggwá't pilang mga kayake nak nagpagto sa syudad it Antiokya halín sa Probinsya it Hudeya ag nagtudlò sa inra mga hali sa Gino-o nak, “Kung indî kamó magpatulì tuyár sa gingtudlò ni Móises, indî kamó maluwas.” ² Ag tong kuntrahón kalí na Pablo ag Bérnabe ay nagsinu-ay-su-ayán sinrá. Ngani nagka-usá kag mga nagtutu-o rutó nak pili-on sa Pablo ag Bérnabe, ag pila pang mga hali sa Gino-o. Napagka-usáhán ninrá nak papagtu-ón kalí sinrá sa syudad it Herusalém agór hinu-unan ninrá ag it mga apostolés ag mga kamaguyangan rutó kag tungór rilí.

³Ngani, dahil sinrá ay gingsugò it simbahan nak mapa-Herusalém, nagpanaw sinrá ag rutó girayan sa mga lugár it Penisya ag Samarya. Ag rutó ay ging-umà ninrá sa mga hali sa Gino-o kag pagtu-o kang Hesús it mga bukò Hudyo,ⁿ ag kalí ay nagta-ó sa inra it kasadya.

⁴Pag-abót ninrá sa Herusalém, masadya kag pagbaton sa inra it mga nagtutu-o, it mga apostolés ag it mga kamaguyangan. Ag ging-umà ninrá kag tanáng inghumán it Diós parayan sa inrá.

⁵Pero inggwá rutó it pilang nagtutu-o kang Kristo nak ka-ibahan sa sekta it mga Pariseo nak nagtinrog ag nagsiling, “Kinahangyán nak tuli-on katóng mga bukò Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo ag tugra-án nak magtu-o sa Kasugu-án ni Móises.”

⁶Kadâ, nagtipon ray kag mga apostolés ag mga kamaguyangan agór mahinu-unan kag tungór sa problema nak kalí. ⁷Pagkatapos it rugay ninráng pagdiniskusyunan, nagtinrog si Pedro ag nagsilíng sa inrá, “Mga hali nakò sa Gino-o, ayaméy ninró nak it katò ay gingpili akò it Diós halín sa inró agór sa akò pagwali kag mga bukò atò kalahi ay makarungóg it Ma-adong Balità^o ag sinrá ay magtu-o kang Hesús. ⁸Kag Diós nak nakaka-ayám it tagipusu-on it bawat tawo kag nagpamatu-or nak sinrá ra ay maluluwas, dahil tuyár sa atò, sinrá ra ay gingtaw-an it Ispíritu Santo. ⁹Wayâ sinrá gisahi-a it Diós sa atò, kundí inglimpyo ra nidá kag inra tagipusu-on sa inra pagtu-o kang Kristo. ¹⁰Asing ingpupurbahán ninró kag Diós kung mahahangit Sidá o indí sa pagpilit ninró sa inra nak sunrón kag

ⁿ15:3 o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

^o15:7 o “Ebanghelyo.”

tanáng Kasugu-án? Dahil pay inro sinrá gingbubutangán it yugo sa inra mga li-og nak miskan nganì kitá o kag atò mga ginikanan it kató ay indí maka-agwanta nak magpas-an. ¹¹ Pero nagtutu-o kitá nak kitá ay maluluwás parayan sa kalu-oy it atò Gino-ong Hesús, ag imáw ra sinrá.”

¹² Ag kag tanáng rahagtó nak nagpapanimatì ay naghinipos. Sumunór, sa Bérnabe ag Pablo ray kag inra gingpanimati-an habang ing-u-umà ninrá kag mga milagro nak inghumán it Diós sa mga bukò Hudyo parayan sa inrá. ¹³ Pagkatapos ninrá it bisaya, nagtinrog kag Pinunò it simbahan nak si Santiago nak hali ni Hesús, ag nagsilíng:

“Mga hali nakò sa Gino-o, panimati-i akó ninró. ¹⁴ Ging-uma-an kitá ni Simón^p kung pa-unó unang pinakità it Diós kag Ida pagpalanggà ra sa mga bukò Hudyo sa pagpili halín sa inra it mga masunór sa Ida pangayan. ¹⁵ Ag nagkukumporme rilí kag bisaya it mga propeta tong una dahil nakasuyat:

¹⁶ Pagkatapos it kalí, Akó ay mabalik

ag Akò ipatugrok liwát kag nagubâ nak bayáy ni Davíd.

Akò kalí ipatugrok liwát,

halín sa ida pagkasirà ay ibalik Nakò kalí sa dati,

¹⁷ agór kag ibá pang mga tawo ay magtinguhâ nak makilaya kag Gino-o,

kag tanáng mga bukò Hudyo nak tinawag sa Akò pangayan.

¹⁸ Imáw kalí kag silíng it Gino-o nak

nagpasador it kalíng mga bagay tunà pa it katóng una.^q

¹⁹ “Kadâ nganì kag akò disisyón ay indí natò dapat gipahirapan sinráng mga bukò Hudyo nak nagsunór sa Diós. ²⁰ Imbis ay suyatan natò sinrá ag silinggon nak indí magka-on it mga pagka-on nak pinadaga-an ag gingtahaw sa mga ribulto,^r indí mag-ubáy sa bukò inra sariling asawa, indí magka-on it karne it hadop nak ging-ihaw nak wayâ naparugu-e, ag indí magka-on it rugô.^s ²¹ Abér imáw yang

^p15:14 o “Pedro.”

^q15:18 Amos 9:11-12.

^r15:20a Sa pagsalin it bisaya por bisayang Griyego kag “mga pangdupít it mga dios-diosan” ay “mga pagka-on nak pinadaga-an ag gingtahaw sa mga ribulto” sa Asì nak bisaya.

^s15:20b Sa pagsalin it bisaya por bisayang Griyego kag “it mga nayutok ag it rugô” ay “karne it hadop nak ging-ihaw nak wayâ naparugu-e, ag indí magka-on it rugô” sa Asì nak bisaya.

kalí kag atò ipasunor sa inra ay indî ra mabuhinan kag pagkakilaya kang Móises. Dahil sa bawat banwa tunà pa it katóng unang panahón ay talagáng inggwáy it mga nagwawali it tungór sa ida ag gingbabasay kag ida mga kasugu-án sa mga sinagoga^t kada Adlaw it Inugpahuway.”

Kag Suyat sa mga Bukò Hudyo nak Nagsusunór kang Kristo

²² Masunór, napagka-usáhán it mga apostolés ag it mga kamaguyangan, ag imáw ra it tanáng nagtutu-o, nak ma-adong magpili sinrá it mga kayake halín sa inra mga myembro agór papagtu-ón sa mga nagtutu-o sa syudad it Antiokya ka-ibahan na Pablo ag Bérnabe. Kag inra napilì nak sugu-ón ay si Judas nak gingtatawag nak Bársabab, ag si Silas. Sinrá ay ruhá sa mga nagrurumaya sa inrang mga maghali sa Gino-o sa Herusalém.

²³ Inggwá sinrá it rayang suyat nak tuyár kalí kag ingsisilíng:

“Sa mga kahalihán namò sa Gino-o nak bukò Hudyo rahâ sa syudad it Antiokya,

ag sa mga Probinsya it Sirya ag it Cilisya:

Halín sa mga kahalihán nak mga apostolés ag mga kamaguyangan sa Herusalém:

Ma-adong pagpangamustá sa inrong tanán,

²⁴ “Narunggan namò nak inggwá't mga tawo halín dilí sa amò nak nagtutudlò sa inró it nakakata-ó it kaguluhan sa inro mga isip rahâ, abér wayâ namò sinrá gisugu-a. ²⁵ Kadâ napagka-usáhán namò nak ma-ado kung kamí ay mapilì it mga kayake nak amò apapanha-ón sa inró ka-ibahan it atò mga pinalanggang sa Bérnabe ag Pablo.

²⁶ Sinráng ruhá ay mga kayake nak datéy nak nagpakità nak sinrá ay wayâ nahadlok nak magta-ó it inra kabuhì alang-alang sa atò Gino-ong Hesu-Kristo. ²⁷ Ngani, gingpili namò sa Judas ag Silas nak mapanhà sa inró agór sinrá mismo kag ma-umà sa inró it tungór sa amò isilíng dilíng suyat. ²⁸ Sa pagtoytoy it Ispírito Santo ay napagka-usáhán namò nak indî kamó gipakataw-an it mga sugò nak subrang hirap para sa inró nak sunrón, puyra yang sa mga bagay nak kinahangyán talagáng inro sunrón: ²⁹ Indî kamó magka-on it mga pagka-on nak pinadaga-an ag gingtahaw sa mga ribulto, indî kamó magka-on it rugò, indî kamó magka-on it karne it hadop nak

^t15:21 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

ging-ihaw ag wayâ naparugu-e, ag indî kamó mag-ubáy sa bukò inro sariling asawa. Ma-ado para sa inró kung kalí ay inro sunrón.

Hanggáng dilí yangéy ag kabáy pang pakama-aduhon pa kamó it Gino-o.”

³⁰ Pagkapaginan sa inra ay nag-os-oséy sinrá papagto sa syudad it Antiokya. Pag-abót ninrá rutó ay ingpatipon ninrá kag mga nagtutu-o ag ingta-ó kag suyat. ³¹ Pagkabasa sa suyat ay nagkinasadya sinrá dahil sa unór it kató. ³² Ag sa Judas ag Silas nak mga propeta ra ay nagta-ó it mga bisaya nak nakapakusog sa pagtu-o it mga hali sa Gino-o. ³³ Nagrugay-rugáy anay sinráng ruhá rutó, bag-ó sinrá pinaginan it hanuyos pabalik sa Herusalém, sa mga nagsugò sa inrá.

³⁴ [Ugaling bag-ó sinrá makahalín ay na-isip ray ni Silas nak magpabilin yangéy sidá rutó.]

³⁵ Nagpabilin sa Pablo ag Bérnabe rutó sa Antiokya. Sinrá ay nagpanudlò ag nagwali it bisaya it Gino-o ka-ibahan kag maramò pang ibáng mga hali sa Gino-o rutó.

Kag Pangruháng Misyón ni Pablo

Kag Pagbinuyagan na Bérnabe ag Pablo

³⁶ Pagkatapos it pilang domingo, nagsilíng si Pablo kang Bérnabe, “Kitáy! Mabalik kitá sa mga banwang ingpangwalihan natò it bisaya it Gino-o it kató ag apasyarán natò katóng atò mga hali sa Gino-o rutó agór mamumuyatan natò kag inra kahimtangan.” ³⁷ Gusto tan-á ni Bérnabe nak inunót ray si Juán nak ingtatawag ra nak Markos.

³⁸ Ugaling ay na-isip ni Pablo nak bukò ma-ado nak makanunót ninrá kag usáng tuyár kang Markos nak nagpangbadà sa inra it katóng hagtó pa sinrá sa Pampilya ag wayâ ginunót sa pagpadayon sa inra misyón rutó. ³⁹ Ag nagsabtanán sinrá tungór rilí ag wayâ sinrá gikasugót, kadâ nagbinuyagan sinrá. Gingnunót ni Bérnabe si Markos ag naglarga sinráng ruhá papagto sa Islâ it Cipre. ⁴⁰ Kag ingpilí ray ra ni Pablo nak makanunót ay si Silas. Prabér sinrá maghalín, gingpangamuyu-an sinrá it mga hali sa Gino-o rutó, nak sa inra pagpanaw, kabáy pang kag kalu-oy it Gino-o ay mapasa-inra. ⁴¹ Ag naghálín sinrá sa Antiokya ag gingpagtu-án kag mga simbahan sa mga Probinsya it Sirya ag Cilisya, ag ingpakusog ninrá kag mga myembro rutó.

Nagíng Ka-ibahan na Pablo ag Silas si Timoteo

16¹ Ag naka-abót ray sa Pablo ag Silas sa mga banwa it Derbe ag Listra. Rutó ay inggwá it usáng disípulo nak kag ngayan ay si Timoteo. Sidá ay anák it usáng kabade nak kalahing Hudyo nak nagtutu-o kang Kristo, pero kag ida tatay ay usáng Griyego.² Sidá ay abáng puri it mga hali sa Gino-o rutó sa mga banwa it Listra ag Iconyo.³ Ag gusto ni Pablo nak panunton si Timoteo sa inrá, kadâ ida sidá pinatulì dahil ayam it mga lahi it Hudyo rutó sa inra apangpagtu-án nak kag ida tatay ay usáng Griyego, ag sabaling indî ninrá sidá gibatunon kung bukò sidá tulí.⁴ Sa inra pagpadayon it panglibutan sa mga banwa, inra ging-u-umà sa mga disípulo it bawat banwa kag mga sugò nak napagka-usáhán it mga apostolés ag it mga kamaguyangan sa Herusalém nak ita-ó sa inrang bukò mga Hudyo, agór inra ra ma-a-ayaman ag masunór.⁵ Ngani, nagtibay kag pagtu-o it tanáng nagtutu-o kang Kristo rutó ag adlaw-adlaw ay nagpapakaramò sinrá.

Kag Pangita-ón Ni Pablo sa Banwa it Troas

⁶ Nagpadayon sa Pablo ag rutó sinrá girayan sa mga lugár it Prigiya ag Galasya dahil gingpigahán sinrá it Ispíritu Santo nak magwali it bisaya it Diós sa Probinsya it Asya.⁷ Pag-abót ninrá sa giryunan pa-Misya, gusto tan-á ninrá nak magbihang papagto sa Probinsya it Bitinya ugaling ay wayâ sinrá gituguti it Ispíritu ni Hesús,⁸ kadâ gingligaran ninrá kag Misya ag nagdiretso pa-os-os sa banwa it Troas.⁹ Pagkagab-í it tong pagka-abót ninrá sa Troas, nagka-inggwá it pangita-ón si Pablo: usáng kayake nak taga Macedonya kag nagtitinrog ag nagpapakitlu-oy sa ida sa pagsiling, “Maléy, tabók dili sa amò sa Macedonya ag buligan kami.”¹⁰ Pagkatabô it kalíng ida pangita-ón, sa nak ra-an ay gumayak kami^u nak magtabók papagto sa Probinsya it Macedonya, dahil parayan rutóng pangita-ón ay gingpa-ayam sa amò it Diós nak kami ay ingtawag nidá nak magwali it Ma-adong Balità^v rutó sa inrá.

¹¹ Halin sa banwa it Troas ay naglarga kami ag dahil pabór kag hangin ay larguhan kag amò biyahe pa Islâ it Samotrasya, ag imáw ra tong sumunór nak adlaw pa Neápolis nak sakop it Macedonya.¹² Sumalta kami rutó ag pumagto sa Pilipos nak imáw

^u16:10a Hali natò makikità nak si Lukas kag ka-ibahan ni Pablo.

^v16:10b o “Ebanghelyo.”

kag pinaka-ma-uswág nak syudád sa distrito it Macedonya. Kag Pilipos ay asa irayom it Roma. Nagtinér kamí rutó it pilang adlaw. ¹³ Bag-ó pag-abót it Adlaw it Inugpahuway^w ay nagliwás kamí sa pwertahan it syudád ag nagpagto sa habig it subâ kung hari-ín ay amò nabalita-an nak inggwá kunò it lugár nak pangamuyu-an it mga lahi it Hudyo. Pag-abót namò rutó ay inggwá rutó it mga kabade nak nagtitinipon. Nag-ingkór kamí ag nagbisaya sa inrâ. ¹⁴ Usá sa mga kabade nak nagpanimati sa amò ay si Lydia nak taga rutó sa syudád it Tiatira sa Asya. Sidá ay nagninegusyo it mga mamahayong yamít nak kulay ubi ag sidá ay nagtutu-o sa Diós. Gingbuksan it Diós kag ida tagipusu-on agór sidá ay magtu-o sa ingwawali ni Pablo. ¹⁵ Pagkapabawtismo nidá ag it ida panimayáy, ging-ikag nidá kamí nak rutó yangéy sa ida bayáy magdayon. Silíng nidá, “Kung sa inro pagmuyat, akó ay matu-or nak nagtutu-o sa Gino-o, rutó yangéy kamó dayon sa amò.” Ag napasugót nidá kamí.

Gingpriso Sa Pablo ag Silas sa Syudád it Pilipos

¹⁶ Usáng adlaw nak papagto ray kamí rutó sa lugár nak pangamuyu-an it mga lahi it Hudyo, inggwá kamí it nasapóy nak usáng ulipon nak dalagita. Sidá ay ging-a-amigo it maya-ot nak nagbibisaya parayan sa ida yubà. Marakò kag ingkikità it ida mga amo halín sa ida pagpanghula. ¹⁷ Nagsunór sidá sa amò na Pablo habang nag-u-ukáw it tuyár kalí, “Kalíng mga tawo ay mga ulipon it Pinaka-mata-as nak Diós ag inra gingwawali sa inró kung pa-unó kamó maluluwás.” ¹⁸ Ag tuyár kalí kag wayâ pu-át nidá nak inghuhuman sa suyór it maramong adlaw kadâ sinaputan si Pablo. Ging-atubang nidá kalíng dalagita ag ingsawáy kag maya-ot, “Ingsusugò ka nakò sa pangayan ni Hesu-Kristo, layas rahâ sa ida!” Ag katóng oras mismo nak kató, lumayas ngani katóng maya-ot.

¹⁹ Pero tong makità it mga amo it kalíng ulipon nak dalagita nak nawar-an sinrá it gingpapagkakita-an, rinakóp ninrá sa Pablo ag Silas ag dinordor papagto sa atubangan it mga Punò rutó sa plasa. ²⁰ Tong hagtóy sinrá sa atubangan it mga Punong Manughusgár it Roma sa Pilipos, nagsilíng sinrá, “Kalíng mga kayake ay mga kalahing Hudyo ag sinrá ay nagpapangguló rilí sa atò syudád. ²¹ Nagtutudlò sinrá it mga kustumbre nak kuntra sa mga laye natò nak mga nasasakupan it Roma nak indí natò puyding batunon ag sunrón.” ²² Rinaguso sinrá it

---

^w16:13 Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.”

mga tawo, ag gingpa-ubahan sa Pablo it mga Punong Manughusgár ag sinrá ay ingpalamba it mahabang pamakóy nak kahoy.

²³ Pagkabakoy sa inra it maramong beses, gingrayá sinrá sa prisuhan ag ing sugò kag manugbantay nak bantayan sinrá it ma-ado.

²⁴ Kadâ rutó sinrá giprisuha sa pinaka-suyór nak selda it prisuhan ag ingpabutáng pa kag inra mga sikí sa tungâ it magkapisang nak mabug-at nak kahoy bag-ó kalí pinasigo.

²⁵ Pag-abót it mga tungáng gab-í habang sa Pablo ag Silas ay nagpapangamuyò ag nagkakanta it pagdayaw sa Diós, ag kag ibáng mga priso ay nagpapanimatì sa inrá, ²⁶ gulping luminog it kakusog-kusog. Kag bug-ós nak prisuhan ay nagpakahudong it tudo ag pumangtangkas kag mga trangka sa kahoy nak gingpasigo sa inra mga sikí ag imáw ra kag sa pwertahan, kadâ kalí ay pumang-abrí.

²⁷ Nakabati katóng manugbantay it prisuhan ag nakità nidá nak abridoy kag mga pwertahan, kadâ inghukas nidá sa tagób kag ida ispada agór mabikti tan-á dahil kabi nidá ay nakatakaséy kag mga priso.^x ²⁸ Pero ging-ukawán sidá ni Pablo, “Gwardya, ayâ gibikti, halí pa ra kamí tanán!”

²⁹ Naghagar anay sidá it iwág, bag-ó rali-ralí sidá nak sumuyór sa ingpiprisuhan kana Pablo. Ag nagpapanguyog pa sa kahadlok nak nagyuhór sidá sa atubangan na Pablo ag Silas, ³⁰ bag-ó gingpaliwás nidá sinrá ag ingpangutana, “Mga Gino-o, ni-o kag akò dapat nak himu-on agór akó ay maluwas?”

³¹ Ag nagsabát sinrá, “Magtu-o ka sa atò Gino-ong Hesús— ag ikáw ag kag imo panimayáy ay maluluwás.” ³² Ag pagkatapos, ingwali ninrá kag bisaya it Gino-o sa ida ag sa tanán nak rahagtó sa ida bayáy. ³³ It kag gab-í nak kató mismo pagkayanggas ninrá sa mga ugár na Pablo, nagpabawtismo katóng manugbantay ka-ibahan kag tanáng myembro it ida pamilya. ³⁴ Ag ging-ikag nidá sinrá sa ida bayáy ag tinahawan it pagka-on. Nagkinasadya sinrá it ida panimayáy dahil sinrá ay nagtu-o sa Diós.

³⁵ Pagka-aga, gingsugò it katóng mga Punong Manughusgár kag mga pulis nak paliwasonéy sa Pablo.

³⁶ Ag ging-umà kalí it katóng manugbantay it prisuhan kana Pablo, “Ingsugò it mga Punong Manughusgár nak kamó ay paliwasonéy.

---

^x16:27 Kag gwardya kag inggwá it kasablagan sa inra mga priso. Pag kalí ay nakatakas habang ida ingbabantayan, sidá ay aparusahan it kamatayon dahil ida ingpabad-ang kalí ay matabô.

Kadâ ngasing liwaséy kamó ag kabáy pang ma-ado kag inro pagpanaw.”

³⁷ Pero nagsabát si Pablo sa inrá, “Ingpabakoy kamí ninrá sa atubangan it mga tawo samantalang wayâ ra napapamatu-uri kung inggwá kamí it salâ o wayâ. Basta yang ninrá kamí gingpaprison. Kamí ay mga sinakupan ra it Roma. Ag ngasing ay inra yang kamí apaliwason it wayâ namamalagi it mga tawo? Indî puyde kali! Sinrá't papali-a ag imáw it magpaliwás sa amò.”

³⁸ Nagbalik katóng mga pulis sa mga Punong Manughusgár ag ging-umà kag silíng ni Pablo, ag nahadlok sinrá tong inra masaduran nak sa Pablo yakí ay mga sinakupan it Roma. ³⁹ Kadâ nagpagto sinrá kana Pablo ag naghagar it pasensya, bag-ó inra sinrá pinaliwás ag ingpangabayán nak maghalín yangéy sa Pilipos. ⁴⁰ Ngani, nagliwás sinrá sa prisuhan ag nagdiretso sa bayáy ni Lydia. Gingtipon na Pablo kag mga hali sa Gino-o ag ingtugra-án anay sinrá nak magpaninrungan sa inra pagtu-o, bag-ó naghalín sinrá.

Kag Pagwali na Pablo ag Silas Sa Syudad it Tesalónica

17 ¹ Ngasing, nalampasanéy na Pablo ag Silas kag mga banwa it Ampipolis ag Apolonya ag naka-abotéy sinrá sa syudad it Tesalónica kung hari-ín inggwá't usáng sinagoga^y kag mga lahi it Hudyo. ² Ag tuyár sa batasanéy ni Pablo, sidá ay nagsuyór rutó sa sinagoga ag sa suyór it tatlong domingo, kada Adlaw it Inugpahuway^z sidá ay nagpakigdiskusyón sa inra tungór sa Sagradong Kasuyatan. ³ Ida gingpahadag ag ingpamatu-uran nak kinahangyán nak kag Kristo ay magrayan it maramong hirap ag mabanhaw. Silíng pa nidá, “Kalíng Hesús nak akò gingbabantalà sa inró ay imáw kag Kristo.” ⁴ Ag kag ibá sa mga lahi it Hudyo rutó ay nagpapati ag nag-ibá kana Pablo ag Silas. Imáw ra kag maramong mga Griyego nak matutoméy tan-á sa relihiyón it mga lahi it Hudyo ag patí kag maramong mga dungganong kabade sa inrá.

⁵ Pero kag ibáng mga lahi it Hudyo ay nahili kana Pablo, kadâ gingpangtawag ninrá kag pilang mga hurong sa mga habig-habig ag ingparagipon it kalí kag mga tawo ag nagpangguló sinrá tanán sa syudad. Gingyusob ninrá kag ingdadayunan na Pablo, nak bayáy it usáng kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Jeson. Ginghahanap

^y17:1 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^z17:2 Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.”

ninrá sa Pablo agór i-atubang tan-á sa mga tawo. ⁶ Tong wayâ ninrá sinrá nakità ay dinordor ninrá si Jeson ag kag pilang mga hali sa Gino-o papagto sa atubangan it mga Punò it syudád. Ag tuyár kalí kag inra ging-inukáw, “Haléy sa atò syudád katóng mga tawo nak bantog sa pagpanggulò abér hari-ín sinrá maka-abót. ⁷ Ag kalí sinrá ay ingbaton ni Jeson sa ida bayáy. Ag sinrá tanán ay nagkukuntra sa mga laye it Cesár,^a dahil silíng ninrá ay inggwá pa't usáng hari nak kag ngayan ay Hesús.” ⁸ Ag kag mga tawo rutó ag kag mga Punò it syudád ay nagkabayaka pagkarungóg it kalí. ⁹ Ugaling tong inra mapapyansa sa Jeson ag ida mga ka-ibahan ay inráy sinrá binuhi-an.

Kag Pagwali na Pablo ag Silas sa Banwa it Bereya

¹⁰ Pagkagab-í ay gingpapagto nak ra-an sa banwa it Bereya it mga hali sa Gino-o sa Pablo ag Silas. Pag-abót ninrá rutó, sinrá ay nagsuyór sa sinagoga it mga lahi it Hudyo. ¹¹ Kag mga lahi it Hudyo rilí ay mas ma-ado kag kabubut-on kisa sa mga taga Tesalónica, dahil mas maralí sinrá gikabisayahon, kumo ngani nawiwili sinrá sa pagpanimatì sa mga gingwawali ni Pablo. Ag ging-u-usisa ninrá sa Sagradong Kasuyatan adlaw-adlaw kung tamà matu-or kag ida ingsisiling. ¹² Ngani, maramò nak mga lahi it Hudyo kag nagtinu-o. Imáw ra kag maramong mga dungganon nak Griyegong kabade, ag mga Griyegong kayake ra.

¹³ Pero tong nasaduran it mga lahi it Hudyo sa Tesalónica nak gingwawali ra ni Pablo sa Bereya kag bisaya it Diós, nagpa-agto ra sinrá ag pinangsogsog kag mga tawo nak guluhón sa Pablo. ¹⁴ Sa nak ra-an rali-raling pinahalín si Pablo it mga hali sa Gino-o ag hinator papagto sa inggwá't ragat, pero nagpabilin sa Silas ag Timoteo sa Bereya. ¹⁵ Gingnuntan si Pablo hanggáng sa syudád it Atenas it mga naghatór sa idá, ag pagkatugon nidá sa inra nak payanaton nak ra-an sa ida sa Silas ag Timoteo, nagbalikéy sinrá sa Bereya.

Kag Pagwali ni Pablo sa Atenas sa Acaya (o Gresya)

¹⁶ Ngasing, habang si Pablo ay naghuhuyat kana Silas rutó sa Atenas, namasran nidá nak kalíng syudád ay punò it mga ribulto ag pay rinugpan sidá. ¹⁷ Kadâ ida gingdibate sa sinagoga rutó kag mga lahi it Hudyo ag kag mga Griyego nak nagsaydo sa relihiyón it mga lahi it Hudyo ag imáw ra kag abér sin-ong ida masapóy sa plasa adlaw-adlaw. ¹⁸ Inggwá ra rutó sidá it nakadiskusyunan nak mga

^a17:7 o “Emperadór.”

Manugtudlò it mga Prinsipyo sa Pagpangabuhí halín sa grupo nak gingtatawag nak Epicureyo ag sa grupo nak ingtatawag nak Estoico. Silíng it ibá sa inrá, “Ni-o arâ kag nabibisaya it kalíng tabilán?”

Silíng ray it ibá, “Pay kag ida gingwawali ay tungór sa mga diós it mga taga ibáng lugár.” Imáw kalí kag inra gingsilíng dahil kag ingwawali ni Pablo ay tungór kang Hesús ag sa pagkabanhaw it mga minatáy. ¹⁹ Ging-ikag ninrá sidá nak mag-atubang sa inra mga Manugtudlò sa Korte it Areópago kung hari-ín ay rutó gipapanimati-i kag mga bag-óng tudlò. Pag-abót rutó, nagsilíng sinrá, “Puyde bagá nak i-umà nimó sa amò kung ni-o kalíng bag-óng tudlò nak imo gingbabantalà? ²⁰ Natitingaya kami sa amò narurungan nak imo ingsisiling, kadâ gusto namò nak ma-ayaman kung ni-o kag gustong bisayahon it kalí.” ²¹ Kalíng mga taga Atenas ag mga taga ibáng lugár nak rutó gi-i-inistár ay wayá't ibáng ging-a-akasán it oras kundí kag pagdiniskusyón ag kag pagpanimati sa mga bag-óng isipon.

²² Ngani, si Pablo nak nagtitinrog sa tungâ it Korte it Areópago ay nagsiling, “Mga ingtatahor nakò nak mga taga Atenas, namasran nakò kag inro pagkarelihiyuso sa tanáng bagay. ²³ Dahil sa akò paglibot dilí sa inro syudád namasran nakò kag mga bagay nak inro ingdadayaw, ag nakità ra nakò kag usáng altár nak inggwá it nakasuyat nak tuyár kalí, ‘Para sa diós nak wayâ nakikilaya.’ Kalíng inro gingdadayaw abér wayâ ninró nakikilaya, ay Imáw kag akò ingbabantalà sa inró.

²⁴ “Kag Diós nak naghumán it kalibutan ag tanáng rahâ, kumo Sidá kag Gino-o it langit ag dutà, ay wayâ gi-i-istár sa mga lugár nak dayawán nak inghumán it tawo. ²⁵ Nagsiserbisyo sa Idá kag mga tawo, pero kalí ay bukò sa pagkinahangyán it Diós, dahil Sidá ay wayâ gikikinahangyán it abér ni-o. Dahil Sidá ngani kag nagtata-ó it kabuhì ag hingáb ag tanáng bagay nak kinahangyán it mga tawo. ²⁶ A-usá yang kag ginghalinán it tanáng nasyón nak nagpapangabuhí sa ibabaw it kalibutan ag Diós kag naghumán it kalí, ag Ida ingterminóy kag inra mga panahón dilí sa kalibutan, ag kag mga giryunan it inra mga dutang istaran. ²⁷ Ginghamán Nidá kalí agór magka-inggwá sinrá it hanrom nak hanapon kag Diós, ag sabaling sa inra pay pagpanghaphap, ay makità ninrá Sidá. Pero sa kaklaruhán yang ay bukò ra Sidá mayadô sa atò, ²⁸ dahil kag inro mismo sariling mga manunula ay nagsisilíng:

‘Asa Ida gahóm kag atò kabuhì,
kag atò paghiwas ag kag atò pagkatawo.’

ag silíng pa ninrá,

‘Kitá talagá ay Ida mga anak.’

²⁹ “Kadâ ngani kitá nak mga anak it Diós, indî natò dapat gi-isipon nak kag Diós ay tuyár sa buyawan, o tuyár sa pilak, o tuyár sa bató, nak gingporma parayan sa abilidad ag kumporme sa ginghuna-hunà it tawo. ³⁰ Katóng unang panahón ay pinabad-an yang it Diós nak wayâ Sidá gikilay-a it tawo, pero ngasing Ida'y ingsusugò kag tanáng tawo abér ri-ín nak maghinuysoy. ³¹ Tuyár kag Ida sugò, dahil nagterminóy Sidá it adlaw kung sa-unó Nidá ahukman it matarong kag tanáng tawo sa kalibutan parayan sa tawo nak Ida pinili. Ag kalí ay Ida'y napamatu-uran sa tanáng tawo tong Ida Sidá banhawón.”

³² It tong inra marunggan kag tungór sa pagkabanhaw it minatáy ginggur-an yang sidá it ibá, pero kag ibá ay nagsiling, “Gusto namò nak magrungóg sa imo liwát it tungór rilí.” ³³ Kadâ, pagkatapos it kinâ ay naghalinéy si Pablo rutó sa inra atubangan. ³⁴ Pero inggwát pilang kayake nak nagsunór sa ida ag nagtu-o sa Diós. Ka-umir rilí si Dionisio nak usá sa mga nagtutudlò sa Areópago. Imáw ra kag usáng kabade nak kag ngayan ay si Damaris, ag kag ibá pa ninráng ka-ibhanan.

Kag Pagwali ni Pablo sa Syudád it Corinto

18 ¹ Pagkatapos it mga nahitabô nak kalí, naghalín si Pablo sa Atenas ag nagpagto sa syudád it Corinto. ² Inggwá rutó it usáng kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Aquila. Sidá ay talagáng taga rutó sa lugár it Ponto. Pero sidá ag kag ida asawa nak si Priscila ay bag-óng abót yang halín sa Roma nak asa Italya ra, dahil pinalayas it Cesár nak si Claudio kag tanáng lahì it Hudyo sa syudád. Nakilaya sinrá ni Pablo ag nagpagto sidá sa inra bayáy, ³ ag dahil pareho sinrá ni Aquila nak mga manughumán it tolda, rutó yangéy sidá gidayon sa inra ag nagpisan sa inra trabaho. ⁴ Kadâ Adlaw it Inugpahuway,^b nagsusuyór sidá sa sinagoga^c ag nagpapakigdiskusyon rutó, dahil gusto nidáng marayá kang Kristo kag mga lahì it Hudyo ag mga Griyego nak rahagtó.

⁵ Pag-abót na Silas ag Timoteo halín sa Macedonya ay ingta-óy ni Pablo kag ida tanáng oras sa pagwali ag sa pagpamatu-or sa mga lahì it Hudyo nak si Hesús kag Kristo. ⁶ Tong sidá ay kuntrahón ag

^b18:4a Kalí sa Hebrohanon ay “Syabat.”

^c18:4b Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

maya-inon ninrá, ida gingpaypagán kag ida barò bilang pa-andam sa inra bag-ó nagsilíng sidá, “Pag kamó’y napagto sa disgrasya, bahala kamó! Buko-éy kamó nakò salabton. Tunà ngasing mapagto yangéy akó sa mga bukò atò kalahì.”^d

⁷ Pagkatapos it kalí, naghalín sidá rutó ag sumaydo sa bayáy it usáng tawo nak kag ngayan ay si Tisyo Justo nak usáng Griyego nak nagdadayaw sa Diós. Kag ida bayáy ay asa tupár it sinagoga. ⁸ Kag Punò it katóng sinagoga nak kag ngayan ay Crispo ay nagtu-o sa Gino-o patí kag ida tanáng panimayáy. Nagtinu-o ra ag nagpabawtismo kag maramong mga taga Corinto pagkarungóg ninrá kang Pablo.

⁹ Usáng gab-í nagbisaya kag Gino-o kang Pablo parayan sa usáng pangita-ón. Silíng nidá, “Ayâ gikahadlok. Magpadayon ka ag ayâ gitungon sa imo pagwali, ¹⁰ dahil ka-ibahan akó nimó. Wayâ’t ma-unó sa imó. Maramò kag akò katawuhan dilí sa syudad.” ¹¹ Ag nagtinér sidá rutó sa Corinto it usáng tu-ig ag tungâ sa pagtudlò it bisaya it Diós sa inrá.

¹² Ugaling it tong kag magíng Gobernador sa Probinsya it Acaya ay si Galion, nagka-usá kag mga lahì it Hudyo rutó sa Corinto nak labanan si Pablo. Ag inra sidá gingrakóp ag rinayá sa Korte. ¹³ Silíng ninrá, “Inggkaka-ér it kalí kag mga tawo nak magdayaw sa Diós sa parayan nak kuntra sa atò laye.”

¹⁴ Mabisaya tan-á si Pablo tong magsilíng si Gobernador Galion, “Kamóng mga kalahing Hudyo, kung kalí ay tungór sa usáng pagsuwáy sa laye o usáng mabug-at nak kasal-anan, inggwá it rasón nak akò kamó rungán. ¹⁵ Pero dahil kalíng inro ging-a-akusár ay tungór yang sa pagsinu-ay-su-ayán tungór sa mga bisaya, sa mga ngayan ag sa inro sariling kasugu-án, kamóy it bahala rilí! Indí nak gadór akó maghusgár sa tuyár nak mga bagay.” ¹⁶ Ag ida sinrá pinangtabog paliwás sa Korte. ¹⁷ Gingrakóp dayon it mga Griyego nak taga rutó kag usáng Punò it Sinagoga nak kag ngayan ay si Sostenes ag sinuntok sa atubangan it Korte. Pero wayâ gihapon kalí gi-alibhata ni Gobernador Galion.

Kag Pagbalik na Pablo sa Syudad it Antiokya sa Sirya

¹⁸ Pagkatabô it kalí ay nagruguay pa sa Pablo sa Corinto. Bag-ó nagpamuhón sinrá sa mga hali sa Gino-o, ag ka-ibahan sa Priscila ag Aquila ay guminanéy sinrá papa-ullí sa Sirya halín sa Cencreya, kung

^d18:6 o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

ri-ín ay rutó kag pantalán it Corinto pa-Asya. Prabér sinrá lumarga ay nagpatupí anay si Pablo dahil sa usáng panatà nidá nak ngasing ay natuparéy. ¹⁹ Pag-abót ninrá sa syudad it Epeso, gingbilin rutó ni Pablo sa Priscila ag Aquila. Rutó ay nagdiretso sa sinagoga si Pablo, ag nagpakigpa-athagán sa mga lahi it Hudyo rutó. ²⁰ Ginghamagar pa tan-á ninrá nak sidá ay magrugay-rugáy pa rutó, ugaling wayâ sidá gipahawir sa inrá. ²¹ Pero sa pagpamuhón nidá sa inra ay nagsilíng sidá, “Kung abut-on it Diós, mabalik akó rilí sa inró.” Ag naglargáy sidá halín sa Epeso.

²² Pagkasalta ni Pablo sa Cesareya, nagtukár anay sidá sa Herusalém ag nagpangamustá sa mga nagtutu-o rutó, bag-ó nag-os-os ray papagto sa syudad it Antiokya sa Sirya. ²³ Nagtinér sidá rutó sa suyór it ma-isót nak panahón, bag-ó sidá humalín ag nagpanglibot sa mga nagtutu-o sa mga lugár it Galasya ag Prigiya. Ag ida pinakusog kag pagtu-o it mga disípulos rutó.

Kag Pangtatlong Misyón ni Pablo

Si Apolos sa mga Syudad it Epeso ag Corinto

²⁴ Habang nagbibiyaha pa si Pablo pagkahalín sa Epeso, inggwá it usáng kalahing Hudyo nak taga Alejandria sa Ehipto nak nag-abót sa syudad it Epeso. Kag ida ngayan ay si Apolos. Kalíng tawo ay kabale-bale magbisaya ag ma-ayo sa Sagradong Kasuyatan.

²⁵ Natudlu-án sidá it tungór sa Rayan it Kaluwasan sa Gino-o, ag dahil ngani nak ma-init kag ida pagtu-o ay nagwawali ag nagtutudlò sidá it tamà tungór kang Hesús, abér kag bawtismo yang nak ida na-a-ayaman ay kag bawtismo ni Juán nak Manugbawtismo.

²⁶ Masupog sidá magpangwalihan sa sinagoga, ag tong narunggan sidá na Priscila ag Aquila ay ging-ikag ninrá sidá sa inra bayáy ag rutó ay ingpahadag ninrá sa ida kag ibá pang mga bagay tungór sa Rayan it Kaluwasan sa Diós nak wayâ pa nidá na-a-ayami.

²⁷ Ag tong hanrumon ni Apolos nak magtabók papagto sa Probinsya it Acaya ay gingpakusog kag ida bu-ót it mga hali sa Gino-o ag ingsuyatan ninrá kag mga disípulos rutó nak batunon sidá. Pag-abót nidá rutó, karakò kag ida nabulig sa mga tawo nak sa ka-aduhan it Diós ay datéy nak nagtu-o. ²⁸ Nagbulig sidá sa inra parayan sa ma-ayo nidáng mga sabát sa pagpakigdiskusyón sa mga lahi it Hudyo sa atubangan it mga tawo, ag sa pagpakità nidá halín sa Sagradong Kasuyatan nak si Hesús kag Kristo.

Kag Pagwali ni Pablo sa Syudad it Epeso

19¹ Habang si Apolos ay rahagtó sa syudad it Corinto sa Acaya, si Pablo ray ay nagpamagunturán hanggáng naka-abót sidá sa syudad it Epeso. Rutó, nakità nidá nak inggwáy it pilang disípulos.

² Nagpangutana sidá sa inrá, “Nabatonéy bagá ninró kag Ispírito Santo tong kamó ay nagtu-o?”

Nagsabát sinrá, “Wayâ! Wayâ pa ngani namò narurungi nak inggwá't Ispírito Santo.”

³ Nagpangutana ray sidá, “Sa ni-o kamó nabawtismuhán?”

Sabát ninrá, “Sa bawtismo ni Juán nak Manugbawtismo.”

⁴ Silíng pa ni Pablo, “Nagbubawtismo si Juán pag kag mga tawo ay naghinuysoy sa inra mga salâ, ag gingsugò nidá sinrá nak magtu-o rutó sa usá nak ma-abót sunór sa idá, ag kató ay si Hesus.”

⁵ Pagkarungóg ninrá it kalí, nagpabawtismo sinrá sa pangayan it Gino-ong Hesus. ⁶ Ag pagkababaw ni Pablo it ida damót sa inrá, napasa-inra kag Ispírito Santo, ag sinrá ay nagbisaya it mga bisaya nak wayâ ninrá dating natun-e ag imáw ra it mga mensahe halín sa Diós.^e ⁷ Mga dose tanán sinrá rutó.

⁸ Pagkatapos, nagsuyór sidá sa sinagoga^f rutó ag sa suyór it tatlong buyan, sidá ay masupog nak nagwali. Ag nagpakigdiskusyon sidá rutó ag nagpangabáy sidá sa inra nak batunon kag paghari it Diós.^g

⁹ Pero tong kag ibá ay nagmatugás ag indíng gadór magtu-o, ag nagbisaya pa it maya-in sa atubangan it mga myembro it sinagoga laban sa Rayan it Kaluwasan nak gingwawali ni Pablo, sidá ay nagbuyág sa inra ag ingnunót kag mga nagíng disípulos. Ag rutó sa Eskwelahan ni Tirano, nagpadayon sidá it pagtudlò adlaw-adlaw.

¹⁰ Kalí ay nagpadayon sa suyór it ruháng tu-ig, kadâ narunggan it tanáng nag-i-istár sa Probinsya it Asya kag bisaya it Gino-o, magíng sinrá ay kalahing Hudyo o Griyego man.

^e19:6 o “mga propesiya.”

^f19:8a Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^g19:8b o “ginghari-án it Diós.” Sa Griyegong Bibliyá, kung ka-usá pag nagsilíng nak “ginghari-án it Diós” kag gustong bisayahon ay kag paghari it Diós sa kabuhi it mga tawo; kung ka-usá ra ay kag langit kung hari-ín kag Diós ay naghahari.

Kag Pagpatuyár Kang Pablo it Mga Anák ni Eskeva

¹¹ Ag naghumán kag Diós it mga pambihirang milagro parayan kang Pablo. ¹² Kadâ abér mga purong-purong o dilantar yang nak inasaplír sa idá, pag inapahir sa mga di sakít ay nakaka-ado ag nalayas kag maya-ot nak ispírito sa mga nasasaniban.

¹³ Ngani, pilang mga lahi it Hudyo nak nagpapanglibutan sa pagpanabog it maya-ot kag nagpatuyar kang Pablo sa pagpinangsambit it pangayan it Gino-ong Hesús. Tuyár kalí kag inra ingsisiling, “Ingsusugò nakò kamó nak lumayas, sa pangayan ni Hesús nak gingwawali ni Pablo.” ¹⁴ Ka-umir sa mga naghihimò it kalí ay kag pitóng anak nak kayake it usáng Punong Parì nak kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Eskeva.

¹⁵ It katóng inra kalí pinurbahán nak himu-on, gingsabát sinrá it maya-ot, “Kilaya nakò si Hesús, ag kilaya ra nakò si Pablo, pero asi sin-o kamó hay?”

¹⁶ Ag rinuksuyán sinrá it katóng kayaking nasasaniban it maya-ot ag sinráng tanán ay nagkabuntoy ag nagkapirdi nidá. Kadâ nagpangrinayagan sinrá paliwás it bayáy nak naka-uba, dahil napanggisi-gisi kag inra mga barò ag sinrá ay napang-ugaran.

¹⁷ Ag nabantog kalí sa tanáng nag-i-istár rutó sa Epeso, magíng sa mga lahi it Hudyo ag Griyego man, ag sinráng tanán ay nagkahadlok. Dahil rilí lalong nabantog kag pangayan it Gino-ong Hesús. ¹⁸ Pagkatabô ra it kalí, maramong mga tawo nak ngasing ay nagtutu-o-éy sa Gino-o kag nagpayungot kang Pablo, ag nag-umà nak sinrá ra ay nagpapamuyóng sa parayan it mga pagbuhat tuyár sa mga albularyo. ¹⁹ Ag maramò sa inra nak mga naggagamit it mga libró sa inra mga pagbuhat kag nagpangrayá it kalí sa usáng lugár, ag tong natiponéy ay inra pinangsunog sa atubangan it tanán. Katóng karkuluhon ninrá kag balór it kalí ay nag-abót sa mga singkuenta mil nak bilóg nak pilak. ²⁰ Ngani, kag bisaya it Gino-o ay nabantog ag lalong nagíng makagagahom.

²¹ Ngasing, pagkatabô it mga bagay nak kalí, dahil sa pagtoytoy it Ispírito Santo, nagdisidér si Pablo nak mapa-Herusalém, pero marayan anay sidá sa mga Probinsya it Macedonya ag Acaya. Silíng pa nidá, “Pagkapagto nakò rutó, kinahangyán nak mapagtu-án ra nakò kag Roma.” ²² Ag pina-uná anay nidá sa Macedonya kag ruhá nidáng manugbulig sa pagpangwalihan nak sa Timoteo ag Erasto, samantalang sidá ay nagruguay-rugay pa sa Probinsya it Asya.

Kag Kaguluhan sa Syudad it Epeso

²³ It kag mga adlaw nak kató, nagka-inggwá't rakóng kaguluhan sa syudad it Epeso dahil sa pagtudlò tungór sa Rayan it Kaluwasan. ²⁴ Kalí ay dahil sa usáng tawo rutó nak kag ngayan ay si Demetrio. Sidá ay usáng platero nak naghuhumán it mga tutemplong pilak nak inggwá sa suyór it ma-isót nak ribulto it inra diosa nak si Diana. Sa paghumán it kalí ay nagkikità it rakô kag mga platero rutó. ²⁵ Ida gingtipon kag ida mga kaparehong platero, ag imáw ra kag ibá pang mga manughumán it mga ribulto ag nagsiling, “Mga ka-ibahan nakò, ayaméy ninró nak kalíng atò trabaho ay imáw it nagtata-ó sa atò it ma-adong pagpangabuhî. ²⁶ Ag nakikità ag narurungan ninró kung ni-o kag ginghihimò it kalíng si Pablo. Ida gingsisilíng nak kag mga diós nak himò it tawo ay bukò klarong diós ag maramò sidáng nararayang mapati, bukò yang dilí sa Epeso kundí sa bug-ós nak Probinsya it Asya. ²⁷ Maya-in kag ibunga it kalí, bukò yang sa atò mga trabaho kundí imáw ra sa Templo it atò diosang si Diana. Mawawar-anéy it pagdayaw rilí kag mga tawo, ag sabali pa nganing indi-éy sidá gidayawon bilang diosa it mga tawo. Gingdadayaw pa man sidá it tanán sa Probinsya it Asya ag sa bug-ós nak kalibutan.”

²⁸ Pagkarungóg ninrá it kalí, abáng kahangit ninrá ag sinrá ay nag-inukáw it tuyár kalí, “Purihon kag Makagagahom nak si Diana nak diosa it mga taga Epeso.”^h ²⁹ Kadâ, nagkaguló sa syudad ag nagrinagipon sinrá rutó sa inra marakóng pabilóg nak plasa nak napapalibutan it mga ingkuran. Gingdordor ra ninrá papagto kag ruháng taga Macedonya nak nakarungan ni Pablo sa ida pagbiyahe nak kag mga ngayan ay sa Gayo ag Aristarco. ³⁰ Gusto tan-á ni Pablo nak magsuyór ag magbisaya sa mga tawo pero gingpigahán sidá it mga disípulos. ³¹ Inggwá ra rutó it pilang Punò it Probinsya it Asya nak ida mga amigo, ag kalí sinrá ay nagsugò it usáng masilíng kang Pablo it inra pangabáy nak indíng gadór sidá dapat magruga-ruga nak magsuyór rutó sa plasa.

³² Rutó sa suyór it plasa ay indí magkarungganan dahil sari-sari kag mga ging-i-inukáw it mga tawo ag sinrá ay nagkikinagulo, dahil ngani wayâ na-a-ayamí it karamu-an kung asing sinrá ay nagtinipon. ³³ Inggwá rutó it usáng kalahing Hudyo nak kag ngayan ay si Alejandro, ag sidá ay gingpapagto it mga lahi it Hudyo sa atubangan it mga tawo agór sidá kag mabisaya para sa inrá. Gingsinyasyán nidá

^h19:28 o “si Artemis it mga taga Epeso.”

kag mga tawo nak maghipos bag-ó sidá magbisaya. ³⁴ Ugaling tong nakilaya ninrá nak sidá ay usáng kalahing Hudyo, lalo pa sinráng nagpaka-inukáw it, “Purihon kag Pinaka-makagagahóm nak si Diana it mga taga Epeso!” sa suyór it ruháng oras.

³⁵ Nag-abót ra kag Pinaka-punò it Syudád ag tong ida'y mapahipos kag mga tawo nagsilíng sidá, “Mga kasimanwa nakò nak mga taga Epeso, nak si-ong tawo kag wayâ nakaka-ayám nak kag syudád it Epeso ay imáw kag manugbantay it Templo it Gamhanang Diana ag it Bala-an nak Bató nak tumikrag halín sa langit. ³⁶ Ayam natong tanán nak wayâ it makuntra rilí, kadâ hipos yangéy kamó ag bad-éy kamó gihumán it mga bagay nak intro asuli-sulihan sa bandang hulí. ³⁷ Kalíng ruháng tawo nak intro gingdordor papalí ay bukò ra mga mananakáw sa Templo o mga makipasipala sa atò diosa. ³⁸ Ngani, kung sa Demetrio ag kag ida mga ka-ibahan ay inggwá't reklamo laban kanin-o man, bukás kag mga Korte ag inggwá kitá rutó it mga punò nak mahusgár. Pabad-e sinrá nak mag-inakusarán rutó. ³⁹ Pagkatapos ugang ag inggwá gihapon kamó it reklamo, a-tyendihón natò kinâ sa Pagtilipon it mga Punò tuyár sa atò talagáng ginghuhumán. ⁴⁰ Sa natabô ngasing nak adlaw kitá ay napipeligruhan nak masan-an it Roma nak naghuhumán it kaguluhan, dahil wayâ kitá it bangranan sa kaguluhan nak kalí.” ⁴¹ Ag pagkabisaya nidá it kalí, gingpapa-uli-éy nidá kag mga tawo.

Nagrayan Ray si Pablo sa mga Probinsya it Macedonya ag Gresya (o Acaya)

20 ¹ Pagkatapos it katóng kaguluhan sa syudád it Epeso, pinangpatawag ni Pablo kag mga disípulos rutó. Ag pagkatapos nak tugra-án sinrá it makakapakusog sa inra mga kabubut-on, nagpamuhón sidá sa inra ag guminanéy papagto sa Probinsya it Macedonya. ² Sa ida pagrayan sa mga banwa rutó ida yang gingpangtugra-án it makakapakusog sa inra mga kabubut-on kag mga disípulos rutó, ag nagdiretsoy sidá ag ngasing ay naka-abotéy sidá sa Gresya. ³ Nagtinér sidá rutó it tatlóng buyan. Palargahonéy sidá papagto sa Sirya it tong narunggan nidá nak di plano kag mga lahi it Hudyo rutó nak humanán sidá it maya-in. Lalo sidáng nagdisidér nak magbalik rutó ag sa Macedonya sidá marayan. ⁴ Nagnunót sa ida si Sopater nak anák ni Piro nak taga Bereya, imáw ra sa Aristarco ag Segundo nak mga taga Tesalónica. Numunót ra si Gayo nak taga Derbe, ag si Timoteo, ag sa Tiquico ag

Tropimo nak mga taga Probinsya it Asya. ⁵ Nagpang-inunay kalí sinrá ag naghuhuyat rutó sa banwa it Troas. ⁶ Pero kamíⁱ ay hingan pa yang nakahalín sa syudad it Pilipos pagkatapos it Pista it Tinapay nak Wayá't Pangpa-alsa.^j Ag pagkalipas it limáng adlaw naka-abót kamí sa inra sa Troas ag rutó ay nagtinér kamí it pitóng adlaw.

Kag Pagbanhaw ni Pablo Kang Eutico sa Banwa it Troas

⁷ It tong primerong adlaw it dominggo,^k katóng pagtipon namò agór romromón si Kristo sa pagka-on it binika-bikang tinapay, si Pablo ay nagwali sa inra dahil planóy nidá nak malarga pagka-aga. Ag kag ida pagwali ay nagpakahabà hanggáng sa na-abutanéy it tungáng gab-í. ⁸ Maramong iwág rutóng kwarto sa ibabaw it bayáy nak amò gingtitipunan. ⁹ Ag inggwá rutó it usáng binatà nak kag ngayan ay si Eutico. Sidá ay nag-i-inkór sa sintas it gahà, ag dahil ngani sa kahaba-on it pagwali ni Pablo sidá ay tinungkà ag nakatuyugan, kadà nahuyog sidá halín rutóng pangtatlong palapág. Ag minatayéy sidá tong inra pilhigón. ¹⁰ Pero pagpilhig ni Pablo ay nagyuhór sidá ag ida kalí ginkopkopán, bag-ó nagsilíng sa mga nagrinagipon, “Ayâ kamó gikahadlok, buhî sidá.” ¹¹ Pagkasakà liwát ni Pablo, ag pagkaka-on ninrá it binika-bikang tinapay ag ibá pang pagka-on, nagpakig-istoryahan sidá sa inra hanggáng sa pagpanghudag-hudagéy. Ag imáw katóng sidá ay guminanéy. ¹² Myentras inghumán kalí ni Pablo, katóng binatà ay inra ingpapa-uling buhî ag napakasadyahan sinrá.

Kag Paghalín ni Pablo sa Banwa it Troas Papagto sa Banwa it Mileto

¹³ Nagsakáy kamí sa batíl ag naglarga papagto sa banwa it Ason, kung ri-ín ay rutóy masakáy si Pablo. Kumo imáw kató kag ida siling,

---

ⁱ20:6a Hali natò makikità nak si Lukas ay ka-ibahan ray ni Pablo.

^j20:6b o “Pista it Tinapay nak Wayá't Lebadora.” Sa suyór it usáng dominggo wayá sinrá gikaka-on it tinapay nak di lebadora dahil ingruromrom ninrá nak imáw kag inghumán it inra ginikanan tong adlaw nak maghalín sinrá it rali-ralí sa Ehipto. Wayâ ninrá gika-una kalí dahil para sa mga Hebrohanon kag lebadora ay simbulo it kaya-inan. (Exodo 12:14-20)

^k20:7 Hali natò makikità nak kag mga Kristyano ay nagtitinipon sa unang adlaw it dominggo. Sa kamatu-uran yang kalí ay gab-í it Sabado, ugaling dahil ngani kag pagbilang it mga lahi it Hudyo sa mga adlaw ay magtunà sa pagsugbo it adlaw hastáng sa pagsugbo ray. Kag adlaw nak kalí ay inra ingpapamutáng ag ingbibilang nak adlaw it Dominggo.

dahil kag gusto nidá ay magpangarsadahan papagto. ¹⁴ Pagtabô namò rutó sa Ason, nagsakáy ngani sidá sa batil ag nagpadayon kamí it pagbiyahe papagto sa Mitilene. ¹⁵ Halin sa Mitilene, nagpadayon kamí. Ag pagka-aga, kamí ay asa tungoréy it Islâ it Kiyo. Tong sumunór nak adlaw, nagrunggo kamí sa Samos, ag usáng adlaw pa it pagbiyahe ag kamí ay naka-abotéy sa Mileto. ¹⁶ Nagdisidér si Pablo nak ligaran kag syudád it Epeso pramas indi-éy sidá ma-abansa sa Probinsya it Asya. Dahil nagriralí sidá, kumo gusto nidáng maka-abót sa Herusalém sa Adlaw it Pentecostes.

Kag Hulíng Pagtugrà ni Pablo sa mga Kamaguyangan it Simbahan sa Epeso

¹⁷ Ag sa Mileto, gingpasapóy nidá kag mga kamaguyangan it simbahan rutó sa Epeso. ¹⁸ Pag-abót ninrá rutó sa Mileto, nagsilíng sidá sa inrá, “Kamó mismo it nakaka-ayám kung pa-unó akó gipangabuhî sa bug-ós nak panahón nak akó ay ka-ibahan ninró, magtunà sa primerong pagru-ot it akò mga sikí rilí sa Probinsya it Asya, ¹⁹ sa akò pagserbisyo sa Gino-o nak inggwá it pagkamapa-inubuson. Ag ayam ra ninró kag akò pagranas it pagyuhà ag it maramong hirap, dahil sa mga plano laban sa akò it mga lahi it Hudyo. ²⁰ Ayam ra ninró nak wayâ akò natahap nak i-umà sa inró kag abér ni-o mang bagay nak para sa inro ka-andu-án. Imáw ra sa pagpanudlò sa inró sa atubangan man it mga tawo o sa pagpangbayáy-bayáy. ²¹ Kalí ay sa akò pagpamatu-or sa mga lahi it Hudyo o sa mga Griyego man it tungór sa paghinuysoy sa atubangan it Diós ag tungór sa pagtu-o sa atò Gino-ong Hesu-Kristo.

²² “Ag ngasing ngani, dahil sa pagtoytoy it Ispíritu Santo sa akò, akó ay mapagto sa Herusalém abér wayâ nakò na-a-ayamí kung ni-o kag matatabô sa akò rutó. ²³ Kag ayam yang nakò, sa bawat syudád nak akò pagtu-án ay gingpapa-andamán akó it Ispíritu Santo nak naghuhuyat sa akò kag pagkapriso ag mga kahirapan. ²⁴ Pero wayâ nakò gipapakataw-i it balór kag akò sarili, ag wayâ ra nakò gikakanuguni kag akò kabuhi. Basta matuman yang nakò kag akò kasablagan ag kag ministryo nak akò nabaton halín kang Gino-ong Hesus— kag pagpamatu-or it Ma-adong Balitá¹ tungór sa ka-aduhan it Diós.

²⁵ “Ag ngasing ngani, ayam nakò nak indi-éy ninró akó makità liwát; kamóng tanán nak akò nawalihan it tungór sa paghari it Diós.

---

¹20:24 o “Ebanghelyo.”

²⁶ Kadâ ngasing nak adlaw, makakasilíng akó sa inró nak wayâ akó't salabton kung inggwá man sa inró it indí maluwas, ²⁷ dahil wayâ akó natahap nak ibantalà sa inró kag tanán nak kabubut-on it Diós. ²⁸ Rahani kag inro mga sarili ag tatapa kag inro mga sinakupang mga hali sa Gino-o kung hari-ín kamó ay ingbutáng it Ispíritu Santo, bilang inra mga manugbantay. Kalí ay agór inro ma-alaga-an kag mga sinakupan it Diós nak gingtubós it rugô it Ida Anák. ²⁹ Ayam nakò nak sa akò pagtaliwan, asudlon kamó it mga bugos nak manunudlò nak pay mga ma-isog nak mga ilahas nak iro. Ag kamó ay pay mga karnero nak wayá't kalu-oy ninráng asiba-on, sa inra pagpangluko sa inró. ³⁰ Ag halín mismo ra sa inro mga ka-ibhanan, maliwás kag mga tawong mabisaya it mga malaw-ay nak mga binakák agór marayá pasunor sa inra kag mga disípulos. ³¹ Kadâ nganì, magíng listo kamó, ag romromón ninró nak sa suyór it tatlong tu-ig, adlaw ag gab-íng wayâ pu-át kag akò paglaygay sa inrong tanán nak di ka-ibahan pang pagtibaw.

³² “Ag ngasing gingtutugyan nakò kamó sa Diós ag sa mensahe it Ida ka-aduhan, nak imáw it makakapatibay sa inro pagtu-o ag mata-ó sa inro it panubli-on ka-ibahan it tanán nak ida inghumáng bala-an. ³³ Wayâ nakò gihingabutá kag mga pilak o buyawan o mamahayong barò it abér si-o man. ³⁴ Kamó mismo it naka-ayám nak kag akò mga kinahangyán ay halín sa inugran it akò sariling mga damót ag patí kag sa akò mga ka-ibahan. ³⁵ Kag akò tanáng gingbuhat ay nagpakità sa inró nak sa tuyár nak paghinugor ay dapat natong buligan kag mga kinahangyáng buligan. Atò romromón kag silíng it Gino-ong Hesús nak, ‘Mas ma-ado kag nagtata-ó kisa sa nagbabaton yang.’ ”

³⁶ Pagkabisaya nidá it kalí, nagyuhór sa Pablo, ag nagpinangamuyò sinráng tanán. ³⁷ Bag-ó nagtinibaw sinráng tanán ag inra gingkopkopán ag ingharu-án si Pablo. ³⁸ Nasusubó sinrá, lalo-éy sa ida ingsilíng nak indi-éy ninrá sidá makità liwát. Ag hinatoréy ninrá sidá sa batil.

Kag Pagpagto ni Pablo sa Herusalém

21 ¹ Gingbada-an namò sinrá ag kamí ay nagsakáy sa batil nak naglargáy halín sa Mileto. Tong unang adlaw nagpayadag kamí it larguhán pa-Islá it Cos, sumunór nak adlaw pa-Islá it Rodas, ag halín rutó nagpadayon pa kamí papagto sa banwa it Patara.^m

^m21:1 o “Patara ag Mira.” Kalí kag hulíng mga pantalán sa Probinsya it Asya papagto sa Sirya ag Hudeya.

²Na-abutan namò rutó kag usáng batil nak patabukon papagto sa mga banwa it Penisya nak imáw kag asa habig it baybay it Sirya, kadâ nagsakáy kamí rilí. ³Na-antaw namò kag Islâ it Cipre, ag sa amò pagrayan kalí ay asa bandang walá namò. Nagpadayon kamí pa-Sirya ag rumunggo sa banwa it Tiro, dahil rutó madiskarga kag batil. ⁴Sumalta kamí ag pagkakità namò sa mga disípulos rutó, nagdayon anay kamí sa inra sa suyór it pitóng adlaw. Sa parayan it Ispíritu Santo pinigahán ninrá si Pablo nak magpadayon pa-Herusalém. ⁵Pag-abót it adlaw it amò paglarga, naghalinéy kamí ag nagpadayon sa amò pagbiyahe. Sinráng tanán ay naghatór sa amò, magíng kag inra mga asawa ag mga anák. Ag sa baybay nak asa liwás it banwa, kamí ay nagyinhór ag nagpangamuyò. Nagpinamunhanan kamí sa usa'g-usá. ⁶Ag pagkatapos ay nagsakáy ray kamí sa batil, ag sinrá ay nagpina-uli-éy.

⁷Nagpadayon kamí halín sa Tiro. Rumunggo kamí sa banwa it Tolemaida kung hari-ín ay sumalta anay kamí ag nagpakigkità sa mga hali sa Gino-o, ag rutó ay nagtinér kamí it usáng adlaw. ⁸Pagka-aga, lumarga ray kamí ag naka-abót kamí sa marakóng banwa it Cesareya. Pagsalta namò ay rutó kamí gilargo sa bayáy ni Felipe nak Manugbantala it Ma-adong Balità. Sidá ay usá sa pitóng napilì it kató sa mga nagtutu-o kang Kristo sa Herusalém nak magpatigayon sa pagbulig sa mga dapat buligan. Ag rutó kamí gidayon. ⁹Inggwá sidá it ap-át nak rayagang anák nak puro mga propetesa.

¹⁰Pagkalipas it pilang adlaw it amò pagdayon rutó ay umabót halín sa Probinsya it Hudeya katóng propeta nak si Agabo. ¹¹Nagpayungot sidá sa amò, ag gingba-óy nidá kag panghagkos ni Pablo ag ginggapos kag ida sariling mga sikí ag damót it kalí bag-ó nagsiling, “Imáw kalí kag silíng it Ispíritu Santo, ‘Agapuson it tuyár kalí it mga lahi it Hudyo sa Herusalém kag tag-iya it kalíng panghagkos, ag sidá ay ibutang sa damót it mga bukò ida kalahì.’”ⁿ

¹²Pagkarungóg namò rilí, kamí ag kag mga ka-ibahan namò rutó ay nagpakitlu-oy kang Pablo nak indí yangéy sidá gipa-Herusalém. ¹³Pero nagsabát si Pablo, “Asing nagtitinibaw kamò? Apangyudahan akó't bu-ót it kináng inro ginghihimò. Hanra-éy ra akó, bukò yang nak magpaprisko kundí abér mamatáy sa Herusalém alang-alang sa pangayan it atò Gino-ong Hesús.”

ⁿ21:11 o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

¹⁴ Ag it katóng wayâ namò sidá nakumbinyong sunrón kag amò pagpiga, nagtungon yangéy kamí ag nagsiling, “Ay halá! Kung ni-o utang kag kabubut-on it Gino-o ay imáw it matutuman.”

¹⁵ Pagkatabô it kalí, gumayak kamí ag tumukaréy pa-Herusalém.

¹⁶ Pilang mga disípulos nak mga taga Cesareya kag numunót sa amò pa Herusalém ag naghatór sa amò rutó sa bayáy it usáng tawo nak disipulóy tong una pa, nak kag ngayan ay si Nason. Sidá ay taga Cipre ag rutó kamí sa ida madayon.

KAG PAGKAPRISO KANG PABLO

Kag Pagkapriso kang Pablo sa Herusalém

Kag Pag-abót ni Pablo sa Herusalém

¹⁷ Pag-abót namò sa Herusalém, masadya kag pagbaton sa amò it mga hali sa Gino-o. ¹⁸ Pagka-aga, si Pablo, kanunot ra kamí ay nagpagto sa Pinunò it simbahan nak si Santiago,^o ag rahagtó kag tanáng kamaguyangan it simbahan. ¹⁹ Pagkatapos it ida mga pangamustá sa inrá, ging-umà ni Pablo it usa-usá kag tanáng inghimò it Diós sa mga bukò Hudyo parayan sa ida ministryo.

²⁰ Pagkarungóg ninrá rilí, inra gingdayaw kag Diós. Pagkatapos, nagsiling sinrá sa idá, “Ayam nimó haling Pablo, libo-libong lahì it Hudyo kag nagpangtu-o, ag sinráng tanán ay matutom sa pagsunór it Kasugu-án ni Móises. ²¹ Ag inggwá it nag-umà sa inra nak ingtutudlò kunó nimó sa tanáng lahì it Hudyo nak rutó gi-i-inistár sa mga lugár it bukò natò mga kalahì, nak magtalikor sinrá sa Kasugu-án ni Móises. Kag imo kunó tudlò sa inra ay indî gituli-on kag inra mga anák ag magpangabuhí nak wayâ gisusunór sa atò mga sulunranon. ²² Kadâ ngasing, ni-o abóy kag dapat natò nak himu-on? Siguradong inra ma-a-ayaman nak nag-abotéy ikáw. ²³ Ma-ado pa ay sunrón nimó kag amò isilíng sa imó. Inggwá rilí sa atò it ap-át nak kayake nak inggwá it panatà. ²⁴ Nuntán sinrá ag rumungan sa inra paghumáng limpyo sa inra mga sarili ag badari yangéy kag inra mga badarán, agór sinrá ay makakapasigár it inra uyo bilang tanrà nak taposéy kag inra panatà. Sa parayan nak kalí, ma-a-ayaman it tanán nak bukò matu-or katóng inra narunggan tungór sa imó, kundî ikáw mismo ay nagsusunór sa Kasugu-án ni Móises. ²⁵ Kató ray ra nak mga bukò atò kalahì nak nagtu-o, tutál nasuyatanéy ra namò

^o21:18 Sidá ay Santiago nak manghór o hali ni Hesus.

sinrá it amò disisyón nak indí sinrá dapat magka-on it mga pagka-on nak pinadaga-an ag tinahaw sa mga ribulto, indí dapat magka-on it rugô, indí dapat magka-on it karne it hadop nak ging-ihaw nak wayâ naparugu-e, ag indí mag-ubáy sa bukò inra sariling asawa.”

²⁶ Ngani, pagka-aga, gingnunót ni Pablo katóng ap-át nak kayake ag rumungan sa inra it paghumáng malimpyo sa inra mga sarili. Pagkatapos, nagsuyór sidá sa Templo agór ipa-ayam kung sa-unó kag adlaw nak matatapos kag paghumán ninráng limpyo sa inra mga sarili ag kung sa-unó ra ita-ó kag halar para sa bawat usá sa inrá.

Kag Pagrakóp Kang Pablo sa Templo.

²⁷ It katóng matataposéy kag pitóng adlaw it inra paghumáng limpyo it inra mga sarili, inggwá't nakakità kang Pablo sa Templo nak mga lahì it Hudyo nak nag-abót halín sa Probinsya it Asya. Inra gingsogsog kag mga tawo rutó it laban kang Pablo ag inra pinigong sidá, ²⁸ habang nag-u-ukáw it tuyár kalí, “Mga Israelinhon, tabangi kami! Imáw kalí kag tawo nak nagtutudlò sa mga tawo abér ri-ín it laban sa atò nak mga lahì it Hudyo, it laban sa Kasugu-án ni Móises ag it laban sa Templong kalí. Ag rinayá pa nidá kag mga Griyego sa suyór it atò Templo ag ida gingdupitán kalíng sagradong lugár.”

²⁹ Gingsilíng ninrá kalí dahil bag-ó matabô kalí, nakitá ninrá nak ka-ibahan ni Pablo sa syudád si Tropimo nak taga Epeso, ag kabi ninrá ay ingnunót ra sidá ni Pablo sa suyór it Templo.

³⁰ Nagkinaguló kag mga tawo sa bug-ós nak syudád ag nagrinagipon sinrá rutó. Inra gingrakóp si Pablo ag dinordor paliwás sa Templo, ag sa nak ra-an ay ingсарhán kag mga pwertahan.

³¹ It katóng inra gingbabalbal agór matyón si Pablo, nag-abót kag balitá sa Mayór it mga sundalong Romanhon nak kag bug-ós nak Herusalém ay nagkikinaguló. ³² Sa nak ra-an ingnunót nidá kag pilang Kapitán ag kag mga sundalo, ag nagrayagan sinrá pa-os-os rutó sa gingrinagipunan it mga tawo. Pagkakitá ninrá sa Mayór ag sa mga sundalo tinungnan ninrá kag pagbalbal kang Pablo.

³³ Nagsu-or kag Mayór ag ingrakóp si Pablo, ag nagsugò nak gapuson kalí it ruháng kadina. Pagkatapos ay nagpangutana sidá kung si-o kalíng tawo ag kung ni-o kag ida nahumán. ³⁴ Sari-sari kag ging-inukáw nak sabát it mga tawo. Ag dahil sa abáng guló indí ma-ayaman it katóng Mayór kung ni-o talagá kag kaklaruhán, kadâ gingsugò nidá nak ray-ón yangéy si Pablo sa inra kuta. ³⁵ Pag-abót ninrá sa hagráng bató, sidá ay ingbadawan yangéy pasakâ it mga

sundalo dahil sa nagririnusrusan kag mga tawo sa pagraguso sa idá. ³⁶Gingsunran sidá it kalíng mga tawo nak nag-i-inukáw it, “Matyá sidá!”

Nagmatarong si Pablo sa mga Taga Herusalém

³⁷Prabér ma-isuyór it mga sundalo si Pablo rutó sa kuta nagsilíng sidá sa Mayór, “Inggwá tan-á akó it ibisaya sa imo kung puyde?”

Ag nagsabát kalí, “Ma-ayam ka yakí magbisaya it Griyego? ³⁸Ay di bukò ikáw katóng Ehiptohanon nak imáw it patirayá rutóng wayâ pa yang narurugay nak paglaban sa gobyerno it Roma, ag nagpanguyo sa ap-át nak libong kayaking mga ka-ibahan sa mga mamamatáy nak nagtatagò sa mga kabukiran?”

³⁹Nagsabát si Pablo, “Akó ay usáng kalahing Hudyo nak taga Tarso sa Cilisya. Ag akó ay usáng mamamanwa it bukò basta-bastang banwa. Akò gingpapangabáy sa imo nak akó ay imo pabisayahon sa mga tawo.”

⁴⁰Pagsugót it kalí, nagtinrog si Pablo sa hulíng halintang it hagrán ag ida ingsinyasán nak maghipos kag mga tawo. Ag paghipos ngani nínrá, nagbisaya sidá sa inra sa Hebrohanon.

22 ¹Nagsilíng si Pablo, “Mga Kamaguyangan ag akò mga hali, panimati-i nínró kag akò pagmatarong ngasing sa inro atubangan.”

²Ag pagkarungóg nínrá nak sidá ay nagbibisaya sa inra sa Hebrohanon, lalo sinráng naghinipos. Kadâ nagpadayon sidá,

³“Akó ay usáng kalahing Hudyo, nak natawo sa banwa it Tarso sa Cilisya, pero rilí akó girakò sa syudád nak kalí. Nagrakò akò sa irayom it pagtudlò ni Maestro Gamaliel ag kag akò pagtu-ón ay kumporme sa estriktong parayan it Kasugu-án it atò mga ginikanan. Tuyár sa inrong tanán nak hali ngasing nak adlaw, akó ra ay matutom sa Diós, ⁴Ag dahil kabi nakò, kag mga nagsusunór sa kalíng Rayan it Kaluwasan ay mga naglalaban sa kabubut-on it Diós, akò sinrá pinanghingabót ag ingpangmatáy. Gingpagapos ag pinapriso nakò sinrá magíng kayake o kabade man. ⁵Magíng kag Pinaka-mata-as nak Parì ag kag tanáng kamaguyangan nak myembro it Konseho ay makakapamatu-or nak klaro kalíng akò ingsisiling. Dahil halín sa inra kag mga suyat nak permiso nak akò gingrayá tong akó'y magpagto sa syudád it Damasco sa Sirya, agór rakpón kag mga nagsusunór rutó sa kalíng Rayan it Kaluwasan, ag ray-ón tan-á sinrá nak nakagapos pabalik sa Herusalém agór maparusahan.

Kag Pag-umà ni Pablo Kung Pa-unó Sidá Nagtu-o Kang Kristo

⁶“Sa akò pagpagto sa Damasco tong mayungotéy akó sa syudád, mga bandang alas dose, gulpi yang nak nagsilaw sa akò palibot dahil sa subrang hadag halín sa langit. ⁷Ag natumba akó ag nakarungóg akó it boses nak nagsilíng sa akò, ‘Sa-ulo, Sa-ulo, asing imo akó gingpapahirapan?’

⁸“Ag nagsabát akó, ‘Gino-o sin-o ikáw?’ Ag kag Ida sabát sa akò ay, ‘Akó si Hesús nak taga Nazarét nak Imáw kag imo ingpapahirapan.’

⁹Nakità ra it katóng akò mga ka-ibahan kag hadag, pero wayâ ninrà na-intyendihé kag gingsisilíng it tong boses nak nagbibisaya sa akò.

¹⁰“Ag silíng ray nakò, ‘Gino-o, ni-o kag akò ahimu-on?’ Nagsilíng kag Gino-o sa akò, ‘Tinrog, ag pumagto sa Damasco, ag rutó ay imo masasaduran kag tanáng ingpiling ipahimò sa imó.’ ¹¹Ag kumo akó ay nabulág dahil sa subrang silaw it katóng hadag, akó ay ging-agkay it akò mga ka-ibahan pasuyór sa Damasco.

¹²“Rutó ay inggwát usáng kayake nak kag pangayan ay si Ananias. Sidá ay matutom sa pagsunór it Kasugu-án ag ingtatahor it tanáng mga lahi it Hudyo nak nag-i-istár rutó. ¹³Nagpagto sidá sa akò ag nagtinrog sa tupár nakò bag-ó nagsiling, ‘Haling Sa-ulo, makakità ka liwát.’ Ag katóng oras nak kató mismo ngani nakakità akó liwát, ag nakità nakò sidá. ¹⁴Ag nagsilíng pa sidá, ‘Kag Diós nak Diós it atò ginikanan ay imáw kag nagpilì sa imo nak maka-ayám it Ida kabubut-on, ag makakità kang Hesús nak Imáw kag ida Sinugò nak Matarong, ag makarungóg it Ida boses nak halín sa Ida yubà mismo. ¹⁵Dahil ikáw kag mapamatu-or para sa Ida sa tanáng mga tawo it imo nakità ag narunggan. ¹⁶Ag ngasing, ni-o pa kag imo inghuhuyat? Tinrog, ayaba sa Ida pangayan ag magpabawtismo, agór malimpyo kag imo mga salá.’

Kag Pagtawag Kang Pablo nak Magwali sa mga Bukò Hudyo

¹⁷“Pagbalik nakò sa Herusalém, sa akò pagpangamuyò sa Templo, nawayâ akó sa akò sarili ag tuyár sa usáng pagpananamgo, ¹⁸nakità nakò kag Gino-o. Ag nagsilíng sidá sa akò, ‘Tulina ag lumargang ra-an halín dilí sa Herusalém, dahil indî gibatunon it mga tawo kag imo pagpamatu-or tungór sa Akò.’

¹⁹“Ag nagsabát akó, ‘Gino-o, su-ay pang! Sinrá nak gadór mismo kag nakaka-ayám nak akò gingpagtu-án kag tanáng sinagoga ag akò pinapriso ag ingpabalbal kag mga nagtutu-o sa Imo. ²⁰Ag abér it

katóng gingmatáy ninrá si Estebán nak Imo manugpamatu-or, akó ay hagtó ra nak nagkukumporme sa inra ag akó pa ngani kag nagbantay it mga barò ninrá nak mga nagmatáy sa idá.’

²¹ “Nagsilíng ray kag Gino-o sa akò, ‘Pagtóy, iparaya nakò ikáw sa mayadóng lugár it mga ibáng lahi.’ ”^p

Si Pablo Bilang Usáng Sinakupan it Roma

²² Hanggáng rutó yang kag nabisaya ni Pablo ag kag pagpanimati it mga tawo. Ag nagtunà ray sinrá sa pag-inukáw it makusog, “Wagita sidá rilí sa kalibutan! Indí sidá dapat nak mabuhì.”

²³ Ag habang nag-u-ukáw sinrá, gingpapangkumpas ninrá kag ibá ninráng soksok ag nagpangsabuyak sinrá it ragâ sa hangin.

²⁴ Gingmando it Mayór nak isuyór si Pablo sa kuta, ag sinugò ra nidá kag mga sundalo nak imbistigarón ag latiguhón sidá agór ma-ayaman kung asing nag-i-inukáw kalíng mga tawo it laban sa idá. ²⁵ Pero it katóng sidá ay nagaposéy it pisi nak humán sa anit it hadop, nagsilíng si Pablo sa Kapitán nak nagbabantay rutó, “Ingutugot bagá sa laye it Roma nak latiguhón kag usáng sinakupan it Roma nak wayâ nahuhusgaré?”

²⁶ Pagkarungóg dilí it Kapitán, pumagto sidá sa Mayór ag nagsiling, “Na-a-ayaman bagá nimó kag imo ahumanón? Kalíng tawo yakí ay usáng sinakupan it Roma.”

²⁷ Kadâ nagpayungot kag Mayór ag nagpangutana kang Pablo, “Uma-an sa akò, matu-or bagá nak ikáw ay sinakupan it Roma?”

Ag nagsabát sidá, “Ohô.”

²⁸ Ag nagsilíng kag Mayór, “Ah! Abáng rakóng kwarta kag akò gingbadar agór magíng usáng sinakupan yang it Roma.”

Ingsabát sidá ni Pablo, “Imáw bagá? Akó ray ra ay natawo nak sinakupanéy it Roma.”

²⁹ Ngani, katóng tanán rutó nak ma-imbistigár tan-á sa ida sa parayan it paglatigó ay humalín sa nak ra-an, ag katóng Mayór ay nahadlok ra dahil sa pagka-ayám nak si Pablo nak ida pinagapos, ay usáng sinakupan it Roma.

Si Pablo sa Atubangan it Konseho it Mga Lahì it Hudyo

³⁰ Pero pagka-aga, dahil gustong gadór nak ma-ayaman it katóng Mayór kung ni-o talagá kag rasón nak asing ging-a-akusár si Pablo it mga lahi it Hudyo, ida hinubár kag gapos it kalí ag ingsugò kag

---

P22:21 o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

mga Punong Parì ag kag ibá pang mga Konsehál nak magtipon.^q Ag gingpa-os-os nidá si Pablo rutó sa inra tilipunán ag ingpa-atubang sa inrá.

23¹ Ag habang ginghamuyatan it diretso ni Pablo kag mga Konsehál nagbisaya sidá, “Mga ingtatahor nakò nak mga hali, hasta sa mga adlaw nak kalí ay nagpapangabuhî akóng limpyo kag akò kunsensya sa atubangan it Diós.”² Ag pagkarungóg it kalí, gingsugò it rahagtóng Pinaka-mata-as nak Parì nak si Ananias kag mga nakatinrog mayungot sa ida nak sagpu-ón si Pablo.³ Pero nagsilíng si Pablo sa idá, “Ikáw kag asagpu-ón it Diós, ikáw nak pakitang tawo yang kag ka-ado it bu-ót!^r U-ingkór nimó rahâ agór husgarán akó kumporme sa Kasugu-án, ag ngasing ay masugò ka nak sagpu-ón akó it wayâ pa't husgár. Samantalang kinâ ay kuntra sa Kasugu-án natò?”

⁴ Nagsilíng katóng mga nagtitinrog sa mayungot nidá, “Asing imo ingsusuliga kag Pinaka-mata-as nak Parì it Diós?”

⁵ Nagsabát si Pablo, “Mga hali nakò, pasensya. Wayâ nakò na-ayamí nak imáw sidá kag Pinaka-mata-as nak Parì. Kung na-ayaman nakò ay wayâ tan-á akó gibisaya it tuyár, dahil nasusuyat sa Sagradong Kasuyatan nak, ‘Bawal magbisaya it laban sa Punò it intro banwa!’^s”

⁶ Pero it katóng namasran ni Pablo nak kag usáng parti sa mga Konsehál rutó ay mga Saduseo ag kag usáng parti ray ay mga Pariseo, nagbisaya sidá it makusog, “Mga hali nakò, akó ay usáng Pariseo, ag anak it mga Pariseo. Ag dahil sa pagtu-o nakò nak mababanhaw kag mga minatáy, akó ay ahusgarán ngasing.”

⁷ Pagkabisaya nidá it kalí, nagsinu-ay kag mga Pariseo ag mga Saduseo. Ngani natungâ kag mga myembro it Konseho.⁸ Kumo kag pagpati it mga Saduseo ay indí mabanhaw kag mga minatáy, wayá't mga anghél, ag wayá't ispírito.^t Ag kag mga Pariseo ray ay nagpapati sa tanán nak kalí.⁹ Ngani, nag-inukawán sinrá ag inggwá't nagtininrog nak mga Manugtudlò it Kasugu-án it Diós^u nak ka-umir sa grupo it mga Pariseo nak nagsiling, “Wayâ kamí it nakità nak salâ

^q22:30 o “Sanhedrin.”

^r23:3 Sa pagsalin it bisaya por bisayang Griyego kag “ingpintahán yang kadâ nagputí nak padér” ay “pakitang tawo yang kag ka-ado it bu-ót!” sa Asì nak bisaya.

^s23:5 Exodo 22:28.

^t23:8 o “kalág” o “maya-ot nak ispírito.”

^u23:9 o “Eskriba” nak halín sa bisayang Inglis nak “Scribe.”

riling tawo. Man-o kung inggwá't ispirito o anghél nak nagbisaya sa ida? Sabaling matu-or nak klaro!”

¹⁰ Ag it katóng nagíng ma-initéy kag inra pagsinu-ay, nahadlok kag Mayór nak sabaling mayanggi kag mga baraso ni Pablo sa inra kayayabni sa idá. Kadâ ida gingsugò kag mga sundalo nak magpilhig ag bay-on rutò it pilit si Pablo ag ray-ón sa inra kuta.

¹¹ Pagkagab-í, nagpakità kag Gino-o kang Pablo nak nakatinrog sa ida tupár ag nagsiling, “Pa-isuga kag imo sarili, dahil tuyár sa imo pagpamatu-or tungór sa akò rilí sa Herusalém, imáw ra kag dapat nimong himu-on sa Roma.”

Kag Plano it mga Lahì it Hudyo nak Matyon si Pablo.

¹² Pagka-aga, nagplano kag ibáng mga lahì it Hudyo nak matyón si Pablo ag nagsumpa-án sinrá nak indî sinrá magka-on o mag-inóm hanggáng wayâ ninrá sidá namamatáy. ¹³ Sobrang kwarenta sinráng nagplano it kalí. ¹⁴ Ag nagpagto sinrá sa mga Punong Pari ag sa mga Kamaguyangan it inra Sinagoga^v ag nagsiling, “Nagka-usá kamí ag nagsumpà it hugót nak indî kamí magtagám it pagka-on hanggáng wayâ namò namamatáy si Pablo. ¹⁵ Kadâ nganì, kamó ag kag ibá pang mga myembro it Konseho ay magpa-abiso sa Mayór nak ray-ón sidá pa-os-os dilí sa inró, nak pay intro ray bagá a-usisa-on liwát it ma-ado kag ida kaso. Hanra-éy kamí nak matyón sidá bag-ó pa maka-abót dilí.”

¹⁶ Ugaling narunggan it anák nak kayake it manghór nak kabade ni Pablo kalíng inra plano nak harangon sidá, kadâ nagpagto ag nagsuyór kalí sa kuta ag ging-uma-an si Pablo.

¹⁷ Pagkarungóg nidá it kalí, ging-ayaba nidá kag usáng Kapitán rutò ag nagsiling, “Nunti anay kalíng binatilyo rutò sa Mayór dahil inggwá kalí it i-umà sa idá.”

¹⁸ Nganì, ingnunót sidá it kalíng Kapitán papagto sa Mayór ag nagsiling, “Ing-ayaba akó it katóng priso nak si Pablo ag ingpangabáy nidá sa akò nak nuntan kalíng binatilyo rilí sa imó, dahil inggwá kunó kalí it isiling.”

¹⁹ Gingrayá it kalíng Mayór kag binatilyo sa usáng habig, bag-ó sinikrituhan it pagpangutana, “Ni-o katóng imo i-umà sa ako?”

²⁰ Nagsabát kalí, “Gingpagka-usáhán it mga lahì it Hudyo nak hagaron sa imo nak ray-ón ray insulip pa-os-os si Tiyo Pablo sa tilipunán it Konseho, agór a-usisa-on pang gadór kunó it ma-ado

---

^v23:14 o “mga Punò it Sinagoga.”

kag ida kaso. ²¹ Pero ayâ ra man kamó gipati sa inrá, dahil subrang kwarentang tawo nak mga ka-ibahan ninrá kag naghuhuyat agór sidá ay harangon ag matyón. Kalí sinrá ay nagsinumpa-án nak indî magka-on o mag-inóm hanggá't wayâ ninrá sidá namamatáy. Ag ngasing ngani ay nakahanra-éy sinrá, ag kag imo yangéy permiso kag inra inghuhuyat.”

²² Ngani, pinapa-ulì it katóng Mayór kag binatilyo ag ingtugon sidá it tuyár kalí, “Ayáng gadór gi-uma-an abér kanin-o nak ging-umà nimó kalí sa akò.”

Gingrayá si Pablo kang Gobernador Felix sa Marakóng Banwa it Cesareya

²³ Pagkatapos, gingtawag nidá kag ruháng Kapitán ag nagsilíng sa inrá, “Pahanra-á kag ruháng gatós nak mabaktas nak sundalo, sitenta nak nakasakáy sa kabayo, ag ruháng gatós nak mga manugsumbiling. Dahil iság sa alas nwebe it gab-í^w ay mahalín kamó papagto sa banwa it Cesareya. ²⁴ Hanra-í ra it mga kabayo nak asakyán si Pablo ag ihatór ninró sidá it ma-ado kang Gobernador Felix.”

²⁵ Ag naghimò sidá it suyat nak tuyár kag unór:

²⁶ “Sa Halandon nak Gobernador Felix:

Halin kang Mayór Claudio Lisias:

Ma-adong pangamustá,

²⁷ “Kalíng kayake ay gingrakóp it mga lahi it Hudyo ag inra tan-áy amasyon, pero dahil nasaduran nakò nak sidá ay usáng sinakupan it Roma, ingpagtu-án nakò sidá nak di kanunot nak mga sundalo ag akò sidá ginglibre. ²⁸ Ag dahil gustong gadór nakò nak ma-ayaman kung ni-o kag ging-a-akusár ninrá laban sa idá, ingparaya nakò sidá sa atubangan it inra Konseho. ²⁹ Nasaduran nakò nak kag ging-a-akusár sa ida ay tungór sa mga ingsusu-ayán sa inra Kasugu-án, pero wayâ it ging-a-akusár sa ida nak ikakahusgár sa ida it kamatayon o pagkapriso man. ³⁰ Ag pagkarungóg nakò nak sidá ay gingpaplanuhan ninrá nak matyón, sa nak ra-an sidá ay akò ingparaya sa imó. Gingsugò ra nakò katóng mga nag-akusár sa ida nak ray-ón sa imo kag inra mga ging-a-akusár sa idá.”

---

^w23:23 Kalí sa bisayang Griyego ay “sa pangtatlong oras sa gab-í” nak kag pagbilang ay tunà sa alas sa-ís.

Kag Pagkapriso kang Pablo sa Cesareya

³¹ Kadâ, kumporme sa sugò sa mga sundalo, inra ingba-óy si Pablo pagkagab-í ag rinayá sa banwa it Antipatris. ³² Pagka-aga, nagbalik sa kuta kag mga nagbaktas nak sundalo. Pero katóng mga nakasakáy sa kabayo ay nagpinabilin ag imáw it nagnunót kang Pablo hastáng sa Cesareya. ³³ Pag-abót ninrá sa Cesareya, ingta-ó anay ninrá sa Gobernador katóng suyat bag-ó ging-i-intrigo sa ida si Pablo. ³⁴ Pagkabasa sa suyat, pinangutana si Pablo ni Gobernador Felix kung taga ri-ing Probinsya sidá. Tong ida masaduran nak sidá ay taga Cilisya, ³⁵ nagsilíng kag Gobernador, “Arunggan nakò kag imo kaso pag mag-abót katóng mga nag-a-akusár sa imó.” Ag pinabantayan nidá si Pablo rutó sa palasyo ni Herodes.

Kag Pagrungóg ni Gobernador Felix sa Kaso ni Pablo

24 ¹ Pagkalipas it limáng adlaw, nag-abót sa Cesareya kag Pinaka-mata-as nak Parì nak si Ananias, ka-ibahan kag ibáng mga Kamaguyangan it Sinagoga^x ag kag usáng Abugado nak kag ngayan ay si Tertulo. Gingpresentar ninrá kang Gobernador Felix kag inra mga ging-a-akusár laban kang Pablo. ² Ag tong taw-án si Tertulo it lugár nak magbisaya, nagtunà sidá it pag-akusár kang Pablo sa pagsiling,

“Amò ingtatahor nak Gobernador Felix, utang namò sa imo kag rugayéy nak katimunungan dilí sa amò lugár, ag imáw ra kag mga pagbag-ó para sa ka-andu-án it amò banwa. ³ Amò kinâ gingmumuyatan ag rakò kag amò pagpasalamat sa imo sa abér ni-o mang parayan ag abér ri-ín man kamí maka-abót. ⁴ Ugaling, agór indi-éy ikáw mapaka-awat indi-éy nakò gipakahaba-an kag akò inugbisaya. Gingpapangabáy nakò sa imó, dahil ayam nakò nak mabu-ot ka nak imo kamí rungán it ma-isót yangéy.

⁵ “Dahil nganì nakità namò nak ka-u-ugot kalíng tawo dahil sidá kag nagpatirayá it guló sa mga lahi it Hudyo abér ri-ín sidá maka-abót; ag sidá ra kag nagpamunò sa sekta nak nagsusunór rutóng Nazarenhon. ⁶ Abér kag Templo ay ida gustong dupitán, ugaling gingrakóp namò sidá. ⁷ [Amò tan-á sidá ahusgarán kumporme sa amò Kasugu-án, kadâ yang ay nag-abót si Mayor Lisis ag gingba-óy nidá sa amò it pwersahan si Pablo. Ag kag sugò nidá ay kung sin-o kag inggwá’t akusár ay sa imo magpagto.] ⁸ Kung ikáw

^x24:1 o “mga Punò it Sinagoga.”

mismo kag ma-imbistigár sa idá, ma-a-ayaman nimó halín sa ida kag tanáng amò ging-a-akusár sa idá.”

⁹Kag mga lahi it Hudyo nak rahagtó ay nag-ibá sa pag-akusár ag nagpa-ohò sa tanáng gingbisaya ni Tertulo.

Kag Pagmatarong ni Pablo sa Atubangan ni Gobernador Felix

¹⁰Ag tong suminyas kag Gobernador nak puydéy si Pablo nak magbisaya ay nagsabát sidá:

“Gobernador Felix, ayam nakò nak sa suyór it maramong tu-ig ikáw kag naghuhusgár haling amò banwa. Kadâ gingbibilang nakò nak rakóng pribiléhiyo nak akó ay magmatarong sa atubangan nimó.

¹¹Kung imo talagáng a-usisa-on ay masasaduran nimó nak wayâ pa it doseng adlaw kag nagligar it tong magtukár akó rutó sa Herusalém agór magdayaw sa Diós. ¹²Ag wayáng gadór ninrá akó nakità nak nagpakigsu-ay abér kanin-o, ag wayâ akó gipatirayá it guló abér sa Templo ag abér sa mga sinagoga,^y o sa syudad man. ¹³Ag indí ra patí ninrá mapapamatu-uran sa imo kag inra mga gingsasanâ sa akò. ¹⁴Pero ging-a-amin nakò sa imo nak kumporme sa Rayan it Kaluwasan nak inra ingtatawag nak usáng sekta, akó ay nagdadayaw sa Diós it amò ginikanan. Nagtutu-o akó sa tanáng bagay nak nakasuyat sa Kasugu-án ni Móises ag sa mga nakasuyat sa libró it mga Propeta. ¹⁵Inggwá akó it pagtu-o nak abanhawón it Diós kag mga matarong man o bukò matarong, ag kalí ay gingtutu-uhan ra it mga tawong kalí. ¹⁶Kadâ nagtitinguhâ nak gadór akó nak magíng malimpyo permi kag akò kunsensya sa atubangan it Diós ag it tawo.

¹⁷“Ngasing nganì, pagkalipas it pilang tu-ig, nagbalik akó agór magrayá it bulig sa akò mga kasimanwa, ag agór maghalar sa Diós.

¹⁸Nahumanéy nakong limpyo kag akò sarili tong inra akó makità sa Templo nak naghihimò it kalí. Wayá't maramong tawo rutó ag wayâ ra it natabóng guló. ¹⁹Kag rahagtó yang ay pilang bilóg nak mga lahi it Hudyo halín sa Probinsya it Asya, sinrá nak imáw kag mga nakakità sa akò kag dapat tan-á nak halí sa atubangan nimó ngasing agór mag-akusár it ni-o mang inra gingsasanâ sa akò. ²⁰O kung wayâ man sinrá, kalíng mga tawo mismo nak dilí ngasing kag pabisayaha kung ni-o man kag inra nakità nak akò ginghimong salá it katóng nag-atubang akó sa Konseho^z sa Herusalém. ²¹Ilám kung

^y24:12 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^z24:20 o “Sanhedrin.”

masisilíng ninráng salâ kag akò ging-ukáw it katóng nagtitinrog akó sa inra atubangan nak, ‘Dahil sa akò pagtu-o nak mababanhaw kag mga minatáy akó ay ahusgarán ninró ngasing nak adlaw.’ ”

²² Dahil datéy nak ayam ni Gobernador Felix kag tungór haling Rayan it Kaluwasan sa Pagsalig kang Hesús, ida ging-urong kag paghusgár ag nagsiling, “Pag-abótéy ni Mayor Lisias nakò ahusgarán kalíng kaso.” ²³ Pagkatapos, insugò nidá kag Kapitán nak bantayan si Pablo, pero indí gipaka-istriktuhan ag indí gibawalan kag ida mga amigo nak magbulig o magbisita sa idá.

Gingpawali si Pablo sa Atubangan na Gobernador Felix ag it Ida Asawa nak si Drusila

²⁴ Pagkarayan it pilang adlaw, pumagto sa prisuhan sa Gobernador Felix ag kag ida asawa nak si Drusila nak usáng Hudya. Gingpatawag nidá si Pablo agór mapanimati sa ida pagwali tungór sa pagtu-o kang Kristo Hesús. ²⁵ Sa pagwali ni Pablo parti sa kinahangyán nak magíng matarong kag tawo, parti sa pagpugóng it ida sarili, ag parti sa pa-abuton nak paghukóm, nahadlukan si Felix. Kadâ nagsilíng sidá, “Tama-éy anay kinâ sa ngasing, pag inggwá ray ugaling akó it oras ipatawag ka nakò liwát.” ²⁶ Nag-a-asa ra sidá nak ataw-an sidá ni Pablo it kwarta nak suhoy agór ida kalí paliwason. Ngani perming ida gingpapatawag si Pablo ag ging-i-istoryahan.

²⁷ Pero pagkalipas it ruháng tu-ig ay ging-ilisan sa pagka-Gobernador si Felix ni Porcio Festo. Ag dahil gusto ni Felix nak taw-án it pabór kag mga lahi it Hudyo pinabad-an nidá nak nakapriso si Pablo.

Ginghagar ni Pablo nak Ray-on kag Ida Kaso sa Cesar sa Roma

25 ¹ Pagkalipas it tatlong adlaw it pag-abót ni Gobernador Festo sa ida ahuytan nak Probinsya, halín sa Cesareya ay tumukár sidá pa-Herusalém. ² Ag rutó ay nagpayungot sa ida kag mga Punong Parí ag mga Punò it mga lahi it Hudyo. Ag inra ging-umà sa ida kag inra mga reklamo laban kang Pablo. Inra sidá gingpupursigé, ³ nak taw-án sinrá it pabór sa pagparaya kang Pablo sa Herusalém, dahil planóy ninrá nak harangon sidá sa rayan ag matyón. ⁴ Nagsabát si Gobernador Festo nak si Pablo ay nakapriso sa Cesareya ag sidá mismo ay pabalikéy rutó. ⁵ Silíng pa nidá, “Kadâ, panunta yangéy ninró sa akò kag pilang Punò ninró ag imáw it pa-akusará rutó kung inggwá talagá it nahumáng salâ katóng tawo.”

⁶ Pagkatinér pa ni Gobernador Festo rutó sa inra it mga wayó o sampuyong adlaw nagbalikéy sidá sa Cesareya. Pagka-aga, nag-ingkoréy sidá bilang Manughusgár sa Korte ag nagsugò nak pa-atubangon rutó si Pablo. ⁷ Pag-abót ni Pablo, gingpalibutan sidá it katóng mga Punong lahi it Hudyo nak nagninunót sa Gobernador halín sa Herusalém. Ag ging-akusarán ninrá sidá it mga mabug-at nak salâ nak indí ra ninrá mapamatu-uran.

⁸ Ag nagtunà it pagmatarong si Pablo sa pagsiling, “Wayâ akó it nahumán nak abér ni-ong salâ laban sa Kasugu-án it mga lahi it Hudyo, o abér laban sa Templo o sa Cesár man it Roma.”

⁹ Pero gusto ni Gobernador Festo nak ita-ó kag ginghahagar it mga lahi it Hudyo nak marayá sa Herusalém si Pablo. Kadâ nagpangutana sidá sa idá, “Gusto bagá nimó nak rutó sa Herusalém nakò husgarán kalíng imo kaso?”

¹⁰ Pero nagsabát si Pablo, “Haling gadoréy akó sa atubangan it Korte it Cesár it Roma kung hari-ín ay dilí ra talagá akó dapat nak husgarán. Wayâ akó nakasalâ sa mga lahi it Hudyo ag kinâ ay ayam nak gadór nimó. ¹¹ Kung akó ugaling ay nakahimò it salâ nak ikakaparusa sa akò it kamatayon, akò kinâ abatunon. Pero kung wayâ it kaklaruhán kag inra mga ging-a-akusár sa akò, wayâ it sin-o mang makakabutáng sa akò sa inra mga damót. Akò inghahagar nak ray-ón sa Cesár sa Roma kag akò kaso.”

¹² Nagpakigbisaya anay si Gobernador Festo sa ida mga Manuglaygay sa Korte prabér sidá magsabát it, “Inghagar nimó nak ray-ón sa Cesár kag imo kaso, halá aray-on natò sa Cesár.”

Kag Pag-atubang ni Pablo Kana Haring Agripa ag Bernice

¹³ Ngasing, pagkalipas it pilang domingo, nagpagto si Haring Agripa^a ag si Bernice^b sa Cesareya agór ipakità kag inra pag-abi-abi kang Gobernador Festo. ¹⁴ Kumo nagrugay-rugáy sinrá rutó, napag-istoryahan ni Festo ag ni Haring Agripa kag tungór sa kaso ni Pablo. Silíng it Gobernador, “Inggwát usáng tawo rilí nak gingpabad-an it dating Gobernador nak si Felix nak nakapriso. ¹⁵ Ag it katóng akó ay rutó sa Herusalém, ingrayá sa akò it mga Punong

^a25:13a Haring Agripa II.

^b25:13b Si Bernice kag manghór ni Haring Agripa II. Nag-ibá sinrá bilang mag-asawa.

Parì ag mga Kamaguyangan it mga lahi it Hudyo^c kag tungór sa ida kaso, ag inra ginghagar nak husgarán sidá it kamatayon.

¹⁶ “Gingsabát nakò sinrá nak bukò batasan it mga Romanhon nak ita-ó sa ibáng mga damót kag sin-o man nak ging-akusár nak wayâ pa nakaka-atubang sa mga nag-akusár sa idá, ag wayâ pa natataw-i it lugár nak makamatarong para sa ida sarili tungór sa mga gingsasanâ sa idá. ¹⁷ Ngani, pagka-aga pag-abót ninrá rilí, sa nak ra-an ay umingkoréy akó bilang Manughusgár sa Korte ag ingpatawag nakò kalíng priso. ¹⁸ It katóng tuminrog kag mga nag-akusár sa idá, kag inra gingsanâ sa ida ay bukò katóng akò ging-i-isip nak mga mabug-at nak saláng kabi nako'y ida nahimò. ¹⁹ Kató yakí ay inggwá sinrá it pilang bagay nak inra gingsusu-ayán tungór sa inra relihiyón ag tungór sa usáng Hesús nak namatayéy, pero ingpipilit ni Pablo nak buhí. ²⁰ Dahil ngani indí nakò ma-ayaman kung pa-unó kag pag-inusisà rilíng inra mga gingsusu-ayán, akò sidá ingpangutana kung gusto nidá nak rutó sa Herusalém mahusgarán. ²¹ Ay it hagara ra it kalí nak prisuhon pa sidá rilí hastáng marayá sa Cesár kag ida kaso. Kadâ akò ngani sidá gingpapabantayan hastáng akò sidá ma-iparaya sa Cesár.”

²² Ag nagsilíng si Haring Agripa kang Festo, “Gusto nakò nak akó mismo kag makapanimatì sa tawong kalí.”

Sabát ni Festo, “Insulip, imo sidá mapapanimati-an.”

²³ Kadâ pagka-aga, sa tungâ it ramong mga patuga, nag-abót sa Haring Agripa ag Bernice rutó sa lugár kung ri-ín gibabatunà it Gobernador kag ida mga bisita, ka-ibahan kag mga Mayor it mga sundalo ag mga dungganon nak tawo it banwa. Ag sa mando ni Gobernador Festo ginggrayá rutó si Pablo. ²⁴ Nagbisaya si Gobernador Festo:

“Halandong Haring Agripa ag sa inrong tanán nak halí ngasing nak ka-ibahan namò, imáw kalí kag tawo nak ginggireklamo sa akò it tanáng mga lahi it Hudyo, rutó sa Herusalém ag dilí sa Cesareya. Ging-u-ukáw ninrá nak sidá ay kinahangyán nak mamatáy. ²⁵ Pero sa akò pag-imbistigár, wayâ akó it na-ayaman nak ida inghumán nak ikakahusgár sa ida it kamatayon. Pero dahil sidá mismo kag naghagar nak ray-ón sa Cesár kag ida kaso, akò yangéy sidá iparaya sa Roma. ²⁶ Ugaling wayâ akó it ma-i-isuyat sa akò Cesár kung ni-o kag talagáng kaso nidá. Ngani, akò sidá gingpapa-atubang sa inrong tanán, ag lalo-éy nak gadór sa imo Haring Agripa, agór pagkatapos

^c25:15 o “mga Punò it Sinagoga.”

nak atò sidá ma-imbistigár sabaling inggwáy akó it ma-i-isuyat tungór sa idá. ²⁷ Dahil para sa akò ay bukò tamà nak iparaya sa Cesár kag usáng priso it wayâ gisisilingan kung ni-o kag ida kaso.”

Kag Pagpamatarong ni Pablo sa Ida Sarili sa Atubangan ni Haring Agripa

26 ¹ Pagkabisaya it kalí it Gobernador, nagsilíng si Haring Agripa kang Pablo, “Ngasing, gingtataw-an ka nakò it lugár nak magmatarong para sa imo sarili.” Ag inghunat ni Pablo kag ida damót bag-ó tumuna-éy sa ida pagmatarong.

² “Halandong Haring Agripa, usáng rakóng pribiléhiyo nak ngasing nak adlaw ay makatinrog akó sa imo atubangan ag akò mapamatarungan kag akò sarili laban sa tanáng ging-a-akusár sa akò it mga lahi it Hudyo. ³ Kapín pa ay ayam nak gadór nimó kag mga pamatasan ag mga bagay nak pu-át yang ingsusu-ayán it mga lahi it Hudyo. Ngani, kabáy pang tis-an nimó it pagpanimatì kalíng akò ibisaya.

⁴ “Ayam it tanáng mga lahi it Hudyo kung pa-unó kag akò pagpangabuhî magtunà it katóng akó ay batà pa rutó sa akò sariling banwa ag sa Herusalém katóng hulí. ⁵ Ayam ninrá it kató pa, nak kumporme sa pinaka-istriktong sekta it amò relihiyón nagpangabuhî akó nak usáng Pariseo. Sinrá ay makakapamatu-or rilí kung inra agustuhón. ⁶ Ag ngasing, akó ay ging-a-akusár dahil akò ging-a-asahan kag ingpromisa it Diós sa amò mga ginikanan. ⁷ Kalí kag promisang ging-a-asahan it doseng lahi it Israél sa inra matutom nak pagdayaw sa Diós adlaw ag gab-í. Ag dahil sa pag-asang kalí, Halandong Hari, akó ngasing ay ging-a-akusár ninrá nak mga lahi it Hudyo ra! ⁸ Asíng ging-i-isip it abér sin-o sa inró nak bukò kapapatí nak kayang banhawón it Diós kag mga minatáy?

⁹ “Kung sabagay, akó mismo it katóng una ay kumbinsido nak dapat nakong himu-on kag tanáng akò masasarangan laban sa mga nagsusunór sa pangayan ni Hesús nak taga Nazarét. ¹⁰ Ag imáw matu-or kag akò inghimò sa Herusalém. Sa gahóm it rayá nakong permiso halín sa mga Punong Parì, maramong katawuhan nak nagsusunór kang Hesús kag akò pinapriso. Ag it kató kung sinrá ay inghuhusgarán it kamatayon, usá akó sa mga nagkukumporme.

¹¹ Wayá't pu-át kag akò pagparusa sa inra sa tanán nak mga

sinagoga^d ag gingpipilit nakò sinrá nak pasipalahan si Hesús. Ag sa subrang kahangit nakò sa inrá, nakaka-abot-abót akó it pagpahirap sa inra abér sa ibáng mga banwa.”

Kag Pag-umà ni Pablo Kung Pa-unó Sidá Nagka-inggwá it Pagtu-o kang Kristo

¹²“Sa usá nganing pagpanaw nakò nak tuyár kag tuyò, papagto akó sa Damasco sa Sirya rayá kag gahóm ag permiso it mga Punong Parì. ¹³Pag alas dose it adlaw nak kató, Halandong Hari, it katóng kamí ay asa rayan nak mayungot-yungotéy sa Damasco, nakakità akó it hadag nak halín sa langit nak mas masilaw pa kisa sa adlaw. Kalíng hadag sa palibot nakò ag sa akò mga ka-ibahan ay kasiga-sigà talagá. ¹⁴Kamí tanán ay natumba sa ragâ ag nakarungóg akó it Boses nak nagsilíng sa akò sa Hebrohanon, ‘Saulo, Saulo, asing gingpapahirapan nimó akó? Ikáw yang ra kag nahahapros dahil sa imo paglaban sa Akò. Pay ka sumikár sa tinagarang pangpasalida sa imó.’

¹⁵“Nagsabát akó, ‘Sin-o ikáw, Gino-o?’

“Ag nagsabát ray kag Gino-o, ‘Akó si Hesús nak imo ingpapahirapan. ¹⁶Pero bangon rahâ ag tuminrog. Kadâ Akò nagpakità sa imo ay dahil ikáw kag Akò pinilì nak magíng sugu-ón. Ag ikáw it mapamatu-or it imo pagkakità sa Akò ngasing, ag sa pa-abuton nak mga pagpakità pa Nakò sa imo ¹⁷sa paglibre Nakò sa imo sa damót it imo mga kalahì nak mga Hudyo, ag imáw ra sa damót it mga bukò imo kalahì^e kung hari-ín ikáw ay Akò iparaya. ¹⁸Asugu-on ka nakò sa inra agór imo pamukyaton kag inra mga matá, agór inra talikuran kag karuymanan ag magpagto sinrá sa kahadagan, ag agór bada-an ninrá kag pagpa-ulipon sa gahóm ni Satanás ag magpasakop sa pagharì it gahóm it Diós. Kalí ay agór inra mababaton kag kapatawarán sa inra kasal-anan, ag sinrá ay magka-inggwá it lugár nak ma-umir sa mga gingpatingbala-an it pagtu-o sa Akò.’

Kag Pag-umà ni Pablo it Nahanungór sa Ida Ministryo

¹⁹“Kadâ ngani, Halandong Haring Agripa, wayâ akó gisuwáy sa kabubut-on it katóng langitnon nak pangita-ón sa akò. ²⁰Una akóng

^d26:11 Kalíng lugár ay puyding magíng tilipunán ninrá, o simbahan, o korte, o iskwelahan.

^e26:17 o “mga Hentíl” nak halín sa bisayang Inglis nak “Gentile.”

nagwali sa mga kapwa nakò Hudyo sa Damasco, bag-ó sa Herusalém ag sa bug-ós nak Probinsya it Hudeya, imáw ra sa mga ibáng lahi, agór sinrá tanán ay dapat nak maghinuysoy ag magpasig-uli sa Diós, ag magpakità it inra paghinuysoy sa paghimò it ma-adong mga buhat. ²¹ Imáw kalí kag rasón asing akó ay ingrakóp it mga Hudyo tong akó ay rutó sa Templo, ag gusto tan-á ninráng matyón akó.

²² Ugaling ay wayáng gadór akó gipabad-e it Diós, magtunà pa it katò hanggáng sa adlaw nak kalí. Ag ngasing ngani ay nagtitinrog akó rilí sa inro atubangan ag nagpapamatu-or magíng sa mga kubós man ag sa mga dungganon. Wayâ akó it ibáng gingsisilíng kundí kag mga nasuyat yang nak matatabò sa libró it mga propeta ag sa Kasugu-án ni Móises— ²³ nak kinahangyán nak magrayan it maramong hirap kag Kristo, ag kumo sidá kag unang nabanhaw, sidá kag mata-ó it kahadagan magíng sa mga lahi it Hudyo man ag sa ibáng lahi.”

²⁴ Ag sa parting kalí it pagpamatu-or ni Pablo ay sumaligbat si Gobernador Festo, “Bu-ang-bu-áng ka Pablo! Dahil sa imo subrang ka-ayam ay nagbubu-angéy ka!”

²⁵ Pero nagsabát si Pablo, “Talahuron nak Gobernador, bukò akó bu-áng. Tamà yang ag matu-or kag akò gingbibisaya. ²⁶ Ayam nakò nak na-a-ayaman ni Haring Agripa kag mga bagay nak kalí, kadâ akò nabibisaya. Nagpapati akó nak kag mga bagay nak kalí ay wayâ nalipuré sa ida dahil kalí ay bukò sa usáng rugò natabò. ²⁷ Haring Agripa, ingpapatihan bagá nimó kag mga propeta? Ayam nakò nak nagpapati ikáw.”

²⁸ Ag nagsabát si Haring Agripa kang Pablo, “Pablo, asing pay kabi nimó ay imo akó mararayá sa pagka-Kristyano sa suyór yang it tuyár it lip-ot nak oras!”

²⁹ Nagsilíng ray si Pablo, “Magíng sa malip-ot o mahabang panahón man, kabáy pang but-on it Diós nak magíng Kristyanong tuyár sa akò bukò yang ikáw, kundí kag tanán nak nagrurungóg sa akò ngasing—puyra yang sa mga kadina nak kalí!”

³⁰ Pagkatapos it kalí, tuminrog si Haring Agripa ag sumunór sa Gobernador Festo ag Bernice patí kag tanáng mga nag-i-iningkór rutó nak ka-ibahan ninrá. ³¹ Ag tong asa liwaséy sinrá, nagsiniling sinrá sa usa'g-usá, “Katóng tawo ay wayá't nahimò nak maya-in nak ikakahusgár sa ida it kamatayon o abér pagkapriso.”

³² Ag nagsilíng si Haring Agripa kang Festo, “Kung wayâ yang tan-á gihagara it katóng tawo nak ray-ón sa Cesár kag ida kaso ay puydéy tan-á sidáng buhi-an.”

Kag Pagbiyahe ni Pablo Papagto sa Roma

27¹ Ag it tong madisisyunan nak kamí^f ay kinahangyanéy nak maglarga pa-Italya, inra ging-imbyár si Pablo ag imáw ra kag ibá pang mga priso, sa usáng Kapitán it mga sundalong ka-ibahan sa rehimyentong ingpangayanan alang-alang kang Cesár Agosto. Kag ngayan it Kapitáng kalí ay si Julio.² Ag nagsakáy kami sa usáng batil nak taga Adramityo sa Asya, nak manuglargay pabalik sa mga banwa sa habig it baybay sa Probinsya it Asya. Kasakay namò kag amò hali sa Gino-o nak si Aristarco nak taga syudád it Tesalónica sa Macedonya.

³ Pagka-aga, nagrunggo kami sa banwa it Sidón. Mabu-ot si Kapitán Julio kang Pablo. Ida sidá gingsugtan nak magpakigkità sa ida mga amigo rutó ag nagsugót ra kalí nak inra sidá marepara.⁴ Halin rutó ay naglarga ray kami ag rutó kami girayan sa bandang lipór sa hangin it Islâ it Cipre, dahil it kató ay tig-Habagatéy.⁵ Nagpayadag kami sa yawór it Cilisya ag Pampilya, bag-ó rumunggo ray kami sa banwa it Mira sa Lisyá.⁶ Rutó ay natabu-án ni Kapitán Julio kag usáng batil it taga syudád it Alejandria sa Ehipto nak papagto sa Italya, ag dilí ray nidá kami gipasakya.

⁷ Kahinay-hinay kag amò pagbiyahe, kadâ inabót it maramong adlaw bag-ó rabunô kami tumungór sa punta it Nido. Ag dahil songsongon kag hangin ag indí kami makadiretso, rutó ray kami girayan sa lipór sa hangin it Islâ it Creta sa tungór it Punta Salmon.⁸ Ag nagti-ís kami it hirap sa pagpanghabigan hanggáng maka-abót kami sa usáng rekudo nak kag tawag ay Ma-adong Tagu-án. Mayungot dilí kag banwa it Laseya.

⁹ Dahil rugay kag amò pagka-atraso ag ngasing kag amò pagbiyahe ay peligrusóy, dahil it kató ay lipaséy kag adlaw it pagpu-asa nak gingtatawag nak Adlaw it Katubsanán⁸ ag tigusogéy, inglaygayán ni Pablo si Kapitán Julio ag kag Kapitán ag mga tripulanti it batil.¹⁰ Silíng nidá, “Mga Gino-o, sa akò nakikità ay a-abuton it disgrasya kalíng atò biyahe. Bukò yang kag mga pangarga ag kalíng batil kag puyding mawagit kundî, abér kag atò mga kabuhì.”¹¹ Pero mas gingpanimati-an ni Kapitán Julio kag bisaya it Kapitán ag it tag-iya it batil kisa sa ingbisaya ni Pablo.¹² Ag dahil ra katóng rekudo ay bukò ma-adong tagu-án kung mapalipas it tigyamig, kag karamu-an

^f27:1 Hali natò makikità nak si Lukas ay ka-ibahan ray ni Pablo.

⁸27:9 o “Kag Pagpu-asa.”

ay nagsilíng nak magpayawór yangéy sabaling abér pa-unó ay maka-abót ra sinrá sa Penise nak usáng tagu-án it mga batil sa Creta. Kag inra plano ay rutó mapalipas it tigyamig. Kalí ay atubang sa Habagatan ag sa bandang Kanaway.

Na-abutan sa Pablo it Bagyo sa Yawór

¹³ It katóng kag Habagat ay kumalma, dahil kabi ninrá ay puydéy sinrá nak magpadayon sa pagbiyahe, ging-isa ninrá kag pundo ag nagpayadag panghabigan sa Islâ it Creta. ¹⁴ Pero wayâ narugay ay naghudop halín sa banda it islâ kag makusog nak Amihan. ¹⁵ Ag it katóng kag batil ay sapuyón it songsongon nak hangin ag indî maka-abanti, nagparaya-rama yangéy kamí sa hangin. ¹⁶ Tong makapasalipór kamí sa usáng ma-isót nak puyò nak kag tawag ay Ca-uda, na-ikarga namò sa batil kag bote nak amò ginudor, abér nahirapan kamí. ¹⁷ Pagka-isa sa bote, ginapos ninrá it ma-ado palibot kag bug-ós nak batil it marakóng pisi agór indî kalí mawasak. Ag dahil nahadlok sinrá nak iragsà ag mabahura kag batil sa Sirte sa Libya, inra ingresuhan kag marakóng yadag ag nagpapilpil yangéy kamí. ¹⁸ Dahil sa gingtatapyak-tapyak yang gihapon kamí it makusog nak bagyo, pagka-aga ay ingtuna-an ninrá it pamilák sa ragat kag ibáng mga kargamento. ¹⁹ Pagka-aga ray liwát, inráy gingpamilák patí kag mga gamit sa batil nak kayang tangkasón it inra mga damót ag bukò masyadóng kinahangyán sa pagbiyahe. ²⁰ Ag it katóng wayâ nak gadór namò nakita-kità kag adlaw ag mga bitu-on sa suyór it maramong adlaw, ag wayâ gihapon nakukalma kag makusog nak bagyo, waya-éy kamí gisalig nak kamí ay masasalbar pa.

²¹ Dahil marugayéy sinráng wayâ nakakaka-on, tuminrog si Pablo sa inra tungâ ag nagsiling, “Mga ka-ibahan nakò, kung nagpati yang tan-á kamó sa akò nak indí kitá maghalín sa Creta, wayâ tan-á natò gi-abutá kag kahirapang kalí ag wayâ tan-á it nalugi. ²² Sa yudó it kalí ay akò gihapon gingsisilíng sa inró ngasing nak inro pa-isugon kag inro mga bu-ót, dahil wayâ it mawawagit nak kabuhì it usá man sa atò kundí, kalíng batil yang. ²³ Dahil it gab-í ay nagpakità sa akò kag usáng anghél it Diós nak Tag-iyá it akò kabuhì, ag Diós nak akò gingdadayaw. ²⁴ Ag sidá ay nagsiling, ‘Pablo, ayâ gikahadlok. Kinhangyán nak ikáw ay mag-atubang sa Cesár. Ag muyati, alang-alang sa imó, alibrihón kag imo mga kasakay.’ ²⁵ Kadâ mga ka-ibahan nakò, pa-isuga kag inro mga bu-ót. Dahil nagtutu-o akó sa Diós nak atumanon nak gadór Nidá kag Ida ingbisaya sa akò.

²⁶ Ugaling yang, kalíng atò ingsasakyán ay kinahangyang iragsa sa usáng islâ.”

Kag Pagkawasak it Batil nak Ingsasakyán na Pablo

²⁷ Ika-katórseng gab-í it amò pagpa-anor-anor sa kalalawran it Adriatico, mga tungáng gab-éy, namasran it mga tripulanti nak mayungotéy kamí sa inggwá it dutà. ²⁸ Kadâ sinukóy ninrá kung ma-unó it rayom sa kung ri-ín sinrá sa ragat ag na-a-ayaman ninrá nak sinrá ay asa beyteng rupa^h kag karayom. Pagyado-yadô ay nagsukoy ray sinrá ag na-ayaman ninrá nak sinrá ay asa kinseng rupa yangéy. ²⁹ Ag dahil nahadlok sinrá nak magsarsar kag inra batil sa kabatu-án, naghuyog sinrá it ap-át nak pundo sa pupa ag nagpangamuyò nak kabáy pang mag-agay. ³⁰ Kag mga tripulanti ay nagka-usá nak bada-an kag batil, kadâ ingtonton ninrá kag bote sa ragat, kunyari ay naghuhuyog sinrá it rugang pang mga pundo sa pruwa. ³¹ Pero nagsilíng si Pablo kang Kapitán Julio ag sa mga sundalo, “Pag binada-an it kináng mga tripulanti kalíng batil indî kamó makalibre.” ³² Imáw katóng ging-utoy it mga sundalo kag mga pisi nak nakahigót sa boti ag ingpa-anor yangéy kató.

³³ Tong nagpapanghudag-hudagéy ingsogsog ni Pablo sinráng tanán nak magka-on. Silíng nidá, “Ngasing ay ruháng dominggoy kamó nak sigi kag pagpinayawhak ag wayâ nakakaka-on it abér ni-o. ³⁴ Ngani, ma-ado kung maka-on kamó agór magkaka-inggwá kamó it kusóg. Ag ayâ kamó gikahadlok, dahil indî ma-unó miski ugbo it intro buhók.” ³⁵ Pagkasilíng nidá it kalí, buma-óy sidá it tinapay, ag sa atubangan it tanán, nagpasalamat sidá sa Diós. Ida kalí gingpisang-pisang ag kina-on. ³⁶ Pagkakità ninrá rilí, pay kumusog kag inra bu-ót ag kuma-on-ka-on ra sinrá. ³⁷ Kaming tanán nak rutó sa batil ay dos syentos sitentay sa-ís nak bilóg. ³⁸ Pagkatapos ninrá it ka-on, ingpamilák ninrá sa ragat kag mga kargang uyás agór maga-an ag mabatlaw kag batil.

³⁹ Tong adlawéy, inggwá sinrá't na-antaw nak dutà ugaling ay wayâ ninrá nasadure kung ni-ong lugár kató. Pero namasran ninrá rutó kag usáng rekudo nak di baybay ag inra gingplanuhan nak rutó irunggo kag batil. ⁴⁰ Kadâ ingpa-utoy ninrá kag mga pisi it mga pundo ag ingbada-an sa yawór. Inra ging-ariyahan kag mga pisi nak nakagapos sa mga timón, bag-ó binatak kag pok agór ituyór it hangin ag sinrá'y nagpayadagéy pa-piliw. ⁴¹ Pero sa inra pagsalida ay

^h27:28 o “usáng gatós ag byenteng piyé.”

nabahura kag batil ag sumarsar kag pruwa it indî makahalin-hálin. Ngani nawasak kag pupa sa kalalampos it ragkong mga bayór.

⁴² Amasyon tan-á it mga sundalo kag mga priso, dahil sabaling inggwá sa inra it makarangóy payadó ag makatakas. ⁴³ Pero dahil gusto ni Kapitán Julio nak masalbár si Pablo, ida sinrá gingpigahán nak himu-on kató. Kadâ ingpayukso anay nidá sa ragat kag tanáng ma-ayam magrangóy ag pinarangóy patakas. ⁴⁴ Bag-ó kag mga nabilín ay ida ingpaba-óy it mga tabla o abér ni-ong puyde ninráng himu-ong bakadán patakas ag pinayukso ra. Imáw kató kung pa-unó nak kamíng tanán ay naka-abót sa takas.

Nakatakas Sa Pablo sa Islâ it Malta

28 ¹ Pagkatakaséy namò nasaduran nak katóng islâ nak amò nasagpa-án ay gingtatawag nak Malta. ² Bukò hamak-hamakon kag ma-adong ingpakità sa amò it mga taga rutó. Ma-ado kag inra pag-abi-abi sa amò ag inra kamí ginghalingan it rap-ong, dahil pagkatakas namò ay nag-uyán ray ag kayamig-yámig. ³ Nagbulig si Pablo it pagpangahoy ag nakarayá sidá it usáng bugkos nak pangrabok. Tong ida kalí binutáng sa rap-ong, dahil sa init ay lumiwás kag usáng di dalit nak usáng klase it ma-isót nak sawá, ag kalí ay kumidapot ag kumagát sa ida damót. ⁴ Pagkakità it mga taga rutó rilíng nagbibiling sa ida damót, nagsilíng sinrá sa usa'g-usá, “Siguradong kalíng tawo ay usáng mamamatay. 'Yati ngani nak abér sidá ay nalibre sa pagkayumós sa ragat wayâ gihapon gipasugti it Paghusgár it Langit nak sidá ay mabuhì.” ⁵ Ugaling ida yang gingwislik kag sawá sa rap-ong ag wayâ sidá na-unó. ⁶ Ginghuhuyat ninrá nak magpangyamhong o tumumba it gulpi si Pablo ag mamatáy. Pero tong sa inra kahuhuyat ag wayâ sinrá it nakità nak maya-in nak natabô kang Pablo, nagbag-ó kag inra isip ag nagsilíng sinrá, “Sidá ay usáng diós!”

⁷ Ngasing, sa mayungot ay rutó kag asyenda it Punò it islâ nak kag ngayan ay si Publio. Ag ida kamí binaton ag ingpakita-an it ka-atag sa suyór it tatlóng adlaw. ⁸ Natabu-án ra nak kag tatay ni Publio ay gingpapakabalikan it sagnat ag perming ingkukurso. Ag ingbisita sidá ni Pablo ag pinangamuyu-an habang gingbababawan it ida damót kag uyo nidá, ag sidá ay nag-ado. ⁹ Pagkatabô it kalí, kag tanáng inggwá't sakít rutó sa islâ ay nagpinagto ra kang Pablo ag sinrá ra ay ida napangpa-ado. ¹⁰ Gingregaluhan ninrá kamí it

maramong bagay, ag it katóng kamí ay pahalinonéy ingpabayunan kamí ninrá sa batil it tanáng amò akinahangyánon sa pagbiyahe.

Kag Pagbiyahe na Pablo Halin sa Islâ it Malta Papagto sa Roma

¹¹ Tatlong buyan kag naglipas bag-ó kamí nakasakáy sa usáng batil nak nagpalipas it tigyamig rutó sa islâ. Kalíng batil ay taga syudad it Alejandria sa Ehipto ag asa pruwa it kalí ay inggwá't kinurting mga uyo it kapir nak inra Patrón.ⁱ ¹² Nagrayan kamí sa banwa it Siracusa sa Islâ it Sisilya ag nagtinér kamí rutó it tatlong adlaw. ¹³ Halin rutó nagpadayon kamí it payadag hanggáng naka-abót sa Pantalán it Regiyo sa punta it Italya. Pagka-aga humuyóp kag hangin halín sa Habagatán, kadâ tong sumunór nak adlaw ay naka-abotéy kamí sa syudad it Putyuli. ¹⁴ Sa amò pagsalta rutó ay nakità namò kag pilang mga hali sa Gino-o nak nag-ikag sa amò nak magdayon sa inra it usáng domingo. Imáw kalí kag amò pagbiyahe pa-Roma ag ngasing ay makaka-abotéy ra kamí.^j ¹⁵ Tong narunggan it mga hali namò sa Gino-o nak kamí ay nag-abót rutó sa Putyuli, nagsapoy-sapoyéy sa amò kag ibá sa banwa pa yang it Foro de Apyo,^k ag kag ibá ra ay rutó kamí gisapuyá sa marakóng baryo it Tres Tabérnas.^l Pagkakitá sa inra ni Pablo, nagpasalamat sidá sa Diós ag pay umisog kag ida bu-ót.

Kag Pag-abót ni Pablo sa Roma

¹⁶ Pag-abót ni Pablo sa Roma, gingsugtan sidá nak solong magtinér sa usáng bayáy. Rutó, sidá ay gingbabantayan it usáng sundalo yang.

¹⁷ Pagkalipas it tatlong adlaw, pinatawag ni Pablo kag mga punò it mga lahi it Hudyo sa Roma. Pagtinipon ninrá rutó, nagsilíng sidá sa inrá, “Mga hali nakò, abér wayâ akó it nahimò nak laban sa atò mga kasimanwa o laban sa mga sulunranon it atò mga ginikanan, rinakóp akó sa Herusalém ag ingta-ó nak priso sa gobyerno it Roma. ¹⁸ Pagkatapos ninrá it pagprigunta sa akò, abuhi-anéy tan-á akó, dahil wayâ ra sinrá it nakità nak akò salâ nak ikakahusgár sa akò it kamatayon. ¹⁹ Ugaling gingkuntra kalí it mga lahi it Hudyo rutó,

ⁱ28:11 o “kapir nak inra diós nak sa Castor ag Pollux.”

^j28:14 Kalí kag katuparan it ingsilíng sa Binuhatan 1:8; ngasing nak naka-abotéy si Pablo sa Roma ay na-iwaléy kag Ma-adong Balità sa Kapitolyo it bug-ós nak kalibutan, ag para sa inra ay usá sa pinaka-mayadóng mga lugar sa Herusalém.

^k28:15a Kalíng banwa ay 69 kilometro halín sa Roma.

^l28:15b o “Tatlong Tinrahan.” Kalíng baryo ay 53 kilometro halín sa Roma.

kadâ na-obligá akó nak ray-ón kag akó kaso sa Cesár— abér wayâ akó it reklamo laban sa akò mga kalahì. ²⁰ Kadâ ngani, inghagar nakong magpakigkità sa inró ag makabisaya kamó. Nakagapos akó it kadina ngasing dahil sa ging-a-asahan natong mga Israelinhon.”

²¹ Ag nagsabát sinrá sa idá, “Wayâ kamí it nababaton nak suyat halín sa Hudeya tungór sa imó. Ag kag atò mga hali nak nagpapa-alí ay wayâ ra it ging-u-umà o ingbibisaya nak abér ni-ong maya-in tungór sa imó. ²² Pero gusto gihapon namò nak marunggan halín sa imo kung ni-o kag imo masisiling, dahil ayam namò nak abér ri-ín maramò kag nagbibisaya it kuntra sa sektang kalí.”

²³ It katóng inra napagkasugtan kag adlaw nak makabisaya it ma-ado si Pablo sa inrá, maramong mga tawo kag nagpagto sa gingtitinerán nidá. Ag tunà it aga hanggáng hapon, sidá ay nagpahadag sa inra ag nagpamatu-or tungór sa paghari it Diós.^m Nagtinguhâ sidá nak makumbinyo sinrá it parti kang Hesús sa parayan it mga inggisilíng sa Kasugu-án ni Móises ag sa mga suyat it mga propeta. ²⁴ Inggwá it mga nakumbinyo sa ida gingbisaya, ag inggwá ra't mga wayâ gipati. ²⁵ Nagpina-ulì sinrá nak wayâ gikaka-usá, pagkasilíng ni Pablo it kali:

“Tamà nak gadór kag pagsilíng it Ispíritu Santo sa inro mga ginikanan parayan kang Propeta Isáias,

²⁶ “Pagtó sa mga tawo nak kalí, ag imo isilíng sa inrá,
“abér magpakapanimatì man kamó ay indí kamó
maka-intyendi;

abér magpakamuyat kamó ay wayâ gihapon sa inro
bu-ót.”

²⁷ Kalí ay dahil indi-éy giruytan kag mga tagipusu-on it kalíng mga tawo;

napabungóy-bungóy kag inra mga talinga,
ag gingpipilot ninrá kag inra mga matá.

Dahil sabaling makakità pa matu-or kag inra mga matá,
ag makarungóg pa kag inra mga talinga;
sabaling maka-intyendi pa kag inra tagipusu-on,
ag humanap dayon sinrá sa Akò agór pa-aduhon sinrá.ⁿ

^m28:23o “ginghari-án it Diós.” Sa Griyegong Bibliyá, kung ka-usá pag nagsilíng nak “ginghari-án it Diós” kag gustong bisayahon ay kag paghari it Diós sa kabuhì it mga tawo; kung ka-usá ra ay kag langit kung hari-ín kag Diós ay naghahari.

ⁿ28:27 Isáias 6:9-10.

²⁸ “Kadâ ngasing, ingpapa-ayam nakò sa inró nak kalíng kaluwasan halín sa Diós ay gingparayay sa mga bukò natò kalahì, ag inra kalí apanimati-an.”

²⁹ [Ag pagkatapos kalíng mabisaya nidá, nagpina-ulì kag mga Hudyò nak nagsisinu-ay.]

³⁰ Ag nag-istár si Pablo sa ida gingpiplitihang bayáy rutó sa suyór it ruháng tu-ig ag sidá kag nagsusustenér sa ida pagpangabuhî. Ag gingbaton nidá kag tanáng nagpapagto sa idá. ³¹ Nagpadayon sidá it pagwali nahanungór sa ginghari-án it Diós, ag it bulgarán nak pagtudlò nahanungór kang Gino-ong Hesu-Kristo, ag wayá't nagpipigá sa idá.